9 ŞUBAT 1986
YIL: 4 SAYI: 5

nokta

MÇP LİDERLERİ MAHKEMELİK OLDU

300 TL. (KDV dahil)

İŞKENCECİ POLİSİN İTİRAFLARI 2

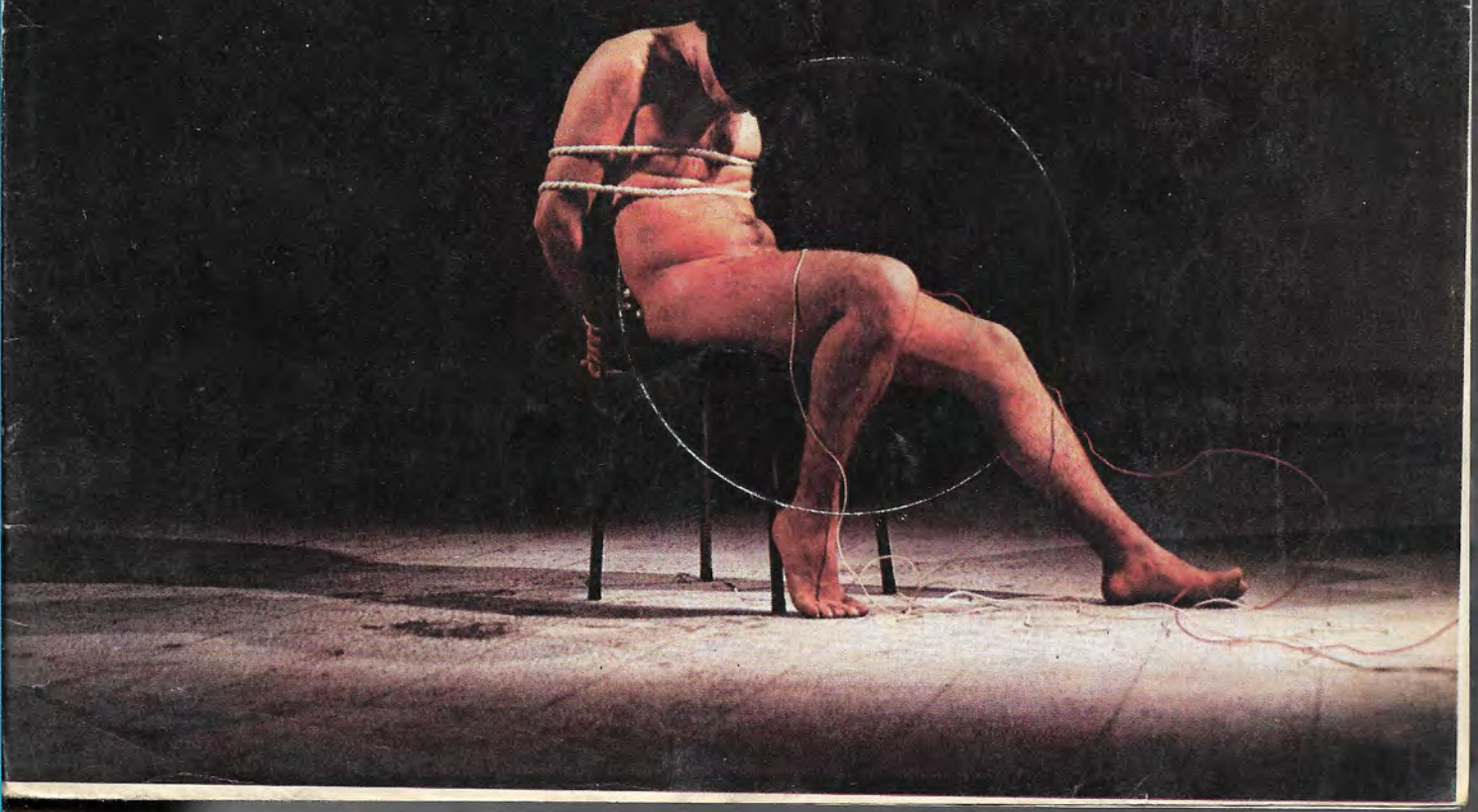

KİŞİLİK ÇİZGİSİ

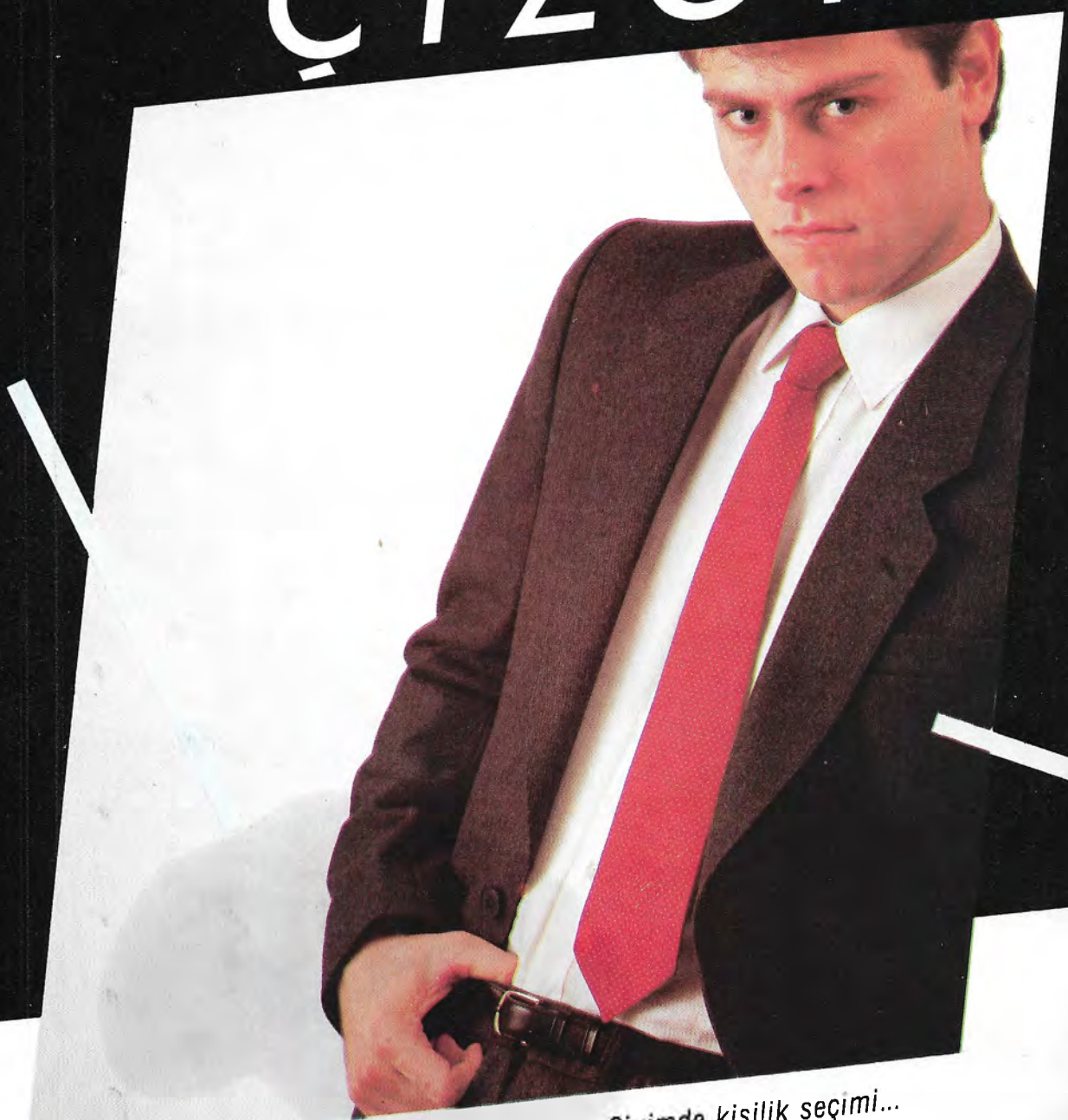

Mithat... Giyimden kişiliğe bir çizgi... Mithat... Giyimde kişilik seçimi...
Giyimde kişilik çizgisi...

mithat

BAKIRKÖY DENİZLİ ISPARTA İZMİR KADIKÖY

ARTE TASARIM • TANITIM

İÇİNDEKİLER

KAPAK

Nokta'nın görüşü 12
Basında işkence olayı 13
İşkencecinin itirafları-2 16
Söyleşi / Sedat Caner 20

TÜRKİYE

MÇP liderleri mahkemelik 22
Söylesi / Mahir Kaynak 24
Fatih Köprüsü yapım çalışmaları 27
Kastelli tasfiyesinde son durum 28
Silahla "alacak tahsilatı" 29
"Acar gazeteci" Adem 30

DÜNYA

Kaddafi-Reagan: Bitmeyen gerginlik 36
Portekiz'de seçimlerin ardından 39

EKONOMİ

Çimento fabrikaları satılıyor 44
Mucitlere devlet desteği 46

TOPLUM

İstanbul sallanırsa ne olur? 49
Yeraltında 500 ton altın var! 52
Sağlıklı "tek" çocuklar 54

KÜLTÜR-SANAT

Söyleşi/Cat Stevens 56
Bestecilerin kooperatifi 59

SPOR

Basketbol liginde durum 60

DİĞER BÖLÜMLER

İçindekiler 3
Nokta'dan 5
Ne Nerede 6
Panorama 32
Günlerin getirdiği 42
Mektuplar 62
Bulmaca 64
Test 65
Kutu kutu 66

İşkenceci polisin itirafları II

İtirafçı polis memuru Sedat Caner bu hafta yine **Nokta**'nın kapak konusu. Geçen hafta, Sedat Caner'le yaptığımız saatler süren konuşmanın ancak bir bölümünü verebilmiştik. Bu hafta da Caner'in öteki itiraflarına yer veriyoruz: Filistin askısına asılan arkadaşı Ali'nin nişanlısı genç kız, 200 gün "sorgulanan" Hamit Kapan, onurunu kırmak için ayı gibi oynattıkları Garbis ve sorularımıza verdiği yanıtlar...

(Sayfa 16)

MÇP liderleri mahkemelik

Milliyetçi Çalışma Partisi Genel Başkanı Ali Koç, partinin eski yöneticilerinin ihbarı üzerine, parti defterlerini tahrif edip seçimlere hile karıştırarak başkanlığa geldiği gerekçesiyle yargılanıyor.

(Sayfa 22)

Kovboy'a direnen albay

Libya Lideri Kaddafi, ABD Başkanı Reagan'a karşı tüm gücüyle direnirken, Reagan'ın Libya'ya ekonomik ambargo çağrısına bazı Amerikan petrol şirketleri uymuyor...

(Sayfa 36)

Mahir Kaynak'ın açıklamaları

12 Mart yargılamaları sırasındaki Madanoğlu Davası'nda MİT ajanı olduğu ortaya çıkan öğretim üyesi Mahir Kaynak, 12 Mart'tan önce sol örgütlere nasıl sızdığını, örgütlerin yüksek kademelerindeki kişilerle nasıl ilişki kurduğunu **Nokta**'ya anlattı.

(Sayfa 24)

"Kuran'ın plağını yapacağım"

Nokta, Yusuf İslam adını alarak Müslüman olan ünlü pop şarkıcısı Cat Stevens'la Londra'daki "karargahı"nda görüştü. Stevens, "Kuran'ın plağını yapacağım" diyor.

(Sayfa 56)

TEKEL

mükemmelliğe doğru yeni bir adım

saf Türk tütünlerinden, dinlendirici ve nefis...

1979 YILI İCRA PL. 467. TEDBİR UYARINCA SİGARA SAĞLIĞA ZARARLIDIR

"**Nokta** dergisinin toplatılması olayı, dergideki şemaların, yani işkence olaylarını gösteren şemaların halk tarafından görülmemesi içindir... Benim söylediklerimin hepsi gerçektir, doğrudur... Ve şimdi hâlâ iddia ediyorum ve sayın savcıya birçok kişinin ismini vereceğim..."

İtirafçı Sedat Caner, bu sözleri söylediği sırada artık kaçak değildi. Kendi deyimi ile "Barolar Birliği'nin güvencesi altında" savcılığa teslim olmak üzereydi.

Nokta'nın geçen haftaki olay yaratan sayısı, işkenceci polis memuru Sedat Caner'in itiraflarının sadece bir bölümünü içeriyordu. Kasetler ve sayfalar dolusu itiraflar, genç bir adamın kaybolmuş yaşamını ve bu yaşamın tüyler ürpertici ayrıntılarını içeriyordu. Caner, bizzat uyguladığı işkencelerin yanı sıra, tanık olduklarını ve duyduklarını da anlatmıştı. Asıl işimiz bundan sonra başlıyordu. **Nokta**'nın sorumlu habercilik anlayışı, bu ifadeler elde edildikten sonra bizi yoğun bir inceleme ve araştırmaya götürdü. Caner'in anlattıkları tek tek inceleniyor, yurdun çeşitli yerlerinden elde ettiğimiz bilgilerle bütünleştiriliyordu. Bu sayımızda okuyacağınız itiraflar da aynı titizlik süzgecinden geçirildi. En ufak bir şüphe taşıyan bilgi ve açıklamaya sayfalarımızda yer vermedik. İçişleri Bakanı Sayın Yıldırım Akbulut'un, hâlâ yaşadığını açıkladığı, Şükrü Bağ'ın öldürülüp gizlice gömülmesi ihtimali, bunlardan sadece biriydi. Olayın habercilik açısından çarpıcılığı tartışma götürmezdi. Caner'in bu konudaki bilgileri doğru muydu, değil miydi? Bu soruyu, geçen sayımızda kamuoyuna sormak yerine, mezar olduğu iddia edilen yerlerin savcılık kanalıyla araştırılmasını yeğledik. İşkence konularını incelemek üzere Güneydoğu'ya giden bir parlamento heyetini de durumdan haberdar ettik.

Girgir'dan

Nokta'nın habercilik ilkesi işte buydu: "Şüphe ve ihtimal ile gerçek arasındaki ayrımı özenle tartmak ve gerçeğin haklılığını savunmak..."

★ ★ ★

Ama ne yazık ki bizim gösterdiğimiz bu titizliği devletimizin bazı büyükleri göstermekten kaçındılar ve yayınımızı değişik yörüngelere oturtmaya çalıştılar. Başbakan Turgut Özal ve İçişleri Bakanı Yıldırım Akbulut, itirafçı Caner'in DEV-YOL'cu olduğunu iddia ettiler... Sanki işkencenin "sağı", "solu" varmışcasına... Daha sonra Sedat Caner'in Adalet Bakanı'nın koruma polisliğini yapmadığını ortaya attılar. Olayı böylesine dar bir açıdan ele alıp, siyasi bir polemiğe yönelmeleri, kendileri için "talihsiz" bir durum oldu.

İlk haftayı çoğunun yanlışlığı ispatlanan ayrıntılarla geçiren Sayın Başbakan ve Sayın İçişleri Bakanımızı, şimdi çok daha güç bir hafta beklemektedir. **Nokta** baskıya girdiği saatlerden sonra yapılacağı için, Yıldırım Akbulut'un son basın toplantısındaki açıklamalarının ne yönde olacağını bilemiyoruz. Ama onun ve Sayın Özal'ın üzerine düşen görevin, olayları örtbas etmeye çalışmak değil, cesaretle üzerine gitmek ve gerçeği ortaya çıkartmak olduğuna inanıyoruz.

Devletin Başbakanına ve İçişleri Bakanına yakışan da zaten budur.

Arda Uskan

nokta

SAHİBİ
Gelişim Yayınları A.Ş. ve Süreli Yayınlar A.Ş.
Yönetim Kurulu Başkanı
Ercan Arıklı

YAYIN

YAYIN KURULU BAŞKANI
Dr. Adil Özkol

YAYIN KURULU
Ayşenur Arslan, İpek Çalışlar, Aycan Giritlioğlu, Gülay Göktürk, Deniz İnsel, Güldal Kızıldemir, Dr. Salih Memecan, Hıncal Uluç, Arda Uskan, Hilmi Yavuz

SORUMLU YAYIN YÖNETMENİ
Arda Uskan
ANKARA TEMSİLCİSİ
Aycan Giritlioğlu
YAYIN YÖNETMEN YARDIMCILARI
İpek Calışlar, Gülay Göktürk
GÖRSEL YÖNETMEN
Salih Memecan
ANKARA TEMSİLCİ YARDIMCISI
Can Dündar
İSTİHBARAT ŞEFLERİ
Korhan Atay (İstanbul), Serhat Hürkan (Ankara)
ÖZEL ARAŞTIRMA BÖLÜMÜ Güldal Kızıldemir, Sabir Yücesoy

HABER RÖPORTAJ Şule Arasan, Nadire Mater, Alâ Ocak, Nesrin Özel, Levent Tayla
DIŞ HABERLER Işık Alumur, Aydın Demirer

EKONOMİ Nurcan Akad (Yönetmen), Şaziye Karlıklı, Gülçin Tahiroğlu, Hanife Tastemur
KULTÜR SANAT Sungu Çapan
YAYIN DANIŞMANI Engin Ardıç
SPOR DANIŞMANI Deniz Gökce
TEKNİK SEKRETER Tahsin Armağan

BÜROLAR
İstanbul: Dürin Ababay, Şima Akkan, Ruşen Çakır, Naci Çelik, Mahmut Övür, Can San, Itır Şahingiray, Gülay Til, Hakan Türkkuşu, Mehmet Yalçın

Ankara: Oya Açıkalın, Nergiz Bozkurt, İzzet Dağıstanlı, Hıdır Göktaş, Perin Pigey, Hüseyin Şentürk, Nezih Tavlaş, Erdal Kılıçoğlu, Cengiz Kuşçuoğlu.

İzmir: Fevzi Hepşenkal (Temsilci)

Yurtdışı: BELÇİKA: Hadi Uluengin
İNGİLTERE: Merih Çolakoğlu
İSVEÇ: Abdullah Görgün, YUNANİSTAN: Mihail Vasiliadis, KIBRIS: Serdar Saydam

FOTOĞRAF; Nermi Erdur (Şef) Adem Altan, Süleyman Tel, Mehmet Tel, Deniz Doğan
GRAFİK Ali Aydın, Nihan Bilkay, Emre Ulaş

KATKIDA BULUNANLAR
Nazan Öçalır, Çiğdem Ercan, Onur Soyer, Haluk Müftüoğulları, Pertev Atasay, Ozan Aytekin, Hızır Tüzel, Ayça Gülsoy, Leyla Olça, Ayşegül Erantepli, Cafer Özilhan, Temuçin Tüzecan, Levent Aksel, UBA

İDARE

BAŞKAN YARDIMCISI/İdare-Reklam:
Deniz İnsel
SATIŞ MÜDÜRÜ Yıldırım Ünverdi

TEKNİK

TEKNİK MÜDÜR Güman Birincioğlu
TEKNİK ŞEFLER
Necati Güngör (Düzelti), Fazıl Mecit (Pikaj-Montaj), Yalçın Salur (Kamera), Cihat Söylemez (Dizgi)

BASILDIĞI YER Hürriyet Ofset Matbaacılık ve Gazetecilik A.Ş. Halkalı-İstanbul
DAĞITIM Hürriyet Holding A.Ş.

ADRES

Gelişim Yayınları, Levent-İstanbul
Tel: 169 66 80 (20 Hat) TELEX: 26510
REKLAM İÇİN TELEFON 169 66 80
ANKARA BÜROSU Atatürk Bulvarı, 85/12, Kızılay Ankara TEL: 33 07 40 (3 Hat) TELEX: 42008
İZMİR BÜROSU İzmiroğlu İşhanı Kat: 4 No: 404 Konak-İzmir TEL: 25 85 79

GELİŞİM YAYINLARI A.Ş.
YÖNETİM KURULU
Ercan Arıklı (Başkan), Tuncer Arıklı, Koray Bako, Ümit Umar, Mustafa Özyürek, Adil Özkol

KİTAP

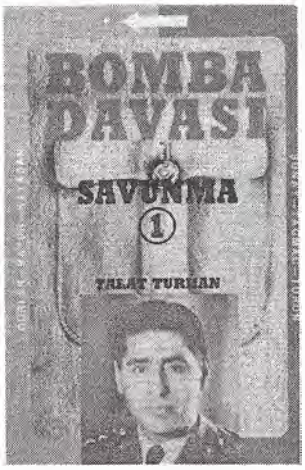

BOMBA DAVASI/SAVUNMA 1, Talat Turhan, İstanbul Ocak 1986, 270 sayfa 1300 lira.

"Bomba Davası" yakın geçmişte yaşadığımız çalkantılı döneme adeta bir "gerekçe" olarak düzenlenmiş ve Türk adalet tarihinin en ilginç davalarından biri olma özelliğini kazanmıştır. Ancak bu dava, sanık sandalyesine mutlaka cezalandırılmak amacıyla oturtulanlardan biri olan Talat Turhan tarafından adeta bir "karşıdava"ya dönüştürülmüş, olay tam anlamıyla "ters tepmiştir." Talat Turhan savunma hakkını sonuna kadar kullanarak gerçeklere dayanmayan bu davanın iddianamesini tarih önünde yargılamıştır. Beş bin sayfa tutan bir savunma metninin "Politik Savunma" bölümünü kitap haline getiren Talat Turhan, yalnızca "mevhum" bir iddianameye değil; tarih önünde bir dönemin tüm sorumlularına karşı yöneltiyor suçlamasını.

Talat Turhan'ın **Savunma**'sı, Sokrates'den günümüze kadar uzanan zaman süreci içinde, Galile, Dreyfüs, Sacco ile Vanzetti ve Rosenberg'ler gibi dünya adalet tarihine geçmiş davalara yeni bir halka ekliyor. Ülkenin geleceğine ilgi duyanların, yakın tarihimize ışık tutan, belgesel nitelikli bu önemli kitaba da ilgisiz kalamayacaklarını sanırız.

TOPRAK GEMİ, Sıtkı Yırcalı'nın şiirleri, Ajans-Türk Matbaacılık 1985 Ankara 148 sayfa 600 lira.

Siyasi yaşamında bakanlık ve senatörlük yapan, 1908 doğumlu Sıtkı Yırcalı, çeşitli şiir, hikaye ve çeviri kitaplarıyla edebiyat yaşamımıza da renk katan "siyasi"lerimizden. "Toprak Gemi"de, Hececiler döneminden kalma bir şiir anlayışının ardında görülüyor ozan. Alışılmış, aşınmış temaları belirgin bir doğa sevgisi ve özlemiyle yalın, hatta kimi zaman çocuksu dizelerle aktarıyor. Bu şiirlerin yine de yer yer uzayan, açılım gösteren "duygulu" şiirler olduğu söylenebilir.

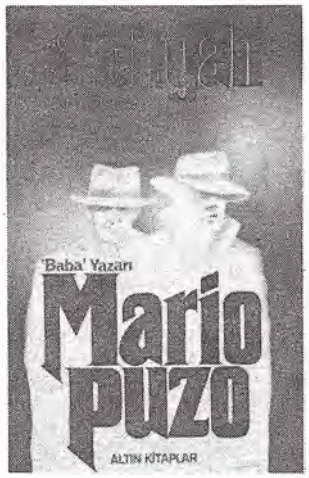

SİCİLYALI, Roman, Mario Puzo'dan çeviren Azize Bergin, Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul Ocak 1986, 356 sayfa 1650 lira.

1970'lerin başlarında E Yayınları'nca çeşitli baskıları yapılan **Baba** adlı romanla Türk okurlarının tanıdığı Mario Puzo, yeni romanı "The Sicilian-Sicilyalı" ile Corleone ailesinin serüvenlerini **Baba**'da bıraktığı yerden devam ettiriyor. Puzo'ya yaygın bir ün ve bir hayli de para kazandıran **Baba**'nın devamı niteliğindeki **Sicilyalı**'nın bir süre önce "Sicilyalı" adıyla sinemalarda izlediğimiz Brian De Palma'nın **Scarface** filmiyle hiçbir ilgisi olmadığını belirtelim. Don Corleone'den babalığı devralan Michael Corleone bu kez serüvenlerini Sicilya'da sürdürüyor. Savaş sonrası İtalyasında özellikle Sicilya'da ağırlığını ve etkinliğini duyuran Mafya'nın her zaman yoksulları gözeten elebaşlarından Salvatore Giuliano'yu kurtarma görevini üstlenen genç Baba'nın savaşımını Puzo'nun sürükleyici üslubuyla aktaran **Sicilyalı,** merak ve ilgiyle okunuyor. Çok satan kitaplar listelerinin gediklisi bir yazardan yine heyecan dolu bir roman.

SERGİ

MAHMUT ÖNCÜ. Yaşayan en eski hattatlarımızdan Mahmut Öncü'nün "Celi Talik ve Celi Sülüs" usulüyle yazılmış tablolarından oluşan hat sergisi, Yıldız Sarayı Çit Kasrı'nda İslam Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi'nde açıldı. Sergi 12 Şubata kadar izlenebilir.

KOMET. Paris'i mesken tutmuş ressamlarımızdan Gürkan Coşkun'un (Komet) sergisi Maçka Sanat Galerisi'nde 8 Şubata kadar sürüyor.

PANEL

Demokrasimizin dünü, bugünü, yarını. Türk Haberler Ajansı tarafından düzenlenen panel, 15 Şubat Cumartesi günü Gazeteciler Cemiyeti Burhan Felek Konferans Salonu'nda yapılacak. THA'nın "her ay bir panel" programının ilk adımı olan "Demokrasimizin dünü, bugünü, yarını" konulu panele konuşmacı olarak Devlet Bakanı Mesut Yılmaz, Dışişleri eski Bakanı İhsan Sabri Çağlayangil, Hasan Esat Işık, SHP Genel Başkanı Aydın Güven Gürkan, MDP Genel Başkanı Ülkü Söylemezoğlu, DYP Genel Başkanı Hüsamettin Cindoruk, DSP adına MYK üyesi Haluk Özdalga. Güneş Genel Yayın Yönetmeni Güneri Cıvaoğlu, Tercüman Genel Yayın Yönetmeni Taha Akyol ile Milliyet gazetesi Başyazarı Mehmet Barlas katılacak.

Haftanın en çok satan kitapları

1. **Bin İnsan,** inceleme, Erbil Tuşalp, Tekin Yayınları (2)
2. **Dostum Mozart,** anı, Nadir Nadi, Çağdaş Yayınları (1)
3. **12 Mart'a Beş Kala,** anı, Celil Gürkan, Tekin Yayınları (7)
4. **Beyaz Kale,** roman, Orhan Pamuk, Can Yayınları (5)
5. **Biz Kırk Kişiyiz Birbirimizi Biliriz,** söyleşi, Emin Çölaşan, Milliyet Yayınları (3)
6. **Türkiye'nin Ortak Pazar Macerası,** inceleme, Mehmet Ali Birand, Milliyet Yayınları (4)
7. **Hukuksuz Demokrasi,** makale, Halit Çelenk, Çağdaş Yayınları (6)
8. **Nasıl Yapmalı,** roman, N.G. Çernişevski, Kuzey Yayınları (12)
9. **Ah Biz Ödlek Aydınlar,** yazılar, Aziz Nesin, Adam Yayınları (8)
10. **Milyarder Olma Sanatı,** anı, Lee Iacocca, Altın Kitaplar (9)
11. **Devletin Malı Deniz,** mizah, Muzaffer İzgü, Bilgi Yayınları (13)
12. **Fatin Rüştü Zorlu'nun Öyküsü,** anı, Semih Günver, Bilgi Yayınları (10)
13. **Sudaki İz,** roman, Ahmet Altan, Can Yayınları (-)
14. **İlhan İlhan,** anı, Muzaffer İlhan Erdost, Onur Yayınları (-)
15. **Bir Karakedi İçin Blues,** öykü, Boris Vian, İmge Yayınları (-)

Bu listenin düzenlenmesinde bilgilerine başvurulan kitabevleri: İstanbul'da Akademi, Sander ve Gençlik, Ankara'da Dost, İlhan-İlhan, Bilgi ve Dönüşüm, İzmir'de Dost, İleri ve Yavuz. Parantez içindeki sayılar kitabın bir hafta önceki sıralamadaki yerini belirtmektedir.

TÜYAP

4. Video ve Müzik Fuarı 5-9 Şubat 1986

Tüyap sizi görüntü ve ses dünyasına, 4. Video ve Müzik Fuarı'na davet ediyor. Mutlaka gelin.

Televizyonların, videoların, teyplerin, hoparlörlerin, ekolayzerlerin, müzik setlerinin, plakların, video kasetlerin, amplifikatörlerin dünya markalarını, müzik aletlerinin her türünü görün... inceleyin... dinleyin.

Ülkemizin önde gelen, seçkin ses sanatçılarıyla tanışın, konuşun; plaklarınızı, kasetlerinizi imzalatın.

Bu fuara bir gününüzü ayırın. O günü, mükemmel yaşayın...

İMZA VE SÖYLEŞİ GÜNLERİ (16.00 - 18.00)

5 Şubat: Zülfü Livaneli
6 Şubat: Nükhet Duru
7 Şubat: 5 Yıl Önce
10 Yıl Sonra
8 Şubat: Mazhar-Fuat-Özkan
9 Şubat: Orhan Gencebay

TÜYAP
HER GÜN BİR MÜZİK SETİ VERİYOR. FUARA GELİN. KAZANIN!

TÜYAP

"Seçkin fuarlar...
Seçkin ziyaretçiler..."

TÜYAP TİCARET MERKEZİ
TAKSİM-İSTANBUL

Ziyaret saatleri: Her gün 11.00-20.00

İNDEKS

ENİS FOSFOROĞLU TİYATROSU

GENELEV'DE YAS

İRFAN YALÇIN'dan

Uyarlayan ve yöneten: Enis Fosforoğlu
Müzik: Esin Engin

ORTAKÖY KÜLTÜR MERKEZİ
8—15 Şubat

Tel: 161 79 43

ORTAKÖY KÜLTÜR MERKEZİ

Tel: 161 79 43

KIRLANGIÇ FIRTINASI

Yönetmen: Atilla CANDEMİR
Perihan SAVAŞ Halil ERGÜN

Pazartesi Salı: Çarşamba: 12.00 - 14.30 / 17.00 - 19.00
Perşembe: Cuma 12-00 - 14.30 - 17.00
Cumartesi: 12.00
Pazar: 12.00 - 18.30 - 20.30

Senaryo: Halil ERGÜN
Görüntü Yönetmeni: Selçuk TAYLANER

Yarım Gün **Okul**
Yarım Gün **Tebko**

"Tebko'da yarım gün, eğitimde yaşanan tam gündür."

- EKİM, ŞUBAT ve HAZİRAN başlangıçlı 4'er aylık dönemler.
- **Hafta içinde** okulla bütünleşen; 5, 3 veya 2 günlük genel ve **hafta sonu** 1 veya 2 günlük özel programlar.
- **6 yaş** için özel gruplama ile özel yetiştirme ortamı.
- İsteğe bağlı olarak **servis** ve **yemek** hizmeti.
- Ailenin özel zamanlarında çocuk için **akşam** veya **gece yatısı** olanağı.
- İlkokul öğretmenleri eşliğinde okula dönük ödev hazırlama ve ders destekleyici etüt saatleri.
- Müzik - resim - el sanatları ve tiyatro çalışmaları.
- Sosyal etkinlikler (İngilizce - satranç - fotoğrafçılık - gezi - gözlem inceleme - spor - bale - folklor)
- Psikologlar eşliğinde DİKKAT, ALGILAMA, BELLEK ve ÇÖZÜMLEME yetilerini geliştirici programlar, oyun saatleri ve **yetiştirici - öğretici testler.**

Güzel olan her şey çocuklar için

TEBKO

ETÜT EĞİTİM MERKEZİ
Bahariye Caddesi Nail Bey Sokak No: 33
KADIKÖY Tel: 330 69 49 - 337 16 11

Kayıtlar sürmektedir.

...BİR DİLKO KURULUŞUDUR

BİLSAK'TA BU HAFTA

3 Şubat Pazartesi

19.00 **Dia Gösterisi**
Çerkes KARADAĞ
21.00 **Konser**
ONNO TUNÇ DÖRTLÜSÜ
22.00 **Lokanta**
Hafif Batı Müziği

4 Şubat Salı

19.00 **Açıklamalı Dinleti**
"CUMHURİYETİN MÜZİK SERÜVENİ"
Murat BELGE
22.00 **Lokanta**
Türk Müziği Dörtlüsü

5 Şubat Çarşamba

22.00 **Lokanta**
Cengiz-Bülent-Akın (gitar)

6 Şubat Perşembe

18.00 **Konferans**
"MUHAFAZAKARLIK—YENİ MUHAFAZAKARLIK"
Doğu ERGİL
22.00 **Lokanta**
Türk Müziği Dörtlüsü

7 Şubat Cuma

21.00 **Caz-Center**
ÖNDER FOCAN GRUBU
22.00 **Lokanta**
Cengiz-Bülent-Akın (gitar)

8 Şubat Cumartesi (ve her cumartesi)

ÇOCUKLAR İÇİN
11.00 **Kukla Tiyatrosu**
MASAL-GERÇEK TİYATROSU
"ÇİRKİN ÖRDEK"
Yön: Reha BİLGEN
12.00 **Çocuk Tiyatrosu**
TİYATRO TEMPO
"OYUN İÇİNDE OYUN"
13.00 **Karagöz Gösterisi**
TİYATRO TEMPO
"BORÇLU ZENNE"
Yön. Haluk YÜCE
14.00 **Oyun/Mask/Dekor Atölyesi**
Bir tiyatrocu ile bir ressamın yönlendirdiği çocuklar için, oyun kurma, sahneleme, maske, dekor, kukla yapım atölyesi (3 saat)
18.00 **Konser**
ÖZDEMİR ERDOĞAN
21.00 **Caz-Center**
ÖNDER FOCAN GRUBU
22.00 **Lokanta**
Hafif Batı Müziği

HERGÜN
10.00/18.00 arası Cafe-Foyer
Kahvaltı, çay, kahve, pasta, hafif içkiler, yerli-yabancı basın.

Yer ayırtmak için: 143 28 79/143 28 99

BİLSAK- Cihangir, Sıraselviler, Soğancı Sokak 7.

Spielberg'in, gerçekten seyirciyi koltuğunda adeta soluksuz bırakan filminde, Indiana Jones: Harrison Ford'la Kate Capshaw

SİNEMA

Indiana Jones'un yeni serüvenleri

KAMÇILI ADAM (Indiana Jones and the Temple of Doom). Gözünü budaktan sakınmayan, kutsal hazine avcısı ve bilim adamı Indiana Jones, 1935'lerin Şanghay batakhanelerinden Hindistan Himalayalarına kadar uzanan soluk kesici serüvenleriyle yeniden karşımızda. Bütün zamanların en iyi iş yapan filmleri listelerinin başına yerleşen yapıtlarıyla çağdaş Amerikan sinemasının "harika çocuğu" sayılan Steven Spielberg'in "ikizi" George Lucas'la birlikte kotardığı **Kamçılı Adam,** zehir zemberek bir Şanghay bölümüyle başlıyor. Ve doğrusu baştan sona büyük bir keyifle izleniyor. Yaygın Amerikan ideolojisinin günümüzde en belirgin özelliklerinden olan çizgi roman kültürünü son derece gelişmiş teknik olanaklarla beyaz perdeye taşıyan, daha çok genç seyirci kesimine yönelik filmlerle günümüzde Hollywood'un nabzını değiştiren Spielberg, **Kamçılı Adam**'da yine **Kutsal Hazine Avcıları**'ndaki çarpıcı hareket ve gerilim dolu atmosferi yineliyor. 1930'ların seriyal filmlerinin sürekli gerilim ve heyecan öğesine dayanan, bütünüyle hareketli ve hızlı bir tempoyla sürükleyici kılınan havasını yankılayan filmde, seriyalin üç klasik tiplemesinin (kahraman: Harrison Ford, kız: Kate Capshaw, çocuk: Ke Huy Quan) serüvenlerini soluk soluğa izliyoruz. Traşı uzamış, üstü başı dökülen, gölgesinden hızlı kamçısıyla "arkeolog" serüvenci Mr. Indy yüzyılların ötesinden gelen doğaüstü güçlere sahip kutsal taşların ardına düşer ve sonunda yığınla çocuğu özgürlüğe kavuşturur. Gazino şarkıcısı güzel bir "aptal sarışın"la, kahramanımıza hayran bir çocuk da bu "32 kısım tekmili birden" serüvenlerinde ona yardım ediyorlar. Film başlar başlamaz her an "Acaba şimdi ne olacak?" beklentisiyle heyecanlanan seyirci, amansız, fantastik bir serüven dünyasına apar topar dalıveriyor. Ve sadece gençler değil yetişkin seyirci de çok geçmeden kendisini çocuksuluğun o büyülü evreninde buluveriyor.

Ürkünç sürüngenler, kıvrım kıvrım böcekler, yılanlar, fokurdayan lavlar, kavgalar, kaçma-kovalamacaların ve bin bir çeşit tehlikenin birbirini izlediği filmde "büyümemiş çocuk" Spielberg, Şanghay'daki gece kulübü, mide kaldıran ziyafet, madendeki bugi-vugili takip ve finaldeki köprü gibi bölümlerde gerçekten fırtına gibi bir düzey tutturuyor. Seriyallerin küflenmiş, tozlanmış kalıplarını çarpıcı bir solukla yenileyen Spielberg'in dinamik anlatımına tamamen hareket, egzotizm, ironi ve şiddet öğesi egemen. Kısaca görsel bir şölen nitelemesini hak eden, 1984 yapımı, **Indiana Jones**'la yaratıcılığını ve "gişe" ustalığını bir kez daha kanıtlayan Spielberg'in bu coşkulu "Seriyal parodisi"nden çok keyif alacakları kuşkusuz. Çünkü **Kamçılı Adam** zevkle seyredilen, alabildiğine sürükleyici, gerçekten birinci sınıf bir "eğlencelik".

KİNG KONG. Yine çocuksu bir film İstanbul sinemalarında. Fantastik sinemanın klasiklerinden, 1933 tarihli **King Kong**'un Dino De Laurentiis yapımı bu yeniden çevrimi, siyah beyaz ilk filmin düzeyine erişemiyor. Yine de dev gorilin pençelerindeki güzel Jessica Lange uğruna, süper görsel efektleriyle ve eğlenceli özellikleriyle izlenebilecek filmin yönetmeni John Guillermin. Oldukça eski bu üstün yapımın diğer oyuncuları Jeff Bridges, Charles Grodin, Rene Auberjonois, John Randolph.

10 yıl gecikmeyle izlediğimiz "King Kong"da dev gorilin avucunda tir tir titreyen güzel Jessica Lange

2 ŞUBAT Pazar

08.00 Açılış ve Program
08.01 Açık Öğretim
10.00 Pazar Sineması (Tek İstediğim Sensin) ➡
12.00 Pazar Konseri
13.00 Haberler
13.15 Kutba Doğru
14.00 Stüdyo Pazar
17.30 Televizyon'da Sinema (İntikam) ➡
19.40 Uykudan Önce
20.00 Haberler
20.30 Hava Durumu
20.45 Acımak - Son
21.40 İpek Yolu
22.35 Spor
23.55 Haberler
24.00 Kapanış

3 Pazartesi

07.00 Açılış ve Program
07.01 İyi Haftalar
09.00 Kapanış
17.00 Açılış
17.05 Açık Öğretim
18.30 Haberler
18.45 Esteban - 5
19.13 İl İl Türkiye
19.40 Uykudan Önce
20.00 Haberler
20.30 Hava Durumu
20.45 Gece Güzeldir -1
21.45 Ayın Konusu
22.35 Köle Isaura-14
23.25 Haberler
23.30 Kapanış

4 Salı

10.00 Açılış ve Program
10.01 Hanımlar Sizin İçin
12.00 Kapanış
17.30 Açılış
17.35 Açık Öğretim
18.30 Haberler
18.45 Jane Eyre- 5
19.18 Beraber ve Solo Şarkılar
19.43 Uykudan Önce
20.00 Haberler
20.30 Hava Durumu
20.45 32. Gün
21.55 Dikkat
22.10 Televizyon'da Sinema (Sakin Bir Geceydi) ➡
23.40 Haberler
23.45 Kapanış

5 Çarşamba

07.00 Açılış ve Program
07.01 Sabahın Getirdikleri
09.00 Kapanış
17.00 Açılış
17.05 Açık Öğretim
18.30 Haberler
18.45 Mutlu Maymunlar
19.13 Üniversite Gençliği
19.43 Uykudan Önce
20.00 Haberler
20.30 Hava Durumu
20.45 Gece Güzeldir - 2
21.45 Tarih ve Saray - 3
22.35 Uzay - 3
23.25 Haberler
23.30 Kapanış

6 Perşembe

10.00 Açılış ve Program
10.01 Hanımlar Sizin İçin
12.00 Kapanış
17.30 Açılış
17.35 Açık Öğretim
18.30 Haberler
18.45 Süper Nine-1
19.13 İnanç Dünyası
19.43 Çocuklarla Başbaşa
20.00 Haberler
20.30 Hava Durumu
20.45 Kuruntu Ailesi
21.25 Dünya Tarihi
22.00 Dünya Sinemalarından (Hüküm) ➡
23.40 Haberler
23.45 Kapanış

7 Cuma

17.00 Açılış ve Program
17.05 Açık Öğretim
18.30 Haberler
18.45 Çiçek Kız
19.13 Gençlik
20.00 Haberler
20.30 Hava Durumu
20.45 Gece Güzeldir - 3
21.45 Sanat Gecesi
22.40 Kâğıt Bebekler
23.25 Haberler
23.30 Kapanış

8 Cumartesi

08.00 Açılış ve Program
08.01 Açık Öğretim
10.00 Çocuklar İçin
13.00 Haberler
13.10 Tehlikeye Yolculuk
13.35 Gençler İçin Müzik
13.55 Yaşayan Beden
14.20 Çalışan Hanımlar İçin
16.20 Kara Şimsek
17.05 Yeni Tabiat
17.30 Türk Halk Müziği Toplu Programı
17.50 Televizyon'da Sinema (İstanbul'daki Adam) ➡
20.00 Haberler
20.30 Hava Durumu
20.45 Panel-1
21.25 Cumartesi Gecesi
22.35 Televizyon'da Türk Sineması (İstasyon)
23.55 Haberler
24.00 Kapanış

John Travolta ile Olivia Newton-John "Grease"in oyuncuları

TELEVİZYON

TEK İSTEDİĞİM SENSİN (Grease). Yönetmenliğini Randal Kleiser'in yaptığı **Grease,** Broadway'de uzun süre oynanmış bir müzikalın perdeye uyarlanmış filmi. Daha çok gençler için tezgahlanmış filmde 1950'lerin modaları, müzikleri ve briyantinli saçları, kıpır kıpır canlı bir havayla sunuluyor ama ortaya çıkan sonucun sinema sanatı açısından doyurucu olduğunu ileri sürmek güç. Birbirlerine sevdalı iki liseli genci canlandıran John Travolta'yla Olivia Newton-John'un fazla bir oyunculuk gerektirmeyen filmde şarkı ve dansların hakkını verdikleri söylenebilir. **"Cumartesi Gecesi Ateşi"nin başlattığı, gençlere yönelik yeni tür müzikallerin iyi zamanlanmış bir örneği olması bakımından rahatlıkla izlenebilir Grease.** 1978 ABD yapımı 110 dakika

2 Şubat Pazar

İNTİKAM (Nevada Smith). Vaktiyle sinemalarda "Nevada Katilleri" adıyla gösterilen **Nevada Smith,** annesini-babasını öldüren kanun kaçaklarının peşinden, intikam için yollara düşen bir kovboyun öyküsünü akta-

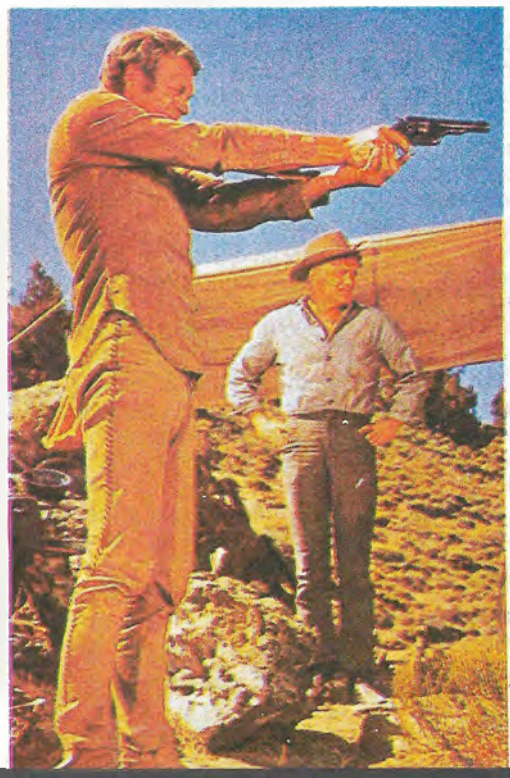

Steve McQueen "Nevada Smith"de gözünü intikam bürümüş bir kovboy

ran bir Henry Hathaway filmi. Bugün artık yaşamayan Hathaway ve Steve McQueen gibi iki Hollywood ünlüsünün bir araya geldiği bu western, acı ve şiddetin egemen olduğu, ağır tempolu bir film olmaktan pek kurtulamıyor. **Yine de Steve McQueen'in varlığıyla ve diğer oyuncularıyla ilgiyle seyredilen bir western.** 1966 ABD yapımı, 130 dakika.

2 Şubat Pazar

Sophia Loren, Michel Albertini'yle "Hüküm"de

HÜKÜM (Verdict). Fransız sinemasında bir zamanlar hukuksal sorunları işleyen, adalet mekanizmasını eleştiren filmleriyle baş tacı edilen Andre Cayette'in son döneminden kalma **Hüküm,** yine bir hukuk sorunundan kaynaklanan bir hikâyeyi eksen alıyor. Başrollerdeki Jean Gabin, Sophia Loren gibi oyuncularından destek alan bu film, bugün artık aşılmış, eski moda bir sinema anlayışının "düşündürücü", tipik bir ürünü niteliğinde. Cayette'in Fransız-İtalyan ortak yapımı olarak gerçekleştirdiği **bu film, sinemaseverlere pek doyurucu gelmese de kuşkusuz izlenebilir düzeyde.** 1974 Fr. İt. yapımı, 95 dakika.

6 Şubat Perşembe

İSTASYON. Bu mevsim yoğun biçimde çalışan sinemamızın verimli yönetmeni Şerif Gören'in 1977'lerden kalma **İstasyon**'u cumartesi gecesinin yerli filmi olarak ekrana geliyor. Bir İstanbul kabadayısının kaçırdığı şarkıcı kızla olan aşkının anlatıldığı **İstasyon**'un senaryosu, bu tür konuların uzmanı Bülent Oran'a ait. Filmde Gırgır Ali namındaki kahramanımızı alışılagelen erkek delikanlı tiplemesiyle bir kez daha tekrarlayan Cüneyt Arkın'ın karşısındaki Hülya Koçyiğit de Yasemin rolünde hanım hanımcık bir gazino şarkıcısı. Karanlık işler çeviren Erol Taş da filmin kötü adamı. Ş. Gören'in önemsiz filmlerinden sayılan **İstasyon bu tür filmlerin beylik kalıplarını yineleyen sıradan özellikleriyle de olsa, belli bir seyirci kesimine hitap edebilir.** 1977 Türk filmi, 85 dakika.

8 Şubat Cumartesi

İSTANBUL'DAKİ ADAM (That Man in Istanbul). Büyük bir bölümü İstanbul'da çekilen **İstanbul'daki Adam, Topkapı**'nın yarattığı İstanbul egzotizminden yararlanmak isteyen, üçüncü sınıf, önemsiz bir serüven filmi. İspanyol sinemasının bezirgan yönetmenlerinden Anthony Isasi'nin yönettiği filmde Horst Bucholz'la Sylvia Koscina gibi bir zamanların gözde oyuncularından çok, 20 yıl öncesinin İstanbul görüntülerini merakla izleyeceğiz. **TV karşısında geçirecek boş vakti olan izleyiciler için.** 1965 İsp. Fr. İt. ortak yapımı, 115 dakika.

8 Şubat Cumartesi

Günümüzün usta oyuncuları Meryl Streep'le Roy Scheider "Still of the Night"ı sürüklüyorlar

Sakin bir geceydi

Still of the Night). "Kramer Kramer'e Karşı"yla yönetmenliğe başlayan Robert Benton'ın, son dönemin Meryl Streep ve Roy Scheider gibi iki usta oyuncusuyla gerçekleştirdiği, psikolojik ağırlıklı gerilim filmi denemesi. Esrarengiz bir "sarışın"la arkadaşı öldürülen bir ruh doktoru arasındaki karmaşık ilişkileri Hitchcockvari bir biçimde aktaran "Still of the Night" bu tür filmlerden hoşlanan seyirci için biçilmiş kaftan. Üç mevsim önce sinemalarda gösterilen, eski senarist-yeni yönetmen **Robert Benton'ın bu başarılı gerilim filmi, ekran başına toplanacakları hoşnut edecek nitelikte.** 1981 ABD yapımı, 105 dakika.

4 Şubat Salı

Bir zamanların gözde oyuncusu Sylvia Koscina

KAMUOYUNA

Bir yayın organının tek tek haberlerinin doğruluğu ve objektifliği kadar hassas olması gereken diğer bir konu da, genel yayın politikası, yayınının amacı, olaylar karşısında aldığı tutumdur şüphesiz. Bu yüzden de bir yayın organına yapılabilecek birinci saldırı, haberlerinin gerçekliğine gölge düşürmek ise, ikincisi ve belki de ondan da önemlisi; yayın organının, amacı, hedefi ve yayın politikası konusunda kuşku yaratmaktır.

Geçtiğimiz hafta, başta Başbakan Özal olmak üzere, İçişleri Bakanı Akbulut ve Emniyet Genel Müdürü Bedük'ün "İtirafçı Polis Sedat Caner" yayınımız üzerine takındıkları tutum, bu ikincisi olmuştur.

Nokta'nın verdiği haber nedir?

İşkenceci olduğu Askeri Yargıtay kararı ile saptanmış bir emniyet görevlisinin yaptığı itiraflar ve bizzat uyguladığı çok sayıda işkence yöntemleri. Kayınbiraderine yapılan işkencede bile bulunmuş olan bir işkencecinin pişmanlığı ve dramı...

Yetkililer, hafta boyunca yaptıkları açıklamalarda bu haberin kılına dokunamamış, hiçbir noktasını yalanlayamamış olmanın çaresizliği içinde ikinci yola başvurmuş ve amacımız konusunda çamur atmaya girişmişlerdir.

Dergimize yöneltilen suçlamalar ağırdır: "İddiaların yurt dışından maksatlı çıkarıldığı", "Amacın devleti yıpratmak, Türkiye'nin itibarını zedelemek olduğu."

Türkiye'nin itibarını zedelemek nedir?

Türkiye'nin itibarını zedelemek, böylesine ciddi bir açıklama bütün dehşeti ile ortada dururken, o ülkenin başbakanının kalkıp çizilen işkence şemalarının ayrıntılarını tartışmasıdır.

Türkiye'nin itibarını zedelemek, mahkeme dosyalarında sorgucu olarak geçen ve sorguda adam öldürmekten hüküm giymiş bir polisin "sorgucu olmayıp şoför olduğunu" iddia etmektir.

Günlerce "Caner Dev-Yol'cudur" dedikten ve tüm çürütme çabaları bu noktada yoğunlaştırıldıktan sonra bu iddia, mahkeme kararlarıyla çürütüldüğünde, "Canım bunlar zaten teferruattır" demektir ülkenin itibarını zedelemek. "Şemalar, yabancı bir dergiden alınmadır" demektir... "Bir mumdur, iki mumdur" şarkısının kaç yıllık olduğunu tartışmaktır.

Bir ülkenin itibarı işkence olayları ve işkenceciler gizlenerek, pisliklerin üstü örtülerek değil, açılarak korunabilir.

Nitekim, olayları açığa çıkartmak yerine üzerlerini örtmek geçerli yol sayılsa idi, başlangıçta yerel çabalarla kapatılmaya çalışılan Cennet Değirmenci'nin öldürülmesi olayı sonradan 1983 başında Ankara'dan gelen emirle ciddiyetle araştırılmaz ve sorumlu işkenceciler mahkûm edilmezdi. Cennet Değirmenci olayının üzerine gidilmesinin ve suçluların cezalandırılmasının ülkeyi ve devleti zedelediğini kim iddia edebilir?

Dergimiz, söz konusu yayınında büyük bir sorumluluk duygusu ile hareket etmiş, Caner'in anlattığı her şeyi kontrol ederek yayınlamış, en küçük bir şüphe taşıyan bilgileri kullanmamıştır. Şükrü Bağ olayı bunun en güzel örneğidir. Sansasyonelliği tartışma götürmez olan bu olayı , doğruluğundan kesin emin olmadığı için yayında kullanmamış durumu savcılığa yansıtmıştır.

Nokta, bu yayınıyla, basın görevini olduğu kadar yurtseverlik görevini de yaptığı inancındadır. Dergimiz, baştan beri söylediğimiz gibi, emniyet teşkilatının tümünü hedef almamış, böylesine önemli bir olayda, doğru ve objektif bir habercilik yaparak basın görevini yerine getirmiştir. Şimdi dileğimiz, sorumlu görevde bulunan yetkililerin de aynı doğruluk ve ciddiyet içinde davranmalarıdır. Gayriciddi yalanlama ve örtbas etme girişimleriyle zaman kaybetmek yerine bir an önce harekete geçip iddiaları araştırmaları ve sonuçlandırmalarıdır. Türkiye'yi seven, Türkiye'nin itibarını düşünenlerin tutumu ancak bu olabilir. Sayın Özal'ın, Sayın Akbulut'un ve Sayın Bedük'ün de bu tutumu takınacaklarına inanmak istiyoruz.

nokta

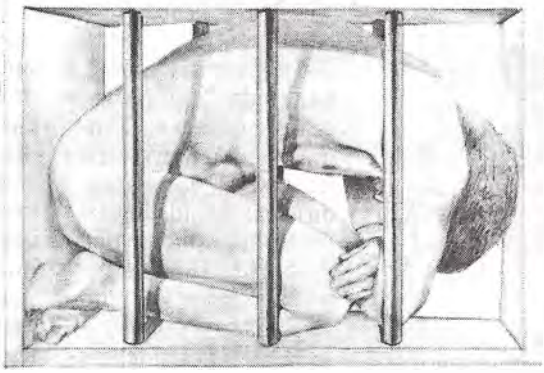

Türkiye'de olay var İŞKENCE

26 Ocak günü Nokta'nın yayınıyla gündeme gelen işkence itirafları hafta boyunca manşetlerden inmedi. Kim ne dedi, ne yaptı? Yetkililer ve basın ne tutum aldı?

Bir telefonla başlayan öykü, yine bir telefonla noktalandı.

Bundan birkaç hafta önce **Nokta** Yazıişleri Müdürünü arayan ses, 31 Ocak Cuma günü Barolar Birliği Genel Başkanı Teoman Evren'i arıyor ve "Teslim olmak istiyorum, aracılık edin" diyordu.

Sesin sahibi, son yılların en büyük olayının baş kişisi itirafçı polis Sedat Caner'di.

Caner'in teslim olmadan önce Barolar Birliği Genel Merkezi'nde yaptığı basın toplantısında söyledikleri, bir hafta boyunca başbakan ve yetkililer tarafından öne sürülen çeşitli iddiaları bir bir çökertiyordu:

Dev-Yol'cu olduğu iddia edilmişti: "Dev-Yol'cu değilim. Bugüne kadar hiçbir yasadışı siyasi örgütle ilişkim olmadı. Polislikten önce Adalet Partisi Bakırköy İlçe Gençlik Kolu üyesiydim" diyordu.

Adalet Bakanının koruması değildi denmişti: Evet, küçük bir yanlışlık söz konusuydu. "Adalet Bakanı'nın değil, Adalet Bakanlığının korumasıydım" diyordu...

İşkence aleti şemaları hayal mahsulü denmişti. "**Nokta**'da yayınlanan işkence aletleri her emniyet örgütünde bulunur" diyordu.

Ve ekliyordu: "Can güvenliğim yok. Polise değil, savcıya teslim olacağım. Savcılığa, işkence yapılan kişiler ile yapan ve emir verenlerin isimlerini vereceğim."

Karanlıklardan gelen polis memuru Sedat Caner, gerilimli serüvenini, cezasını çekmek için girdiği cezaevinde bitirirken; ardında, tartışmalarla, suçlamalarla, yetkililer tarafından yapılan çelişik açıklamalarla yüklü bir hafta bırakıyordu.

Kim ne demiş, kim ne yapmıştı bu bir hafta boyunca? Türk basınının bu en önemli olayı hakkında yetkililer ve basın ne tutum almıştı?

İlk ses Güneş'ten. İşkence itiraflarına ilişkin ilk ses, Güneş Gazetesi Genel Yayın Yönetmeni Güneri Cıvaoğlu'ndan geldi. Cıvaoğlu, **Nokta**'nın yayınlandığı 26 Ocak günü, Başbakana şu soruyu sordu:

"İşkenceci polisin tüyler ürperten itirafları... daha doğrusu iddialarına yanıtınız nedir?"

Özal telefonla verdiği cevapta: "Bizim zamanımızda o yazdığınız çeşit hiçbir şey olmamıştır" derken, Emniyet Genel Müdürü Bedük de ertesi günkü gazetelere aynı doğrultuda bir açıklama yaparak, "Polisin uzun süreden beri insani sorgulama yaptığını" söylüyor, "Böyle bir şey varsa o polisi mahkemeye vereceklerini" belirtiyordu.

27 Ocak günü İstanbul'a gelen

Milliyet'ten

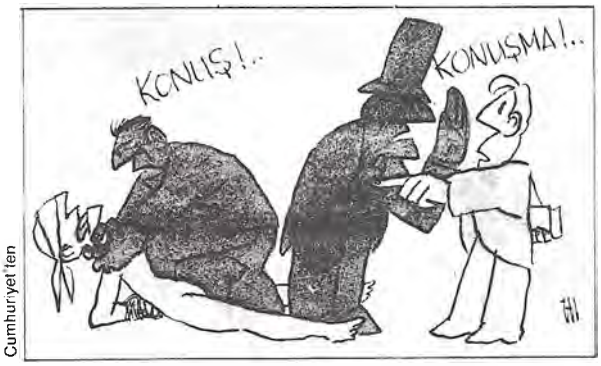

Cumhuriyet'ten

Özal, artık farklı bir ağızla konuşuyordu:

"İtiraflar kasıtlıdır... İsmi geçen polis memuru, 1983 yılı Kasım ayında 1402'ye göre meslekten atılmış... Ondan evvel de kötü muameleden davası görülüyormuş. Meslekten atılma sebebi olarak şu ana kadar benim aldığım bilgilerde, bazı sol örgütlerle ilişkili olduğu konusunda bilgiler alınmış ve o sebepten atılmış."

Peki ya itiraf ettikleri? Onlar doğru muydu?

Başbakanın bu soruyu yanıtlarken, olayın özüne ilişkin açıklamadan kaçındığı ve tartışmayı **Nokta**'da yayınlanan temsili resimlerin detaylarına çekmeye çalıştığı gözleniyordu.

"Adamın söylediklerini bilmem. Adam kötü muameleden zaten mahkûm olmuş; meseleyi öyle değil de, oradaki şemaların doğru olmadığını söylemek lazım. Bizim bildiğimiz onların doğru olmadığıdır.

Akbulut devreye giriyor. Nokta'nın çıkışının 3. günü haber artık bütün gazetelerde geniş yer alıyor ve olay tüm basının malı oluyordu. İşte İçişleri Bakanı Yıldırım Akbulut, bu noktada bir basın toplantısı düzenleme zorunluluğunu duyacak ve Özal'ın "Dev-Yol'cu" iddiasının peşine bir de "ruh hastası" iddiası takacaktı.

Gerçi, Akbulut'un elinde Sedat Caner'in "ruh hastası" olduğunu gösteren herhangi bir belge ya da rapor yoktu ama, olsun zaten kendisi "doktor değildi ki!.."

İçişleri Bakanı, Caner'in Dev-Yol'la ilişkisine yönelik soruları da şöyle yanıtlıyordu:

Soru: Devlet bu Caner'in Dev-Yol'culuğu konusunda yasal muamele yapmadı mı?

Akbulut: Yaptı.

Soru: Bir yasa dışı örgüte üye olmak suçtur, mahkemeye verilmedi mi?

Akbulut: Şimdi yasa dışı örgüte üye olmuş, hakkında takibat yapılmış, gözaltına alınmış. Mahkemeye verilecek şekilde, cezalandırılacak şekilde bir delil tesbit edilememiş. Ancak idari takibat yapılarak görevine son verilmiş.

Soru: O halde bu adam için Dev-Yol militanı ya da sempatizanı diyemeyiz, delil bulunamamış...

Akbulut: Hayır efendim. Hukukta böyle bir şey yok. Hukukta deliller tesbit edilirse insan cezalandırılır. Cezalandırılmamış olması her olayda onun bu fiili işlemediği manasına gelmez.

Cevap Mumcu'dan geliyor. Sedat Caner, delillerle saptanamasa bile Başbakanla İçişleri Bakanının dediği gibi gerçekten eğilim olarak Dev-Yol'cu muydu? Bu sorunun yanıtını, Caner'in itiraflarına "çok sınırlı bir ilgi" gösteren Cumhuriyet gazetesinden yazar Uğur Mumcu veriyordu. Mumcu, Emniyet Genel Müdürlüğü Ankara İl Polis Disiplin Kurulu'nun 29.9.1983 gün ve 83/1484 sayılı kararından alıntı yaparak yazdığı yazısında, Caner'in THKP-C Dev-Yol örgütü ile ilişkisini şöyle açıklıyordu: "Sanık savunmasında, ideolojik faaliyetleri bulunan memurları izlemekle görevlendirildiğini, bu çalışmaları sırasında "yetkili amirlerine rapor verdiğini" bu yüzden ideolojik faaliyeti bulunan polis memurları tarafından olayların içine çekilmek istendiğini ileri sürmüş, ilgili kurumca, bu savunma yerinde görüldüğünden sanık hakkında ceza tertibine mahal olmadığına oy birliğiyle karar verilmiştir..."

Mumcu, aynı yazıda bir iddiaya daha yanıt veriyordu. O da, Caner'in Dev-Yol'culuk iddiasıyla görevden alınma konusuydu. Çünkü Adana Sıkıyönetim Mahkemesi Caner'i Şubat 1984'te işkence suçundan mahkûm ederken Caner'in sıfatı şöyle tanımlanıyordu: "Ankara Emniyet Müdürlüğü Anafartalar Emniyet Amirliği Polis Memuru."

Güneş'den

Sedat Caner yeniden sahnede. Yıldırım Akbulut'un basını suçlayan ve yayınların maksatlı olduğunu ileri süren açıklamasının gazetelerde yer aldığı gün, Sedat Caner, yeniden basında boy gösteriyordu. Güneş gazetesi, itirafçı polisi bulmuş ve konuşmuştu.

Muhalefetin tepkisi. Basında sorun enine boyuna tartışılırken SHP Genel Başkanı Aydın Güven Gürkan işkence konusunda düzenlediği basın toplantısında şöyle diyordu: "Özal'ın itirafçı işkenceci polis olayındaki yaklaşımı adeta teşvikkârdır. 'Evet vardır. Devlet bunun üzerine ciddiyetle gitmektedir,

Yıldırım Akbulut

ortadan kaldırmak için çaba harcayacaktır' demek yerine, 'Bu solcudur' deyip olayı küçümsemektedir. Türkiye'de bu zihniyetler iktidar olduğu müddetçe siz ne savaş verirseniz verin, bu insanlık suçunu önlemek mümkün değildir."

Gürkan'ın "işkenceyi meclis araştırsın" yolundaki teklifine ANAP adına Keçeciler tarafından verilen yanıt ise herkesin üstünde soğuk duş etkisi yapıyordu: "İşkence Meclis'in işi değil!"

Bu arada Bülent Ecevit de **Nokta**'ya verdiği özel demeçte haftanın olayına katılıyor; hükümetin işkenceyi önlemek üzere çaba gösterdiği iddiasını ciddiye almanın olanaksız olduğunu belirttikten sonra, devam ediyordu: "Eğer hükümet, bu konuda samimi olsa idi, Demokratik Sol Parti Milletvekili Sayın Nuri Korkmaz'ın yasa önerisini kabul ederdi. Bu yasa önerisinde, sorgulama sırasında sanıklara avukat bulundurma hakkının tanınması öngörülüyordu... Nitekim, Sayın İçiş-

leri Bakanı da Sayın Nuri Korkmaz'ın bu yasa önerisini yerinde bulmuştur. Ama hükümet ve Anavatan Partisi çoğunluğu Meclis'te bu yapıcı ve iyiniyetli yasa önerisini reddetmiştir. Bu durumda bundan sonra karşılaşabilecek işkence olaylarının tüm sorumluluğunu Anavatan Partisi üstlenmiş olmaktadır."

Eski Başbakanlardan Süleyman Demirel ise aylık Bilim ve Sanat dergisinde yer alan söyleşisinde işkence olayını lanetleyerek şöyle diyordu: "İşkence kadar iğrenç bir iş tasavvur edemiyorum. Bir kişiye işkence yapılmasıyla, bin kişiye işkence yapılması arasında bir fark yoktur. Bir kişiye yapılmış diye geçiştirdiğiniz yerde, bin kişiye yapılmasının yolunu açarsınız."

Sedat Caner olayı üzerine tepki gösteren ve hükümetten ciddi bir tutum isteyenlerden biri de eski İçişleri Bakanlarından Orhan Öztrak'tı. "Bu konudaki iddiaları tahkikat yapmadan inkâr etmenin sorumlu kimselerin yapabileceği bir şey olmadığını" söyleyen Öztrak, "**Nokta** gibi ciddi bir yayın organı birşey yazmışsa, doğru ya da yanlış diye açıklama yapmak önemli değildir. Önemli olan bunu araştırmak ve üzerine gitmektir." diyordu.

Ölmekten de beter. "Ölmedim ama işkence gördüm "...Cuma günü Hürriyet gazetesinin manşetten verdiği bu cümle, işkence olayına yeni bir boyut katıyordu. Konuşan, Sedat Caner'in Güneş'te çıkan açıklamalarında adı geçen Şükrü Bağ adlı bir yurttaştı. Caner, Şükrü Bağ'ın işkence sırasında öldüğünü ve gizlice gömüldüğünü duyduğunu belirtmiş, ertesi günü adını açıklamayan bir emniyet yetkilisi de, Şükrü Bağ'ın sağ olduğunu ve yakında basına gösterileceğini söylemişti.

Evet, Şükrü Bağ yaşıyordu ve Hürriyet'le konuşmuştu. Ama anlattıkları, ölümden de beterdi... Poliste 20 gün boyunca sürekli işkence gördüğünü söyleyen Şükrü Bağ'ın anlattıkları, günlerdir yalanlanmaya çalışılan Sedat Caner'in itirafları ile aynı doğrultudaydı.

Bundan sonra olaylar yıldırım hızıyla gelişecek, Şükrü Bağ'ın yaptığı açıklamanın şoku henüz atlatılamamışken, gazete büroları, ajans telekslerinden geçen haberle yeniden karışacaktı:

"Flaş... Flaş... Flaş... Sedat Caner teslim oldu."

Ünlü kalemlerden işkence

OKTAY EKŞİ — 28 Ocak Hürriyet

"Nokta Dergisi'ndeki arkadaşları kutlayarak söze başlamayı doğrusu bir 'meslek borcu' sayıyoruz... (Türkiye'de) 'bugün sistem halinde işkence uygulaması gibi bir tutum yoktur. Üstelik biz de işkenceye karşı olduğumuz için arasıra ortaya atılan işkence olaylarının üstüne gidilmekte, sorumlular derhal adalete sevk edilmektedir' tezi savunulmaktaydı... Nokta Dergisi resmi makamların bu uzun zamandır şişkin duran balonunu fevkalade takdire değer bir biçimde patlatıverdi. Son yedi yıl boyunca 200 kadar insana -ki bunlardan biri kendi kayınbiraderi imiş- işkence yapan bir polis memurunun itiraflarını olabildiği kadar açık bir biçimde yayınladı."

TUMAN ERİL — 28 Ocak Milliyet

"Bu kritik aşamada devletin ve hükümetin eski işkencecilerden yükselen 'Pasif mukavemet yaparız haa' 'biz de herşeyi açıklarız haa' şantajı ile gerilememesi gerekir. İşkence perdesi zaten yarılmıştır. Bundan sonra geriye değil, ileriye gidilmelidir."

UĞUR MUMCU — 29 Ocak Cumhuriyet

"Nokta Dergisi bu itirafları yayımlayarak çok yararlı bir gazetecilik görevi yapmıştır. Bundan sonra yapılacak iş, bu yayının bir ihbar sayılarak olay ile ilgili geniş bir soruşturma açmaktır. 'İtirafçı polis solcudur' gibisinden açıklamalar ile bu itiraflar örtbas edilemez. İşkenceci sağcı olmuş; solcu olmuş ne fark eder?

Gerçek neyse o ortaya çıkmalıdır."

ORHAN OYMAN — 29 Ocak Milliyet

"Sayın Saffet Arıkan Bedük demeç veriyor: 'İşkenceler münferit olaylardır. Son yıllarda sorgulamalar insani yöntemlerle yapılmaktadır.' İnsanı kasap vitrinlerindeki koyunlar gibi çırılçıplak çengele asmak? Bu da mı insani yöntem?..."

RAUF TAMER — 29 Ocak Tercüman

"Solcuymuş, komünistmiş, yok örgüt üyesiymiş... Geçiniz... Şimdi neredeymiş ona bakınız... Yaptığı gazetecilikten dolayı Nokta Dergisi'ni kutlarım... Herkes kendi mesleğini iyi yapmak zorunda olduğuna göre, şimdi başarı sergilemek sırası 'şaibeden kurtulmak isteyen taraf'tadır."

MUMTAZ SOYSAL — 31 Ocak Milliyet

"Şimdi Nokta Dergisi'nin sergilediği işkenceciden söz edilirken, 'rejim düşmanı' olmaktan öteye, onun sadistliğinden, psikopatlığından dem vurulacak. Bunlar belki doğrudur da... Ama işkenceci gerçekten sadist ve psikopat olsa da asıl sorulacak sorular bambaşkadır: Onu bu duruma getiren kimlerdir? Ya da bu durumda olduğunu bile bile çalıştırıp ondan yararlananlar? Böyle olduğu fark edildiği halde çalıştırmaya devam edenler?"

İTİRAFLAR - II

"Gözleri bile yara olmuştu"

İtirafçı polis Sedat Caner, en uzun süreyle işkence gördüğünü söylediği Hamit Kapan için "Bir sorgulama timi alıyor, 8 saat sonra bir başka time bırakıyordu" dedi

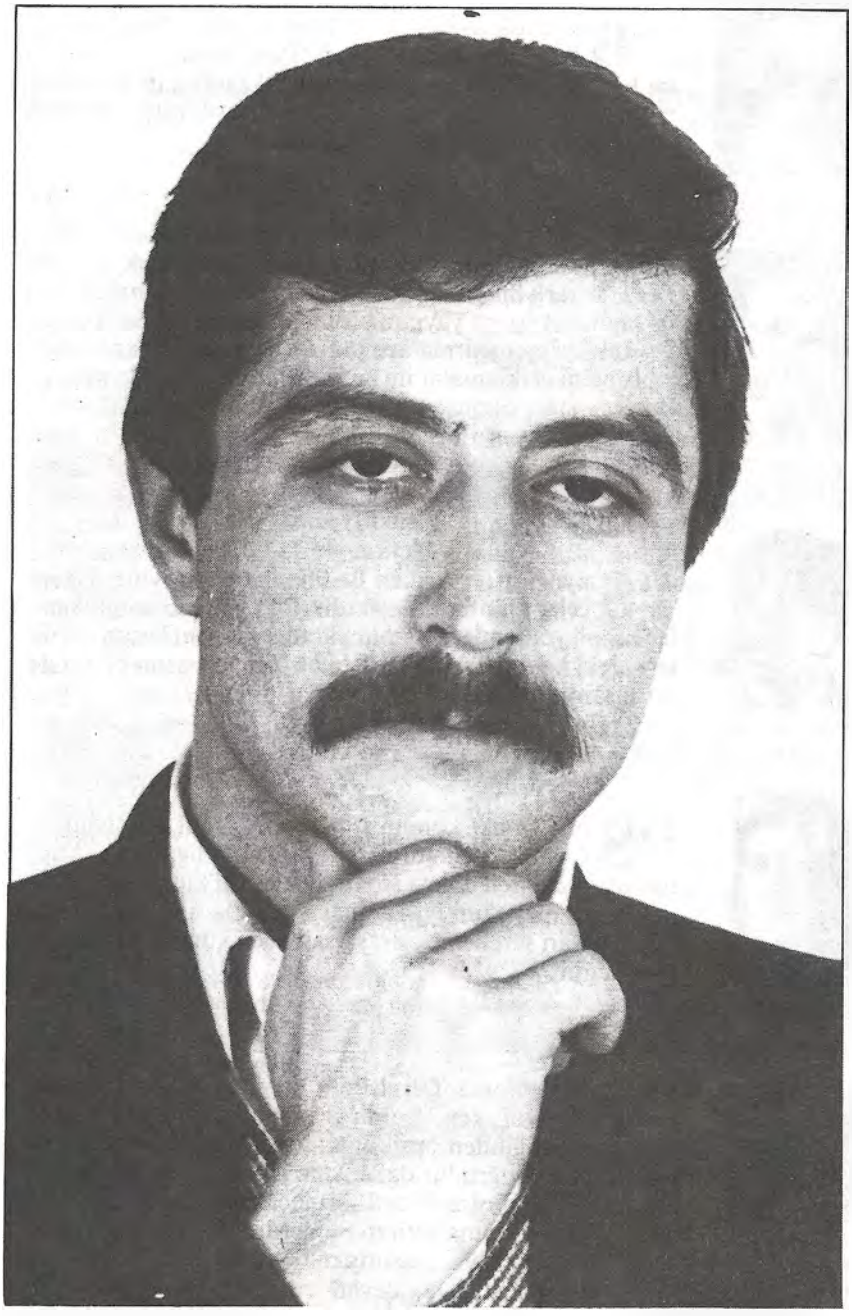

Sedat Caner'in konuşması bantlar doldurmuştu. İsimler, olaylar, ölümden beter acılar, yitik ruhlar dolmuştu bantlara. Ve teybin düğmesine bastığınızda Sedat Caner'in pes sesinden bütün bu işkenceler yine birer birer ete kemiğe bürünüyordu.

"Kızı içeriye aldılar. Ben dışarda oturdum. İlk önce içeriye girmedim. Fakat çok canhıraş bağırmaya başladı, dayanamadım girdim. O sırada soymuşlar anadan doğma ve Filistin askısına almışlardı. Uğur elinde o copla 'Bak kızlığın filan gidecek, konuş' diyordu. Uğur'u kenara çektim, kıza 'Bacım bak beni tanıyorsun. Seni bunların ellerinden kurtaracağım, anlat! Senden bir tek kelime istiyorum. Ali nasılsa yakalanacak... Boşuboşuna eziyet çekme, hemen indirttireyim seni buradan' dedim. 'Bilmiyorum' dedi. Bunun üzerine işkenceye devam edildi. Ben tekrar dışarıya çıktım. Kızın durumu içler acısıydı. Yapacaklarını yaptılar zaten. Kız daha beter bağırmaya başladı. Tekrar dayanamayıp girdim. O sırada Uğur kızı tekmeliyordu. Filistin askısında tekmeliyordu. Uğur'u kenara çektim, askıdan indirttirdim. 'Alıp götürüyorum, sorgulamasına Maraş'ta devam ederim' dedim. 'Tamam' dediler, 'Konuştu'..."

Sedat Caner'in, Filistin askısındaki genç kıza "Beni tanıyorsun" demesi sözün gelişi değildi. Gerçekten de Caner genç kızı tanıyordu. Çünkü genç kıza yerini söyletmeye çalıştıkları Ali A... ile oldukça eskiye dayanan bir tanışıklıkları vardı. Sedat Caner'e Ali A.'yı yakalama görevi verilmesinin nedeni de bu dostluktu zaten. Şöyle diyordu Caner "...beni göndermeden önce yanına çağırarak, 'Bak bir sürü söylentiler var. Onu senin sakladığın ve yerini bildiğin konusunda... Ali A.'nın nerede olduğunu bana bul. Bu adamı sen yakalayacaksın, gidip bulacaksın' dedi... 'Yakalamazsan bayağı eziyet çekersin... Yakalayamazsan senin sakladığın izlenimi bende uyanacak' dedi."

Sedat Caner bunun üzerine "arkadaşı"nın yerini öğrenebilmek için nişanlısını aldıklarını söylüyordu. Caner'in, "Herhangi bir olayla ilişkisi yoktu. Ev kızıydı. Her halinden belli oluyordu" dediği genç kız, İskenderun'daki evinden alınıp "Filistin askılı" sorgulamaya götürülüyordu. Yani "uzman işkenceci"nin deyimiyle "işkencenin en

ağırına..."

Gece gündüz... Dev-Savaş davası sanığı Hamit Kapan ise işkencenin yalnızca en ağırına değil aynı zamanda en "uzun"una uğramıştı. Hamit Kapan 200 gün "gözaltı"nda kalmıştı. Ve, Caner'e göre, bu 200 gün boyunca işkence görmüştü:

"Hamit Kapan'ın sorgulaması sırasında biz başarılı olamamıştık... Ankara'dan ayrı bir sorgulama timi geldi, üç memur gelmişti. Biri emniyet amiriydi... Hamit Kapan'a öyle bir şey yapılmıştı ki, 8 saat bir tim giriyordu, onlar çıkıyordu, diğer tim giriyordu, 8 saat onlar çalışıyorlardı. Diğer 16 saat içerisinde onun şeyini bitiren diğer timler istirahat ediyorlardı. Uyku uyumaksızın, şey yapmaksızın Hamit Kapan'ın sorgulaması devam etti. Bu böyle hemen hemen 6 aya yakın sürdü. Bu zaman zarfında Hamit Kapan'a uyku filan yoktu. Gözleri kan çanağı gibi olmuştu, artık gözleri yara bağlamıştı. Haliyle gözleri sürekli açık kalmaktan gözyaşı kuruma yapıyordu. Gözleri böyle kan çanağı gibi yara olmuştu. Ve öyle bir hale gelmişti ki, kimse Hamit Kapan'ın yüzüne bakamıyordu. Herkes camdan dışarıya bakıyordu."

İşkence yöntemlerinin tümünün uygulandığı Sedat Caner, Hamit Kapan'ın 9 gün de fosseptik çukurunda kaldığını ve çıktığında "vücudunda yumruk iriliğinde yaralar açıldığını" söylüyordu.

"Gözlerimden yaş geldi." 200 gün... Tam 200 gün "sorgulanmıştı" Hamit Kapan. Bu süre, mahkeme tutanaklarında da saptanmıştı. Sedat Caner, Hamit Kapan'ın 200 gün boyunca direndiğini ve konuşmadığını söylüyordu. Ancak ortada, mahkemeye sunulan 30 sayfalık bir sorgu ifadesi vardı. Sedat Caner bunu şöyle açıklıyordu: "Hamit Kapan bitkindi ve uyuklamaya başlamıştı. Kafasını koydu ve uyuklamaya başladı. Herkes kendi işiyle ilgileniyordu. Kimisi sohbet ediyordu. Bırakılmıştı. Artık sorgulamaktan vazgeçilmişti. Ben de camdan dışarı bakıyordum. Döndüm baktım dağ gibi bir çocuk, bitkin, şey gibi kalmış. İri yarıydı. Fakat çöp gibi kalmıştı. Öyle bakarken gözlerimden yaş geldi. O haline karşı bir acıma duygusu. Gelen ekipteki emniyet amiri bir soru yöneltti kendisine... Ve o zaman başladı."

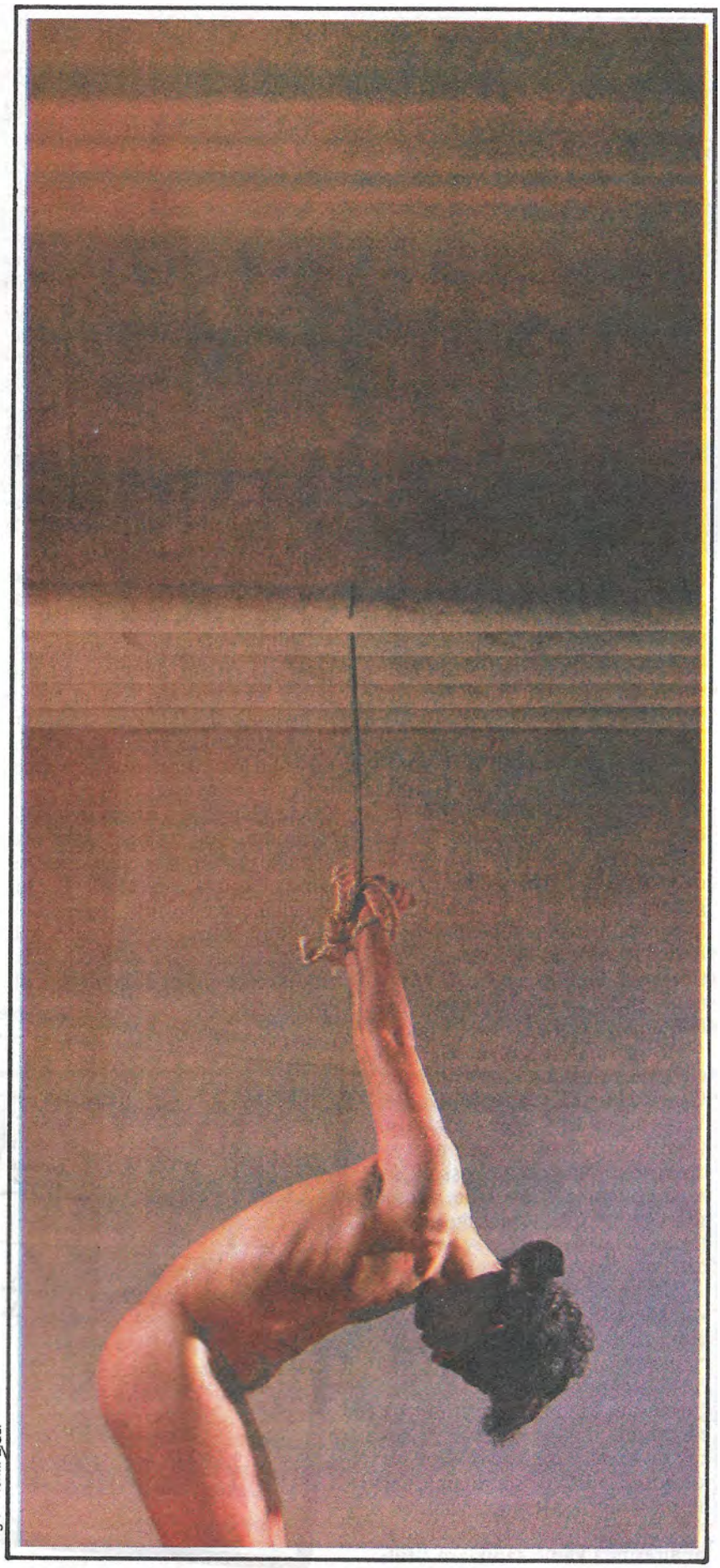

Fotoğraf: Nermi Erdur

Garbis Altınoğlu

Sedat Caner'in deyimiyle 200'üncü gün "uykusunda konuşan" Hamit Kapan, sorgu ifadesinde Kahramanmaraş'ta öğretmen Mustafa Yüzbaşıoğlu'nun öldürülmesi olayını üstlenmişti.

Ancak Kapan, bir süre sonra mahkemede şöyle diyordu: "Maktul Yüzbaşıoğlu beni yakınen, Hacı Çolak da gene normal olarak mahalleden tanır. Yüzbaşıoğlu ile daha önce bir olaydan dolayı 2 gün gözaltında beraber kaldık. Şayet kendisini ben vurmuş olsaydım, herhalde vurulan bir kimse kendisini vuran kimseyi saklamaz ve beni de tanıdığına göre ilk planda benim adımı verirdi."

"Doğuramasın" diye. 63823 sicil numaralı polis memuru Sedat Caner, Hamit Kapan'a yapılanları "işkencecilerin bile gözlerini yaşartacak" bir olay olarak nitelendiriyordu. Caner'in bir başka iddiası ise bunun çok ötesinde, dehşet sözcüğünün bile utanacağı boyuttaydı. Caner de, "Bu olay herkesin nefretini çekmişti" diyordu.

"Pazarcık Ortaokulu'nda okuyan küçük bir kızdı. Copla tecavüz olayı oldu. Bundan tek bir kişi sorumluydu. İşte, 'Alevi bu kız, yarın öbürgün çocuk doğuracak. Doğurmasın. Bunun zürriyetini yok edeceksin. Bunun doğuracağı çocuk da komünist çıkacak' diye bir laf etmişti. Bütün sorgulamacılar nefret etmişti... İğrençti yani..."

Sedat Caner, aslında sorgulamalar sırasında kadın sanıklara "fiili tecavüz" olmadığını savunuyordu. Ama kimi zaman "fiili tecavüz tehdidi" oldukça işe yarayan bir yöntem olarak kullanılmıştı.

"Adamın karısı da alıp getirildi..... eskilerdendi. Hatta ismini dahi kimse bilmiyordu. Mesela onu çözemiyorlardı. Karısı getirildi, anadan doğma soyuldu.....'un gözlerini açıp kendisine karısının anadan doğma çırılçıplak halini gösterince....'un karısına karşı da aşırı bir ilgisi vardı. 'Üzerinden bir alay adam geçirttiririm' deyince, karısını da öyle çıplak görünce, gözünde her şey yapılabilir düşüncesi de olduğu için, bunun korkusuyla..... çözülmüştü. Karısına da sonradan işkence yapıldı ve sonradan ikisi de cezaevine yollandı."

Sedat Caner, bir kadına "bizzat" uyguladığı bir işkenceyi de şöyle anlatıyordu:

"Aranan bir sanığın kız kardeşine yapılan işkence olayını bizzat ben kendim yapmıştım. Eğitim Enstitüsü'nün üçüncü katında, alt taraftaki odalar dolu olduğu için oraya çıkarmıştım. Kadını soyup manyetolu telefonla elektrik verdik. Orada askı için müsait yer yoktu, onun için ellerini sandalyeye kelepçeyle bağlayıp elektrik verdik. O sırada manyetoyu bizzat ben çeviriyordum. Bu kıza cop sokma olayı daha sonradan aşağıdaki sorgulama odasında gerçekleşti. Biz bir şey elde edememiştik. 'Nerede olduğunu bilmiyorum. Bir sefer geldi gitti, bilmiyorum' diyordu. Elektrik işkencesinden dolayı sanık altına pisledi. O zamana kadar elektrik verdiydik. Altına pisledikten sonra bıraktıydık. Bilfiil bayan olayında yapmış olduğum işkence bu..."

Coca Cola şişesi... Cop ya da Coca Cola şişesi ile tecavüz erkeklere de uygulanan bir işkence yöntemiydi Sedat Caner'e göre. İtirafçı Caner, bu yöntemin bir örneğini şöyle anlatıyordu:

"Ankara'dan bir sorgulamacı gelmişti. Sorgulamacı arkadaş daha önce bizimle çalışmıştı. Sonradan tayini çıkmıştı. O gelmişti işte... Elbistan'da Karaevli'de oturan bir boyacı alınmıştı. İşte bu şahıs Coca Cola şişesinin üzerine oturtuldu..... ikimiz oturttuk ve omuzlarından bastırdık... Şişenin içerisi yarıya kadar kan dolmuştu."

"İnsanların yalnız eti kemiği değil, ruhunun derinlikleri de işkencecinin çalışma alanıydı" demiştik geçen hafta. İtirafçı polis memuru Sedat Caner, anlattıklarıyla bu saptamayı defalarca doğruluyordu. Örneğin liseli genç kız: "Lise talebesi bir kızdı. Onun sorgulamasına girdiydik. Sorgulama sırasında sürekli olarak kendisine hakaret edici, aşağılayıcı kendine olan güvenini yitirttirebilmek için kıza benzemediğini, bayana benzemediğini, daha çok erkeğe benzediğini söylemiştik."

"Ayı gibi oynatıldı." Sedat Caner, "aşağılamak" deyince bir de Garbis Altınoğlu'nu çok iyi anım-

Caner'in çizimiyle Maraş sorgulama merkezi

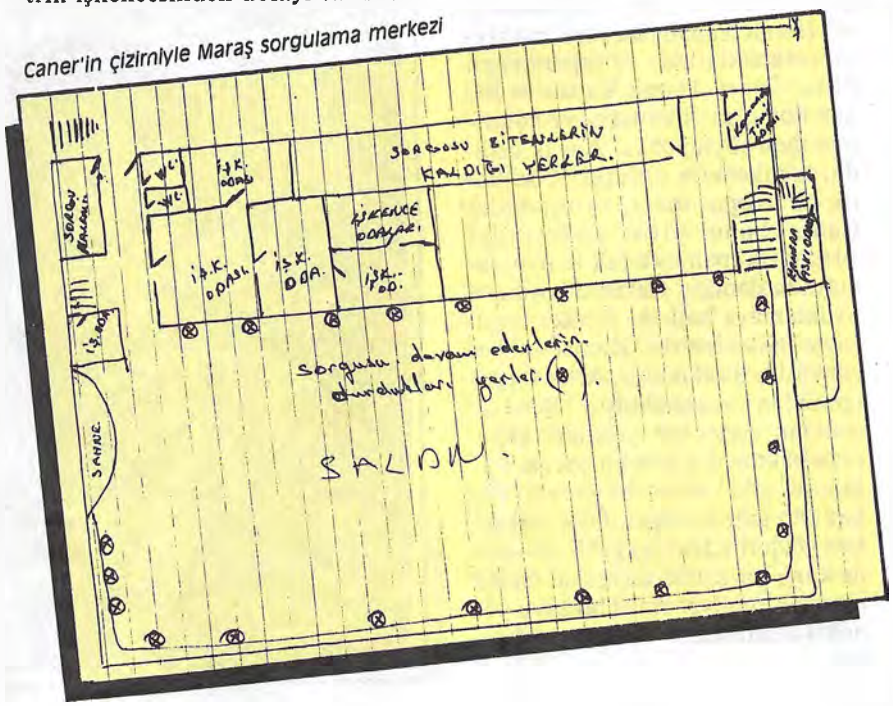

sıyordu: "En azından gelen örgüt mensubu kendine güven içinde. Ser vericem sır vermiycem diye gelir örgüt mensubu. Kendisine belirli bir güvenle gelir. Garbis Altınoğlu'nun kendisine güvenini kırmak için burnuna zincir takıldı, tef çalındı ve ayı gibi oynatıldı. Bu bir hafta devam ettikten sonra Garbis Altınoğlu'nun omuzları çökmüştü. Kendisine olan güvenini yitirmişti. Ama yine de konuşmadı."

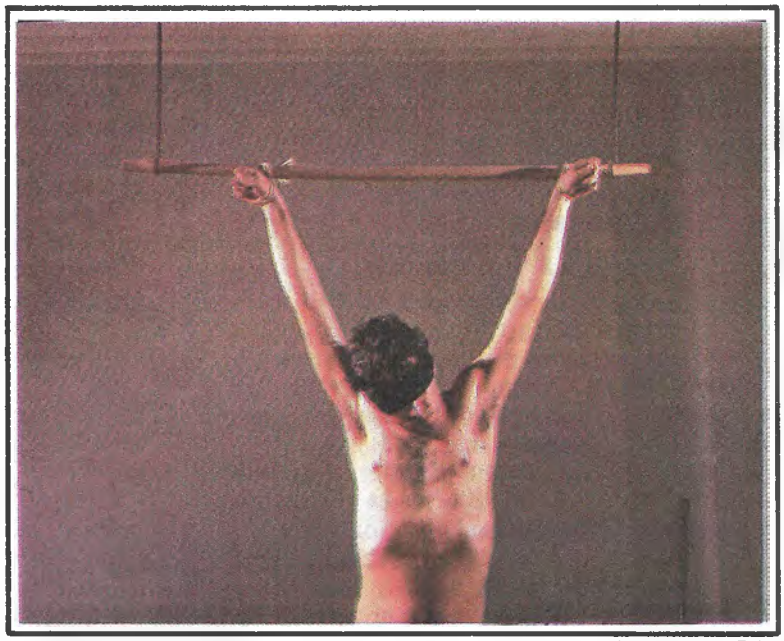

Fotoğraf: Nermi Erdur

Sedat Caner'in "çok dayanıklıydı" dediği Garbis Altınoğlu, işkencecilere "ilham kaynağı" olmuştu. Ve hem büyük bir acı verdiğini, hem de onur kırıcı olduğunu daha sonra pek çok olayda saptadıkları "kaplumbağa hücresi" ilk kez Garbis Altınoğlu'na uygulanmıştı. Bu "özgün yöntemi" şöyle anlatıyordu Sedat Caner: "İlk olaraktan Garbis Altınoğlu'na uygulanmıştı. Çömelerek sokulur suçlu içersine. Kendisi tuvalet ihtiyacını falan gideremez yani, ancak altına yapacak. Kıpırdama imkânı da yok. Tüm eklemlerde kireçlenme olur. Garbis bir hafta tutulmuştu. Çıktığında kamburumsu yürüyordu. Onurunu kırıyor yani, acı da veriyor..."

Bunlar, Garbis Altınoğlu'na "onur kırmak için" uygulananlardı. Kendisine yapılan öteki işkenceleri ise Garbis Altınoğlu, mahkemede verdiği ifadede şöyle anlatıyordu:

"Maraş'ta kaldığım 70 gün boyunca ben de ağır bir şekilde işkence gördüm. Bu işkenceler, aç ve susuz bırakma, uyku uyutmama, soğuk su banyosu, falaka, elektrik, çarmıha germe ve bunların birkaçının bir arada uygulanması gibi değişik biçimlerde oluyordu... Gözaltında bulunduğum bu 70 gün içinde toplam 20 gün bütünüyle aç kaldım. Bunun yanı sıra, son 15 günü saymazsam sürekli olarak yarı aç bırakıldım. İlk 5 gün boyunca hiç uyutulmadım. İşkencede olmadığım zamanlarda ellerim sürekli olarak zincirle bir demir boruya bağlanıyordu..."

Son söz... Nasıl bir adamdı bu Sedat Caner? İşkenceci olarak mı doğmuştu? Yoksa ondan bir işkenceci mi yaratılmıştı? Bu soruları geçen sayımızda da sormuştuk. "İtiraf etmek istiyorum" diye başladığı ve saatler süren konuşması sırasında defalarca kendisine de yöneltmiştik. "Haliyle görev olarak yapıyorsun" diyordu. Ne var ki, bu görevin malzemesi insandı. Ve bu öyle bir görevdi ki, yerine getirilişi, insanların acıların en büyüğünü çekmesi anlamına geliyordu. Ve bu öyle bir görevdi ki, biraz "gayret keşlik" ya da belki biraz "o gün birşeye kızmış olmak" bir insanın ölümüyle sonuçlanabiliyordu.

Banda bir kez daha basıyoruz ve dünün işkenceci polis memuru, Sedat Caner, "heyecanlı, sakin, korkmuş, umursamaz..." gibi sözlerin hiçbiriyle tamamlanamayacak bir ifadeyle anlatıyor:

"Düşünüyordun... Mesela bir kadını döverken, elektrik verirken kendi karın aklına geliyordu, kendi bacın aklına geliyordu. Kendi kardeşin aklına geliyordu. Onun yerine onu koyuyordun. Acaba o da bu durumda olsa ben ne durumda olacağım... Ne yapabilirdim? Onun kocasını veya yakınlarını gözönüne getiriyordun. Bu durum karşısında insan, ne bileyim, vicdanıyla hesaplaşıyordu. Fakat elde de yapılacak bir şey yoktu..."

"İşkenceci Laz Fikri"

"Laz Fikri adlı polis eline bir torba geçirip hayalarımızı sıkıyordu."

Bu sözler, işkence iddialarının gerek basının, gerekse kamuoyunun gündeminde ilk sırayı aldığı geçen hafta içinde Hürriyet gazetesinde yer alıyordu. Gazetenin "İşkence bantlı soru önergesi" başlıklı haberinde, SHP Milletvekili Fikri Sağlar'ın, Dev-Yol davasında 15 yıla mahkûm olan Necati Emgili'nin ifadesine dayanarak verdiği önerge yayınlanıyordu. Önergeye göre Necati Emgili şöyle diyordu: "Laz Fikri adlı Ankara'dan gelen polisin geliştirdiği bir yöntem ile de ellerine torba geçirip hayaları sıkıyorlar."

İlginç bir "raslantı" ile "Laz Fikri" adı, işkenceci polis memuru Sedat Caner'in **Nokta**'ya itiraflarında da geçiyordu. Ancak Caner, Karadeniz'in bir ilçesinde doğduğu için "laz" diye tanınan Fikri'nin, işkence görenler ve yapanlar arasında ayrı bir lakabı olduğunu söylüyordu: "Meşhur taşakçı Fikri diye bir adam vardır. Şahısların işkence sırasında yumurtalıklarını sıkar ve patlatır. Askıdayken yumurtalıklarını sıkar ve patlatır. Sorgulama sırasında taşakları sıkılanlardan birisi bir gün işkence sırasında "Fikri Baba, Fikri Baba..." diye bağırdı taşakları sıkılırken. Çünkü daha önce de yakalanıp işkence gördüğünden Fikri'yi tanıyordu. Kendisi de lazdır şahsın, şivesinden tanıdı ve "Fikri Baba, Fikri Baba yapma..." diyerekten bağırmıştı."

SÖYLEŞİ / SEDAT CANER

"En acayibime giden de yargılanmak!"

İtirafçı Sedat Caner kendisiyle yapılan söyleşinin ikinci bölümünde şunları anlattı:

Nokta: Sokakta işkence yaptığın insanlarla karşılaştığın olur muydu?

İtirafçı: Karşılaşırdık. Ama işkence sırasında onların gözü bağlı olduğu için beni tanımazlardı. Mesela biri vardı. Annesi babası pamuk işçilerinin kamyonunun devrilmesi sonucu ölmüşlerdi. O da işkenceden sonra hastanede yatıyordu o sırada. Hastanede karşılaştık. O olay sırasında tanımadı.

Nokta: En çok ne zaman rahatsız oldun yaptığın işkencelerden?

İtirafçı: Haliyle bu olaylar insanda belirli bir birikim yapıyor. İşkenceler sürüp giderken bir süre sonra rahatsız olmaya başlıyorsun. En azından evine gittiğin zaman rahat yemek yiyemiyorsun. Aklına şu geliyor: Falakayla döverken adamın tabanının yarılışı geliyor mesela. Üç vuruyorsun, dört vuruyorsun, beşincide taban yarılıyor. İçinden simsiyah kanla karışık bir sıvı geliyor. O gözünün önüne geliyor. Daha bin türlü şey geliyor.

Nokta: Üstünüze özel bir giysi giyer miydiniz. Kan sıçramaz mıydı? Sormazlar mıydı?

İtirafçı: Kıyafet zorunluluğu yoktur. Kot, parka giyinildiği için üzerin kanlanmış olsa bile...

Nokta: Eve giderken değişmez misiniz?

İtirafçı: Normal gideriz.

Nokta: Aileden soran olmaz mı, ne oldu üstüne diye..

İtirafçı: Sorsa bile işte serserinin biri böyle böyle deriz.

Nokta: İşkence sırasında sanığın polisi tırmalaması, ısırması mümkün değil mi?

İtirafçı: Değil. Eli kolu bağlı zaten. Zaten kan sıçrama olayı da kolay kolay olmaz. Kussa bile kendi üstüne kusar şahıs orada asılı. Manyeto ile elektrik veriliyor.

Nokta: Dışarı ses gitmez mi?

İtirafçı: Gitmez. Malatya'daki Allahın dağı. Antep de öyle. İskenderun da. Maraş yerleşim bölgesindedir. Orda da megafonlar başlar. Ümit Besen'in "Çıldırtma Beni"sine. Başladı mı zaten görevliler de bilir suçlular da. Hem işkence el ayak çekildikten sonra yapılır. Gece ekseriyetle. Akın akın da suçlu gelmez.

Nokta: Neden "Çıldırtma Beni"?

İtirafçı: Bu şahısların morallerini bozmak, onları psikolojik olarak yıkmak için yapılırdı, şahıs defalarca bunu duydu mu çılgına döner.

Nokta: Kadın sanığı çocukları varsa ne yapardınız?

İtirafçı: Elif isminde birinin çocukları vardı. Çocuklarıyla gelmişti. Bırakılacak kimse bulunamamıştı. Biri 5 yaşında, biri çok ufak memedeydi. 5 yaşındaki suçluların ortasında koşturup duruyordu. Maraş'ta...

Nokta: Çocuklara kim baktı?

İtirafçı: Yemek veriliyordu. Anneleri sorguya alınınca çocuklar orda başka bir kadının kucağına veriliyordu.

Nokta: Sorgu arasında mı?

İtirafçı: Tabii, zaten kadınlar şöyle bir köşeye oturtuluyordu. Kucağında tutuyordu öteki kadın. Annesi sorgulaması bittikten sonra külçe gibi getiriliyor. Öbür çocuk da koşturup duruyordu.

"Bir tecrübelinin yanındaki tecrübesiz de işkencecinin yanında tam anlamıyla bir işkenceci olur çıkar."

Nokta: Sanık hastayım falan dese, kalp hastasıyım...

İtirafçı: Valla doktor var. Başında duruyor. Hasta falan özel muamele göremez. Mesela Mustafa Serin'in işkencesi sırasında sürekli olaraktan doktor tarafından serum verilerek işkenceye devam edilmişti.

Nokta: Nasıl?

İtirafçı: İşkence doktor gözetiminde serum verilerek devam ediyordu. Ayrıca kalbine de takviye iğne yapılıyordu.

Nokta: Sanık kalbinden mi şikâyet etmişti?

İtirafçı: Belirli bir şeyden sonra morarma yapıyor, doktor bu esnada müdahale edip kalbe iğne yapıyor.

Nokta: İşkencelerde doktor mu bulunurdu?

İtirafçı: Maraş'ta Eğitim Enstitüsü'nde sürekli olaraktan vardı.

Nokta: İşkence sırasında bir kişi iyi polisi bir kişi de işkenceciyi can-

Sedat Caner bir işkence tarif ederken... "Konuşmuş olsa dahi belli bazı şeyler yapılıyordu. Yani tekme, tokat, falaka , elektrik gibi üvertür şeyler..."

"Hem işkence el ayak çekildikten sonra yapılır. Gece ekseriyetle. Akın akın da suçlu gelmez"

landırır diye anlatırlar, bu doğru mu?

İtirafçı: İyi polis-kötü polis rolü oynanır mesela. İşkence yapan sorgulamacılardan biri eziyet eder bağırır çağırır, bunun yanında öteki "dur bir dakika ne yapıyorsun, öldürecek misin?" der. "Yazıktır, o da insan evladıdır" falan der ve elektrik veriliyorsa elektrik kesilir. Diğer sorgulamacıya, "Çık dışarı, öldüreceksin," der ve o sırada diğer sorgulamacı dışarı çıkmaz. Kapıyı açar, kapatır. Sanık gözleri bağlı olduğu için görmez. Ve işte "Bak canım bak kardeşim işkence görüyorsun öldürecek bu seni cellattır, öldürür seni, gel sen bana anlat. Canın bir şey istiyor mu. Aç mısın susuz musun" gibi suçlunun güvenini kazanmak yoluna gider.

Nokta: Sanık gibi hücreye girdiğinden söz etmiştin?

İtirafçı: Sanık çözülmemiştir. Veya yeni getirilmiştir. Eski sanıktan alınamayan bir şey var mı yok mu diyerek öğrenilmek amacıyla cürüm ortağı aynı hücreye konulur. Bunların gözleri bağlıdır. Bu sırada hücreye aynı sorgudan gelmiş gibi bir sorgulama memuru da atılır ve o orada yatarken işte bunların arasındaki konuşmaları dinler. Daha sonra diyalog kurup onların ağzından laf almaya çalışır.

Nokta: İşkence yapılıyorsa, sanıklar muayeneye sevk edildiğinde neden iz bulunmuyor?

İtirafçı: 45 günlük gözaltı süresi sanığın iyileşme süresidir. O ara içersinde tedavi görür, sürekli olaraktan ilaçlar verilir. Vücudundaki izler kaybolur, vicahiye çevrilip sıkıyönetime götürüldüğünde, doktorlar muayene ettiğinde zaten işkence gören şahısta hiçbir iz kalmamıştır. Böylece doktor da sağlam raporu verecektir. Ondan sonra şahıs istediği kadar "bana işkence yapıldı şöyle elektrik verdiler, hayalarımı patlattılar" filan desin her şey bitmiştir.

Nokta: Pol-Der'le ilişkin olmuş muydu?

İtirafçı: Bir kere beni çağırdılar. Sen Pol-Der'liymişsin dediler. Ben de "değilim efendim, benim Pol-Der'li olmadığımı herkes biliyor" dedim. O zaman, niye Yörükselim'de oturuyorsun dediler. Ben de "Yörükselim mahallesi hastaneye yakın, karım da orada çalıştığı için bu mahalleyi tercih ettik" dedim. Hem ucuz, hem de karımın işine yakın diyerekten tuttuğumu söyledim. "Bundan başka sebebi yok mu" dedi, hani örgütle filan ilişkim varmış kanısıyla. E.. sebebi de yok değildi hani. Bir defa evin sahibi benim mutemedimdi. Mahallede solcular oturduğu için olup biteni yakından izleme fırsatı vardı.

Nokta: Sorduklarınıza istediğiniz gibi cevap verene de işkence yapar mıydınız?

İtirafçı: Öyleleri de vardı. Tutuklu şahıs normal olarak baştan konuşmuş olsa dahi belli bazı şeyler yapılıyordu yani tekme tokat, falaka, elektrik gibi üvertür şeyler yapılıyordu. Yani konuşsa da konuşmasa da bu işkenceyi görüyordu. Tabii bu memura göre değişiyordu.

"45 günlük gözaltı süresi, sanığın iyileşme süresidir. O ara içersinde tedavi görür, sürekli olaraktan ilaç verilir."

Nokta: Nasıl işkence yapmayı öğrendin?

İtirafçı: Sorgulama memuru yeni geliyor. Bu amir ya da memur olabiliyor. Hiçbir şeyden haberi yok. Bu işkence olaylarında her tecrübelinin yanına bir tecrübesiz verilir. Bu tecrübelinin yanındaki tecrübesiz de işkencecinin yanında tam anlamıyla bir işkenceci olur çıkar. Benim de yetiştirdiğim oldu.

Nokta: İşkence sırasında ilaç ya da içki kullanır mıydın?

İtirafçı: İçki alınmazdı. Ancak ilaç filan alınırdı. Sakinleştirici bazı haplar. Genelde 5'lik, 10'luk Diyazem. Artık bayağı moralim bozulduğu zaman alırdım.

Nokta: Bize bu olayları anlatmana sebep ne?

İtirafçı: Mesela bir örgütün bir kolunu çökerttiğinde bu olayda sırtın sıvazlanır ve belirli bir para mükafatı alırsın. Ama öbür taraftan en hafif bir terslik ya da hata yaptığında... Yani hem bu işkenceleri filan yaptırıyorlar hem de karşılığında alıp yargılıyorlar. Benim en acayibime giden durum bu yani.

İpek ÇALIŞLAR — Can SAN

SİYASİ PARTİLER / MİLLİYETÇİ ÇALIŞMA PARTİSİ

"Milliyetçi" darbe

Milliyetçi Çalışma Partisi Genel Başkanı Ali Koç, parti defterlerini alıkoyup tahrif ederek ve seçimlere hile karıştırarak başkanlığa geldiği gerekçesiyle yargılanıyor

Danışma Meclisi'nin Milliyetçi-Muhafazakâr üyesi Mehmet Pamak, 1983 yazında "fikren" kendisine yakın arkadaşlarını toplayarak, "Türk milliyetçiliğinden ilham alan" bir parti kurmanın gerekli olduğunu açıklıyordu. Ancak bir sorun vardı. Davanın gerçek sahibi bu işe ne diyecekti? 12 Eylül'den sonra kurulan partilerde "ananeleşen" el öpme için gerekli bağlantılar sağlandı. Pamak, milliyetçi görüşün sahibi olarak gördüğü Alpaslan Türkeş'i, tedavi için yatmakta olduğu Mevki Hastanesi'nde ziyaret etti. Kısa süren bu görüşmede Türkeş, Pamak'a yeşil ışık yakıyor. "MHP kapatılmıştır. Devlete saygılıyız. Ama her partinin bir fikri vardır. Bu sosyolojik bir olaydır. MHP fikriyatı sizin partinizde devam edebilir" diyordu. Türkeş, partiyi onaylamakla kalmıyor, isim babalığını da üstleniyordu: "Fikirlerinizi anlatan muhafazakâr adı uygundur."

Böylece, "Yeniden partili dönem"de siyasi yelpazenin milliyetçi kanadını oluşturan Muhafazakâr Parti, 7 Temmuz 1983'te sahneye çıkıyordu. Ancak kurucu genel başkan Mehmet Pamak, Danışma Meclisi üyeliğine karşın MGK tarafından veto ediliyordu. Bunun üzerine genel başkanlık koltuğuna kuruculardan Ahmet Özsoy getiriliyor, o da bu görevi eski milletvekillerinden İsmail Hakkı Yılanlıoğlu'na devrediyordu. Yılanlıoğlu'nun 11 ay süren genel başkanlığı sırasında parti, içten içe kaynıyordu. Partinin "gençleri" Yılanlıoğlu yönetiminden memnun değildi. Milliyetçi bir parti daha atak, daha dinamik olmalıydı onlara göre. Partinin üst kademelerini işgal eden bu "ihtiyarlar" bir an önce "hareketli" genç kadrolarla değiştirilmeliydi. Bu genç kadronun ön-

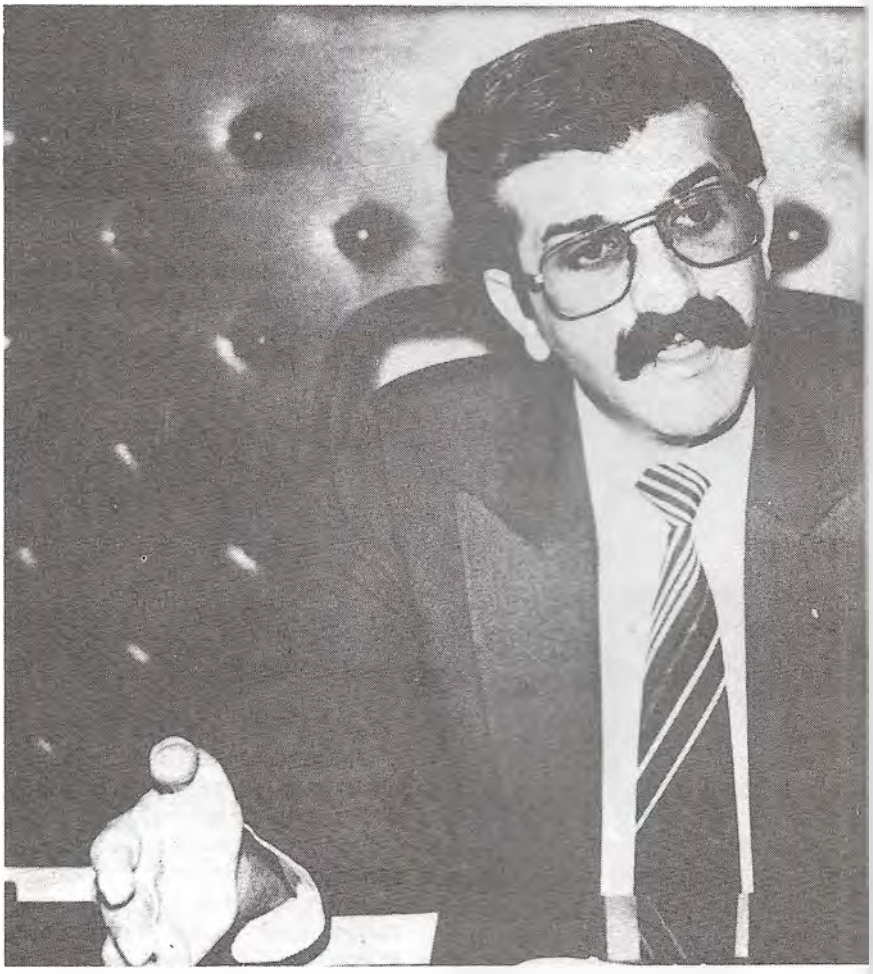

cülüğünü Ali Koç yapıyordu. Büyük umutlar bağlanan bir "lider adayı" idi Koç. Çamlıhemşin'de hakimlik yaparken Türkeş'e "Başbuğum, daha hadiseli yerlere gönderilmemi sağlayın" diye mektuplar yazan, ama 12 Eylül sonrası MHP davasında "Ben o mektupları sırf tayinimi çıkartmak için yazmıştım. Kendimi o yüzden MHP camiasına yakın göstermeye çalıştım" diyen Ali Koç'un mahkemedeki sözleri ya unutulmuştu ya da unutulmak isteniyordu. Önemli olan "bugün"dü ve Ali Koç bugün milliyetçi hareketin canla başla savunucusuydu...

Operasyon başlıyor. 1984 yılının sonlarında Muhafazakâr Parti içindeki bunalım doruğa ulaşıyordu. Aralık ayında yapılan olağan toplantılardan birine Ali Koç, parti içinden ve dışından arkadaşlarını da "davet" etmişti. Bunu gören "ihtiyarlar"dan gelen başkan yardımcısı İlhan Erdoğan, polisi arayarak, bu "davetsiz misafirlerin" partiden alınmasını istiyordu. "Arkadaşları Çaycı Halil'i ziyaret ve yarenlik için geldiklerini" söyleyen

İsmail Hakkı Yılanlıoğlu koltuğunu Ali Koç'a kaptırdı

Ali Koç, MHP davasının tanığı, MÇP davasının da sanığı

bu gençler, misafirliklerine Çankaya Polis Karakolu'nda devam ediyorlardı.

Parti binası üye olmayanlardan arındırıldıktan sonra, 28 üyenin katıldığı yönetim kurulu toplantısının ilk gündem maddesine, boş üyeliklerin seçimine geçiliyordu. Oldukça gergin bir havada geçen seçimlerde boş üyeliklere, Koç'u destekleyen Ülkü Ocakları eski başkanı Muharrem Şemsek, Ömer İzgü, Hüseyin Ünlüer ve İbrahim Dönmez getirilmişlerdi. Ardından Genel Başkan İsmail Hakkı Yılanlıoğlu ve başkanlık divanı için bir güvensizlik önergesi verilerek operasyon fiiliyata dönüştürülüyordu. Yılanlıoğlu ve 7 arkadaşı önergeyi protesto ederek toplantıyı terk ediyorlardı. Partide 20 üye kalmıştı. Bu sayı, Siyasi Partiler Yasası ve parti tüzüğünde yer alan "toplantı ve karar çoğunluğu" için yeterli değildi. Ama Koç ve arkadaşları toplantıyı sürdürüyorlardı. O kadarla da kalmıyorlar, "kendi aralarında" seçim yaparak Koç'u genel başkanlık koltuğuna oturtuyorlardı. Koç, 2 red oyuna karşılık 18 oyla genel başkan olmuştu. Koç, koltuğa oturur oturmaz ilk iş olarak partiye yeni bir "kilit" yaptırıyordu.

Partide darbe. Ertesi gün partiye gelen eski "erkan" içeri giremiyor ve kapıyı bir çilingir "marifetiyle" açtırabiliyordu. Parti bir hayli değişmişti, duvardaki resimler, sandalyeler, her şeyden önce eski başkanlık divanının yerinde yeller esiyordu. Yılanlıoğlu ve 8 arkadaşı hemen bir tutanak düzenleyerek, partiye ne zorluklarla girebildiklerini, girdiklerinde de ne manzara ile karşılaştıklarını, partiye ait karar, üye kayıt, zimmet, demirbaş eşya defterleri ve mühürü bulamadıklarını yazıp imzalıyorlardı. Ayrıca tutanağa, nasıl olup da Ali Koç'un 20 kişiyle genel başkanlığa getirildiğini anlamadıklarını da eklemişlerdi. Yapılan bu usulsüzlükler Koç ekibinin yanına mı kalacaktı?

İhbar mektubu. Genel Başkan Yardımcısı İlhan Erdoğan, Çankaya Polis Karakolu'na yazdığı bir dilekçeyle durumu anlatıyor ve konunun "aciliyet ve ehemmiyetine binaen maruzatını arz" ediyordu. Bunun üzerine savcılık olaya el koyuyor ve Ali Koç hakkında Siyasi Partiler Yasası'nın "Seçimlere hile katılması, partiye ait defterleri alıkoyma ve tahribat" suçlarını içeren 112. ve 113. maddelerinden dava açılıyordu. Savcılığın hazırladığı iddianamede "Toplantı ve karar çoğunluğu olan 22 sayısının altına düşüldüğü halde toplantıya devam edildiği, yönetimde olan üyelerin düşürülerek genel başkanlığa getirilen sanık Ali Koç'un eksik üyeyle yapılan bu toplantıyı yasallaştırmak için toplantıya katılan üye sayısını tutanakta 22 olarak değiştirdiği" belirtiliyordu. İddianameye göre, sanık Koç'un istemiyle toplantıya katılamayan Ünal Aktaş ve Ünal Sümer katılmış gösterilip daha sonra imzaları alınmıştı. Defterleri diğer üyelerden gizleyerek toplantıda bulunmayan iki üyeye imzalattıktan sonra ortaya çıkardığı öne sürülen Koç'un parti defter ve belgelerini gizlemek suçundan 3 yıla kadar hapsi isteniyordu.

Bilirkişi doğruluyor. Mahkeme heyetinin bilgisine başvurduğu bilirkişi de partiye ait karar defterini inceliyor ve defterin çeşitli sayfalarında "tahrifat ve ilaveler" yapıldığını saptıyordu. Bilirkişi raporunda, toplantının 20 üyeyle yapıldığı, ancak tahrifat ve ilavelerle toplantının 23 kişiyle yapılmış ve kararın 22 kişiyle alınmış gibi gösterildiği yazılıyordu.

Mahkemede tanık olarak dinlenen, MP üyesi ve MHP davası avukatlarından Avukat Can Özbay, toplantı günü partide olmadığını, olayı ertesi gün telefonla öğrendiğini ve partiye gelip tutanak tuttuklarını anlatıyordu. "Devrik" Genel Başkan Yılanlıoğlu ise, yapılan bütün işlemlerin hukuken geçersiz olduğunu söyleyerek "komployu hazırlayan Ali Koç ve arkadaşlarının cezalandırılmalarını" istiyordu. Sanık Ali Koç, bu suçlamaları kabul etmiyor ve parti defterlerini sağda solda gezdirmediğini sadece masasında "muhafaza" ettiğini söylüyordu. Kayıtlardaki tahrifatlar içinde, "Deftere yanlış olarak 20 yazılmış ve sonradan 22 olarak değiştirilmiş olabilir. Ancak düzeltmeyi yapan Günay Aslan'dır. Onun kalemiyle yapıldığı kanaatindeyim. İsnatların hiçbirini kabul etmem" diyordu.

Alpaslan Türkeş parti kurulurken "isim babalığı" yapmıştı

MHP'nin mirasını devraldığını her fırsatta açıklayan eski adıyla Muhafazakâr Parti yeni adıyla Milliyetçi Çalışma Partisi Genel Başkan Ali Koç'un akibeti 8 Şubat'ta yapılacak duruşmada belli olacaktı ●

Nezih TAVLAŞ

Mahir Kaynak'ın gerçek kimliği Madanoğlu davasında deşifre edildi

SÖYLEŞİ / MAHİR KAYNAK

'Bütün darbelere karşıyım'

12 Mart döneminin 'ihbarcı' öğretim üyesi Mahir Kaynak, "beni kapitalizmin, emperyalizmin ajanı, ruh hastası kötü adam olarak gösterdiler" diyor

12 Mart'ı izleyen günlerde MİT hesabına çalışan ve sol görüşlü öğretim üyelerini ihbar eden Mahir Kaynak, Madanoğlu Davası olarak bilinen 12 Mart dönemi davasında önce sanıktı. Dava sırasında MİT tarafından kimliği deşifre edildi. Kaynak, 1960'lı yıllarda öğretim üyesi olarak görev yaptığı İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'nde solcu olarak nam salmıştı. 1953 yılında Kara Harp Okulu'ndan mezun olan Kaynak 1956'da "ilmi yetersizlik" gerekçesiyle ordudan atılmış, 1961 yılında İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'nden mezun olmuş, ancak 1970 sonrası üniversiteden ayrılmıştı. Kaynak, 1982 yılında Konya Selçuk Üniversitesi'nde göreve başladı. 1983'ten beri de Ankara Gazi Üniversitesi'nde geçici görevle iktisat doçenti olarak ders veriyor. Mahir Kaynak'la arkadaşımız Nergiz Bozkurt aşağıdaki söyleşiyi gerçekleştirdi:

Nokta: Neden MİT içinde görev aldınız?

Kaynak: Bu faaliyeti bilerek isteyerek takip ettim. Ve bertaraf edilmesinden yanaydım. Bunun nedenini iyice izah edebilmek için o dönemdeki solu incelemek lazımdır. O dönemdeki sol klasik bildiğimiz dünya ölçüsündeki sol tarifine uymuyordu. Türkiye'de sağ sol farklılaşması temelde ekonomik nedenlere bağlanması gerekirken, böyle bir olay yoktu. Sağ ve sol ayrımları esas itibariyle sosyo kültürel temellere dayanıyordu.

Nokta: Siz darbeciliğe karşısınız. 12 Mart'ta da bir darbe oldu. Siz darbenin hangi yönüne karşısınız?

Kaynak: Beni 12 Mart'ta darbe yapanlarla özdeşleştirmenizi anlamıyorum. Ben darbe olmasın diye uğraşmış, bir tarafı engellemiş, ama öbür tarafla hiç ilgim olmadığı için gelişlerine karşı herhangi bir şey yapamamış bir insanım. Bu benim onlarla beraber olduğum anlamına gelmez.

Nokta: 12 Mart'taki darbenin önlenmesi için görev alsaydınız çalışır mıydınız? 12 Mart hareketine karşı mısınız?

Kaynak: Kesinlikle karşıyım. Bütün darbelere karşıyım.

Nokta: 12 Eylül için görev alsaydınız engellemeye çalışır mıydınız?

Kaynak: Kesinlikle. 12 Eylül darbesi olduktan sonra da görevimden istifa ettim.

Nokta: Emekli oldunuz?

Kaynak: Emekli oldum. Kendim isteyerek oldum. İstifa anlamındadır.

Nokta: 12 Mart öncesi sol darbeyi önlemek için görev aldığınızda ve içlerine girdiğinizde hiç yadırganmadınız mı?

Kaynak: Beni hiç yadırgamadılar. Çünkü ben üniversite içerisinde zaten sol gruptan telakki ediliyordum. Solcu olmanın hiçbir önkoşulu yoktu. Radikal olmak ve mevcut iktidarın görüşlerine karşı olmak yeterliydi.

Nokta: Bunları inandığınız için değil görev gereği yaptınız?

Kaynak: Benim aşırıkla hiçbir ilgim yok. Eğer aşırı gruplara girdiysem bunlar görevle ilgilidir. Benim aşırılık tabiatımda yoktur.

Nokta: Size göre o dönemde aşırı olmayanlar dediğiniz kimler?

Kaynak: Esas itibariyle Cumhuriyet Halk Partisi paralelinde olan çevreler. Onun dışında diğer derneklere, cephe teşekküllerine görevli olarak gittim.

Nokta: O kesimlerde de konferanslarınızı sürdürdünüz mü?

Kaynak: Konferanslar vardı tabii ama hepsi de günlük konularla ilgilidir.

Nokta: Romanya Komünist Partisi Gençlik Kolu toplantısında Türkiye'nin NATO'dan çekilmesi gerektiğini savunmuştunuz. Bunu görev gereği mi savunuyordunuz?

Kaynak: Heyet başkanı bir yazı yazdı. Yetki ondaydı. Yazıyı çok ağır buldum biraz hafiflettim ve söyledim. Ama Romanya Komünist Partisi Gençlik Kolu toplantısına gidip daha farklı bir konuşma yapmak mümkün değildi. Üstelik istihbaratçı olarak gitmiş bir kimsenin böyle bir konuşmaya karşı çıkmasının bir sebebi de yoktu. Kapalı bir toplantıydı. Avrupa'daki komünist gençler toplantısıydı. Kendi aramızda görüş teatisinde bulunuyorduk. Türkiye'yle kesinlikle ilgisi yoktu. Türkiye'ye de neşredilmedi, bildirilmedi.

Nokta: Ne kadar süreyle sol darbecilerle birlikte oldunuz?

Kaynak: Dört yıl. Bu süre içinde sürekli rapor verdim.

Nokta: Dört yıl süreyle birlikte olduğunuz tanıdığınız insanların sonunda başlarına olumsuzlukların gelmesine neden olmanızdan dolayı vicdanen etkilendiğiniz oldu mu?

Kaynak: Şimdi tabii, istihbaratçılık dünyadaki en tatsız meslekler-den bir tanesi. Yalnız ben şunu söylemek istiyorum. Olay siyasidir. Siyasi meseleler siyasi olarak çözülür. Bir siyasi meselenin mahkemelerde halledileceğini hiçbir zaman düşünmedim. Esasen mahkemelerde de ifade ettim. Şahadetim esnasında. Ben raporların günün birinde delil olarak kullanılacağını hiç düşünmedim dedim. Çünkü her zaman şunu kabul ediyorum. Siyaseten yenemediğiniz insanları mahkemede mağlup edemezsiniz. Bir grubu ya da kişileri siyaseten mağlup ettiyseniz, hiç suçu yokken bile asarsınız.

Nokta: Bu durumda siyaseten mağlup olmadıklarını mı söylüyorsunuz?

Kaynak'ın yeniden üniversiteye dönmesini Selçuk Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Erol Güngör sağlamıştı

Kaynak: Siyaseten mağlup olmadılar. Onu mahkemelerde bertaraf etmeyi düşündüler. Bunun başarısız olacağını, o zamanki en yüksek kademedeki kimselere de söyledim. Bunun yanlış bir yol olduğunu o zaman da ifade ettim. Fakat onların düşüncesi bir insan suç işlemişse, anayasayı ihlal etmeye çalışmışsa, bunun bir cezası vardır. Kanunlar böyle yazmaktadır. Herkes cezasını çekmelidir, düşüncesi hakim oldu. Ben aynı kanaatte değilim. Güç mahkûm edilemez, güçlü olan mahkûm edilmez. Sonuçta o oldu. Sonuç olarak şunu söylemek istiyorum. Benim istihbarat anlayışım mahkemede bitmez. Böyle bir olay da kesinlikle mahkemede bitmez. Mahkeme benim için tatsız bir sürprizdir.

Nokta: Siz ne bekliyordunuz?

Kaynak: Ben o grubun başarısız ve sonuç olarak dağılan bir darbe teşebbüsü olarak kalacağını düşünüyordum. Gereken önlemler alınacaktı. Böyle bir teşebbüs sonuçsuz bırakılacaktı.

Nokta: Sanıyorum siz bu görevi üstlenirken, daha sonra yapılacaklar önceden planlanmıştı?

Kaynak: Olabilir ama ben bilmiyorum. Son anda böyle bir teklifle karşılaştım. Şahitlik teklifiyle karşılaştım. Tepki gösterdim. Bana önce söylenen şey, o grubun içinde bulunarak itirafta bulunmaktı. Bu şahadeti ancak kimliğimin ortaya çıkarılması halinde kabul edeceğimi söyledim. Türkiye'nin menfaatleri kişilerin menfaatlerinin ötesindedir üstündedir. Kaldı ki bütün bu sonuçlar sadece bana atfedilemez. Türkiye'nin genel şartlarından doğmuştur. O insanların hoş olmayan durumlara düşmesinin sebebi ben değilim. Ben devlet değilim.

Nokta: Bugüne kadar kaç kişi hakkında istihbarat topladınız?

Kaynak: Şahıslar için bilgi toplamadım. Hareket için bilgi topladım.

Nokta: Kaç hareket için?

Kaynak: Bu hareket ve bununla bağlı olan hareketlerle ilgili. Mesela Mihri Belli grubu. Onun dışında teker teker kişilerin ideolojik eğilimleri, yaptıkları, ettikleri, işledikleri suçlarla ilgili hiç istihbarat yapmadım.

Nokta: Gruplar hakkında bilgi verirken, kişiler hakkında bilgi vermeden bunu nasıl yapıyordunuz?

Kaynak: Şüphesiz bilgi veriliyordu ama grubun içine girdikleri için.

Nokta: Madanoğlu davasında şahitliğiniz sürerken hakkınızda paranoyak olduğunuza ilişkin bir ra-

por okunmuştu. Göreviniz gereği mi psikolojik olarak rahatsızlandınız?

Kaynak: Olay şöyle geçti. Çevremde bir doktor vardı. Ona bazı zamanlarda şiddetli bir halsizlik ve terleme hissettiğimi hafif bir baygınlık geçirdiğimi söylemiştim. O da kendisi psikiyatrist olduğu için bunun sinirsel nedenlere bağlı olabileceğini söyledi. Muayene etti. Bir sara ihtimali var mı diye düşündü. Beyin elektromu aldı. Çıkmadı. Esasen ben askeri mekteplerde uzun süre kaldım. Böyle bir ihtimal varit bile değildi. Bu sırada jet pilotu olmak için gerekli muayenelerden de geçtim. Türkiye'nin en sağlıklıları arasındaydım. Buna rağmen böyle bir muayeneye tabi tuttu. Sonuçta stres ve yorgunluk olarak belirlendi. Sonra başka bir meslektaşı onun bu teşhisini komik buldu. Bunun bir şeker düşüklüğü vakası olduğunu söyledi. İlacı da halsizlik hissettiğim zaman bol miktarda şeker yemekten ibaret. Aslında sinirsel değil. Fizyolojik ve aşırı yorgunlukta terleme, baygınlık ve zihinsel faaliyetlerde zayıflık şeklindeydi.

Nokta: İnsanlar sizin durumunuzu öğrendikten sonra size karşı nasıl bir tepki gösterdiler?

Kaynak: Son derece olumsuz tavır gösterdiler. Bazıları yazılarıyla bazıları da etkiledikleri kişilerin yazılarla beni kapitalizmin, emperyalizmin ajanı ruh hastası, kötü adam, İsviçre'de paraları olan bir adam olarak gösterdiler. Askerlikten çok olumsuz nedenler ile atılmış bir adam olarak gösterdiler. Bilgisiz olarak gösterdiler. Akıllarına gelebilecek bütün olumsuz sıfatları yakıştırdılar.

Nokta: Siz kendinizi kapitalizmin ajanı olarak görmüyorsunuz?

Kaynak: Onların mantığında şunu görüyorum. Biz sosyalistiz. Anti Amerikanız öyle bizim karşımızda olan solcu değildir, Amerikan yanlısıdır.

Nokta: Yakın çevrenizden tepkiler oldu mu?

Kaynak: Ben bütün Türkiye'den tepki gördüm. Yani o dönem tamamen izole edildiğim bir dönemdir Türkiye'de istihbaratçıya karşı yakınlık duyan hemen hemen hiç kimse yoktur. Ne sağ ne de sol çevreler benimle birarada yan yana bulunmak istemediler. Ailemin tepkisi olmadı.

Nokta: Daha önceki görüşmemizde siyasi yaşama atılmak istediğinizi söylemiştiniz. Sizin en yakın olduğunuz siyasi parti nedir?

Kaynak: Şu anda devlet memuruyum. Siyasi bir eğilim belirtemem. Girme kararı verdiğimde üniversiteden ayrılmış olurum. İstihbaratçı olarak büyük engellerle karşı karşıya kaldım. Bu engellerin devam ettiği kanaatindeyim. Kalktığına dair bir intibam yok. Çünkü, Türkiye'de istihbaratçıyı herkes dışlıyor. Herkes güvenmiyor. Ben şöyle bir benzetme yapıyorum. Cepheye giden bir insan bir sürü adam öldürdüğü zaman kahraman olarak karşılanır. Kimse onun çevresindeki insanları öldüreceğini zannetmez veya düşünmez ama bir adam Türkiye'de istihbaratçılık yapmışsa herkese karşı yalan söyleyeceği bilgi toplayacağı yönünde kanaat vardır. O bakımdan önümde birçok engeller olduğunu düşünüyorum. Bir girişimim de olmadı.

Nokta: Hâlâ liberal mi düşünüyorsunuz?

Kaynak: Evet. Demokrasiyi savunuyorum. Türkiye'de ciddi bir sol faaliyet olduğuna inanmıyorum. Yani, ekonomik içerikli, programlı bir sol olduğuna inanmıyorum. Sol daha ziyade sosyo kültürel temellere dayanmaktadır. Bunun ekonomik içerikli temellere dayanmasını Türkiye'nin büyük yararına olduğuna inanıyorum. Türkiye'de iktidar değişmeleri ekonomik politikaların değişmelerine neden olamamaktadır maalesef. O nedenle dış dünyada ikisi arasındaki tercihler kolaylıkla yapılabilmekte ve bunun hiçbir müeyyidesi olmamaktadır.

Herhalde aşağı yukarı aynı şeyi yapmaktadırlar. Çünkü onları sınırlayan ortam, şartlar bellidir. Bu ortam içerisinde adeta kendilerine açılmış bir kanalın içinde akıp gitmektedirler. Türkiye'deki gelişmelerin liberalizm içinde yapılacağına inanıyorum.

Nokta: İş aradığınızda bazı sorunlarla karşılaştınız mı?

Kaynak: Tabii. Çok çıktı. Türkiye'nin bazı büyük işyerlerine başvurdum. Gazetelerde adımız çıkar diye iş vermek istemediler. Sonuç olarak esas itibariyle devlet memuru olarak para kazanmak zorunda kaldım. Onun dışında hiçbir imkânım alternatifim olamadı.

Nokta: Sonunda devlet sahip çıktı.

Kaynak: Devlet sahip çıkmadı. Üniversiteye dönmem tamamen bir kişiye bağlıdır. Selçuk Üniversitesi'nin rektörü arkadaşımdı. O beni işe aldı. Onun dışındaki bütün üniversiteler beni reddetti. Bursa Üniversitesi'ne müracaat ettim beni kabul etmedi. 12 Eylül'den sonra emekli olduktan sonra birçok üniversite beni almadı.

Nokta: Emekli olana para verilmez mi?

Kaynak: Emekli maaşıyla geçinebilirsen geçin.

Nokta: Yani emekli maaşı alıyorsunuz?

Kaynak: Tabii. Hayır. Emekli olarak kalsaydım maaş alacaktım. Ama şimdi üniversiteye döndüğüm için doğrudan maaş alıyorum ●

"Ben bütün Türkiye'den tepki gördüm, izole edildim"

İstimlak bölgelerindeki çalışmalar hızlandırılıyor

İKİNCİ BOĞAZ KÖPRÜSÜ

Fatih Sultan Mehmet ilerliyor

Fatih Sultan Mehmet Köprüsü'nün kredilerin geç gelmesi ve istimlak bölgelerindeki sorunlara karşın zamanında bitirilmeye çalışılacağı bildirildi.

"Üçüncü köprüye de biz talibiz..." Bu sözler Fatih Sultan Mehmet Köprüsü yapımı için kurulan konsorsiyumun üçlü Japon grubu başkanı Toshimitsu Matsuzawa'nındı... Çevre koruma-cılar Boğaz köprülerinin İstanbul'un doğal görüntüsünden çok şey alıp götüreceğini savunadursunlar, Toshimitsu Matsuzawa "üçüncü köprünün yapımını da üstlenmeye hazır olduklarını" açıklıyordu.

İkinci Boğaz Köprüsü'nün yapımı için gerekli olan İtalyan ve Japon kredilerinin gecikmeli gelişi köprünün zamanında bitirilip, bitirilemeyeceği konusunu gündeme getiriyordu. Matsuzawa'nın "ikinci bitmeden, üçüncüye heveslenmelerini" açıklaması ise, bu konuda kuşkuya yer bırakmayacak bir hava yaratıyordu. Matsuzawa **Nokta** muhabirine Japon kredisinin gecikmeli gelişiyle ilgili ise şunları söylüyordu: "Kredi Bankalar Sendikası ile 20 bankanın bir araya gelmesinden oluşan bir birlikten sağlandığı için Türkiye'ye akışında bir gecikme meydana geldi. Ancak, bu durum köprünün zamanında bitirilmesine engel değil."

İstimlak bölgelerinde sorun var. Fatih Sultan Mehmet Konsorsiyumu Genel Sekreteri Halim Ağaoğlu ise, köprü yapımına başlanmasındaki gecikmeyi kötü hava şartlarına ve kredilerin zamanında ulaşmamasına bağlıyordu. Ağaoğlu'na göre, Karayolları Genel Müdürlüğü'nce yürütülen istimlak bölgesinde de sorunlar vardı.

Celalettin Dursun, gişeler 750 metre uzakta olacak

Ancak, tüm bu sorunların üstesinden gelinecekti. Zamandan kazanmak için temel hafriyat çalışmaları taşeron müteahhitlere verildi. Böylece, köprüyü 1988 yılında teslim etmek üzere kule temellerinin hafriyatına başlanmıştı. Halim Ağaoğlu, tam kapasiteyle çalışmaya ancak mayıs ayında başlayabileceklerini belirterek, köprü yapımında 5 bin işçinin çalışacağını duyuruyordu.

Gişeler 750 metre uzakta olacak. Karayolları eski Genel Müdürü Fatih Sultan Mehmet Köprüsü Karayolları Sorumlusu Celalettin Dursun ise, köprüdeki sıkışıklığı önlemek için Avrupa yakasına oturtulacak gişelerin köprüden 750 metre uzakta olacağını bildiriyordu.

Kınalı-Sakarya otoyolu inşaatında toplam 48 milyon 276 bin metre küplük hafriyat çalışmasının yapılacağını belirten Celalettin Dursun, otoyolun yapımı için 3 milyon 227 bin ton beton asfalt betonu kullanılacağını açıklıyordu.

Metal yorgunluğu için önlem. Köprü yapımında üzerinde durulması gereken en önemli sorunlardan biri de "metal yorgunluğunun nasıl azaltılabileceği" konusuydu. Günlük araç kapasitesi 65 bin araç olarak belirlenen birinci Boğaz Köprüsü'nden geçen araç sayısı bu sınıra ulaşınca köprünün aşınması sorunu da gündeme geliyordu. Fatih Sultan Mehmet Köprüsü'nde bu sorun Toshimitsu Matsuzawa'ya göre, tabliye plakasının iki milimetre daha kalınlaştırılmasıyla çözümlenebilecekti. Matsuzawa, birinci Boğaz Köprüsü'nde tabliye plakasının 12 milimetre olduğunu açıklayarak, "Bu zamanla metal yorgunluğunu artırıcı olabilir. Ancak, sürekli bakım bunu önleyebilir. Biz ikinci köprüde bu sorunu düşünerek tabliye plâkasının 14 milimetre olmasına karar verdik". Bu durumda köprüden günde 150 bin taşıt rahatlıkla geçebilecek." diyordu.

BANKER KASTELLİ

Kastelli'ye "sadece" 5 milyarcık kaldı

Tasfiye Kurulu Başkanı Sezai Onaral tasfiye işlemlerinin sonuçlanmasından sonra Banker Kastelli'ye 5 milyar lira değerindeki İpar Yalısı ile Konak Sineması'nın kalacağını açıkladı

"Usta sen ne kurnazsın yaş tahtaya basmazsın" sözleri henüz belleklerden silinmemişti. Reklamların sağladığı çekiciliğe kapılan binlerce kişi Banker Kastelli'ye koşuyor tasarruflarını en iyi değerlendirmenin yollarını arıyordu... Onlar yaş tahtaya basmadıklarından da yüzde yüz emindiler o günlerde...

Ancak yaşanan bankerlik olayıyla tüm umutlar suya düşecek Kastelli'nin 1982 Haziranına kadar önce müşterisi, sonra da alacaklısı olanların umutları, öfkeye dönüşecekti. Aylarca Tasfiye Kurulu'nun Altın Han'daki odasını dolduran alacaklılar sonunda paralarını almışlardı ama, enflasyon karşısında da yenik düşmüşlerdi.

Tasfiye işlemlerinin sonuna gelindiği şu günlerde gözler yeniden Kastelli adıyla tanınan Cevher Özden'e çevrilmişti. Tasfiye Kurulu Başkanı Sezai Onaral Ziraat Bankası'na Odibank, Hisarbank ve İstanbul Bankası'ndan doğan 1 milyar 832 milyon lira borcun ödenmesine ilişkin davanın bu ayın sonuna dek sonuçlanacağını açıklıyordu. Bundan sonra iş 7.2 milyar liranın hazineye ödenmesine kalıyordu. İzmir Etap Oteli'nin 3 milyar liraya Oyak'a satılması gün meselesiydi.

Enflasyon zengini. Tasfiye'nin üç yıl uzaması doğrusu Kastelli'nin işine yaramıştı. Toplam borcu 18 milyar lira olarak saptanan Banker Kastelli'nin borcu faiz işlememesi nedeniyle sabit kalmıştı. Buna karşın, Kastelli'nin 1982 Haziranında 12 milyar lira olarak belirlenen mal varlığının değeri ise her geçen gün artıyordu. Tasfiye eğer ilk yıllarda sonuçlansaydı Kastelli borçlarının büyük bir bölümünü ödeyemeyecek ve müflis bir işadamı olacaktı. Oysa aradan geçen zaman onun lehine işlemiş mal varlığı borçlarını ödeyip, kendine de kalacak duruma gelmişti. Alacaklılarını batıran Kastelli'nin kendisi milyarder olmuştu...

Bu arada Kastelli de boş durmuyor Kastel İnşaat birbiri ardı sıra büyük inşaatlar gerçekleştiriyordu. 45 tanesi yalı katı, 300'ü apartman olmak üzere Bayramoğlu Tatil Sitesi'nin yapımının yanı sıra, Sirkeci'deki Altın Han'ın tamamlanması ve Yakacık'taki sanayi merkezinin yapımı da Kastel İnşaat'ın işiydi...

İpar ve Konak, Kastelli'ye kalıyor. Aslında Kastelli'nin yeniden milyarderler arasına girebilmesi için Kastel İnşaat'a da ihtiyacı yoktu. Enflasyon onun en büyük dostuydu... Tasfiye Kurulu Başkanı Sezai Onaral en geç iki ay içinde sonuçlanacak tasfiye işleminden sonra Kastelli'ye İpar Yalısı ile Konak Sineması'nın kalacağını açıklıyordu. Enflasyon Kastelli'nin mal varlığına öylesine değer kazandırmıştı ki 30 dönümlük bir alana kurulu olan ve bugünkü değeri 3.5 milyar lira olan İpar Yalısı ile, 1.5 milyar lira değerindeki Konak Sineması'nın satışa sunulmasına gerek bile kalmamıştı.

"Beşer şaşar, şaşmaz Beşir Usta..." reklam spotuyla bir zamanlar piyasayı canlandıran Banker Kastelli gerçekten şaşırmamış ancak Beşir Usta'yı hayretler içinde bırakmıştı. Beşir Usta enflasyona yenik düşerken, Kastelli tasfiyeden kalan 5 milyar lirayla tam bir enflasyon zenginiydi artık.. ●

Nerden geldi, nereye gitti...

Tasfiye Kurulu'nun üç yıllık bilançosu

Tasfiye Giderleri	Milyon TL
Faiz ödemeleri	5.100
Alacak sıra cetveline ilişkin ödemeler	1.343
Mahkeme ilamı uyarınca yapılan ödemeler	642
Ödenen vergiler	108
Banka mevcudu	2.900
	10.093

Tasfiye Gelirleri	Milyon TL
Menkul kıymetlerden elde edilen	2.520
Gayrimenkul satışları	2.400
Yat satışı	163
İcra takibinden elde edilen	310
Yan kuruluşların taahhütlerinden yerine getirilen	2.300
Banka faizleri	2.400
	10.093

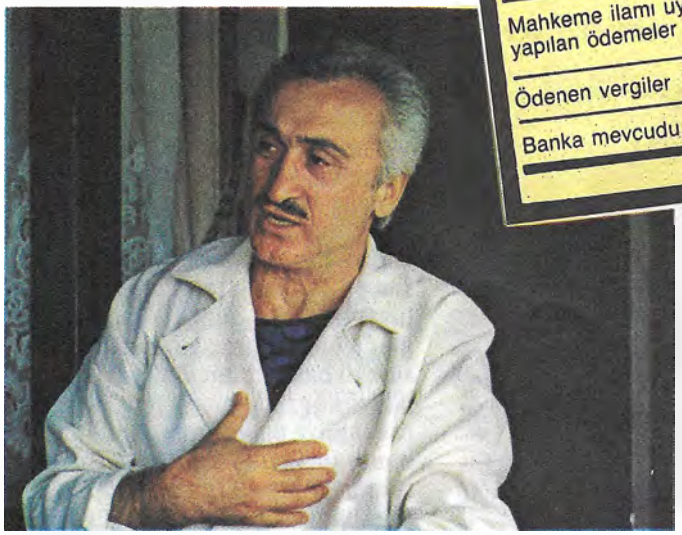

Cevher Özden battı, kaçtı, 5 milyar kazandı. Ya bir de "başarılı" olsaydı?

SİLAH ZORUYLA "TAHSİLAT"

Ya paranı, ya canını

Ağca'yı yurt dışına kaçırmaktan aranan Timur Selçuk'u şirketinde çalıştıran İbrahim Aydın hakkında "Alacağını tahsil edebilmek için cinayete azmettirmek" suçundan dava açıldı. Aydın'ın, Avukat Asım Mail'i öldürttüğü öne sürülüyor

Nokta'nın 30 Haziran 1985 tarihli sayısında "Ben Timur Selçuk Kurban" başlıklı haber yayınlanıncaya değin, İbrahim Aydın adı, kamuoyunda bilinmiyordu. Ancak haberle birlikte dikkatler üzerine çevrilmişti. Çünkü habere göre, Aras Tekstil A.Ş. Sahibi ve Genel Müdürü İbrahim Aydın, Mehmet Ali Ağca'yı yurt dışına kaçırmak suçundan polis ve sıkıyönetim makamları tarafından aranan MHP'li Timur Selçuk'u şirketinde temsilci olarak çalıştırıyor ve şirketin Ankara'daki misafirhanesinde kalmasına göz yumuyordu!

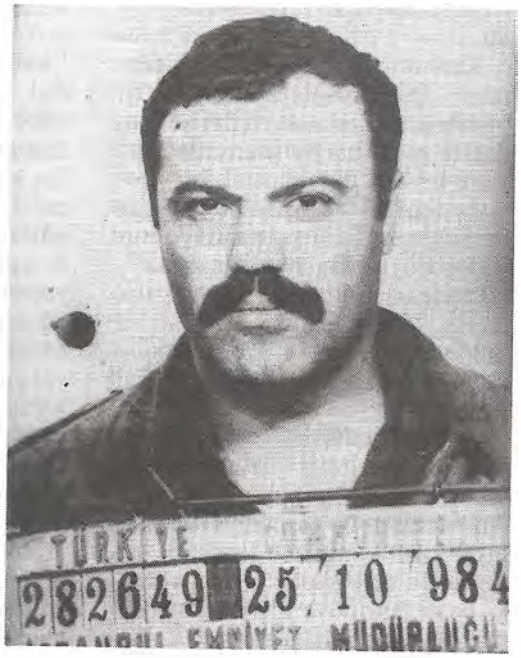

Polis, İbrahim Aydın'ı "Cinayete azmettirmek" sucundan tüm vurtta arıyor

Böylesine ciddi bir iddiaya hedef olan İbrahim Aydın, şimdi yeni bir suçlamayla karşı karşıya: Avukat Asım Mail'i öldürmeye azmettirmekten, İstanbul 3. Ağır Ceza Mahkemesi'nde hakkında 24 yıla kadar ağır hapis cezası istemiyle dava açıldı. Halen kaçak olan Aydın, bu dava nedeniyle polis tarafından tüm yurtta aranıyor.

Ancak bu, İbrahim Aydın hakkında açılan ilk dava değil. Aydın hakkında, 1983 yılında İstanbul 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nde suni elyaf kaçakçılığından ve İstanbul 8. Asliye Ceza Mahkemesi'nde de döviz kaçakçılığından dava açılmıştı. Kaçakçılık suçlarına af getiren yasa kapsamına girmesi nedeniyle her iki dava da düştü. Davalar, hazinenin temyiz etmesi üzerine şu anda Yargıtay tarafından incelenme aşamasında.

Silahlı "tahsilat ekibi" İbrahim Aydın'ın "azmettirmek"le suçlandığı cinayet, 6 Aralık 1985 günü işlenmişti. Avukat Mail'in Taksim Opera Han'daki bürosunda öldürülmesi olayına el koyan asayiş şube dedektifleri, katil zanlısı olarak, İbrahim Aydın'ın Aras Tekstil adlı şirketinde çalışan Kemal Aras ile Adil Cengiz'i gözaltına almışlardı. Her iki sanığın da ifadelerinde İbrahim Aydın'ın olaydaki rolünü açıklamaları üzerine, polis Aydın'ı aramaya başlamıştı.

Kemal Aras, ifadesinde, olayı şöyle anlatıyordu: "1982'de bir süre İbrahim Aydın'ın fabrikasında çalışmıştım. Avukat Mail de, oraya gelip giderdi. Daha sonra anlaşmazlık yüzünden ben fabrikadan ayrıldım, Avukat Mail'e giderek iş istedim. Mail bana esnafların alacaklarını tahsil ettiğini, ancak bazılarını yasal yollardan alamadığını, bu tahsilata yardımcı olursam bana hisse vereceğini söyledi. Ben de kabul ettim. Görevimiz borçlulara gözdağı verip, parayı almaktı. Benim gibi birkaç adam daha vardı bu işi yapan. Bir süre bu işi yürüttükten sonra ben askere gittim. Dönünce tekrar İbrahim Aydın'la anlaşarak, onun İstanbul'daki şirketinde çalışmaya başladım. Gümrük işlerine yardım ediyordum. Bir ara ev tutmak için paraya ihtiyacım oldu. İbrahim Aydın'dan borç istedim. O da bana Avukat Mail'den 13 milyon alacaklı olduğunu, bunu alırsam bana da bir miktar vereceğini söyledi. Bunun üzerine avukatı sıkıştırdıysam da, beni hep atlatıyordu. Olay günü de Adil'le beraber bürosuna gittik. Bana 'Parayı vermeyeceğim, zorbalıkla 5 kuruş vermem' diyerek kapıyı gösterdi. Ben de 7.65'lik Browning marka tabancamı çıkartıp, 'Son sözün bu mu' diye sordum, 'Evet' diye üzerime atladı, bunun üzerine ateş ettim ve vuruldu..."

Olay sırasında Kemal Aras'ın yanında bulunan Adil Cengiz de bu ifadeyi doğruluyor, olaydan sonra Aras Tekstil A.Ş. Müdürü Yalçın Güç'ten 250 bin lira para alarak Kemal'le paylaştıklarını söylüyordu. Şirket Müdürü Güç'ün bu iddiayı reddetmesi ve olaydan haberdar olmadığını söylemesine rağmen, o da sanıklar arasındaydı.

Düğüm nasıl çözülecek? İstanbul piyasalarında zorla alacak tahsil eden çetelerin varlığı uzun süredir bilinen bir gerçekti. Acaba Avukat Mail'in oluşturduğu söylenen "tahsilat ekibi", Aydın'ın emrinde çalıştırdığı adamlar, bu zincirin birer halkaları mıydılar? Borçluların korkularından mahkemeye intikal ettirmedikleri benzer olaylar var mıydı? Ölümle sonuçlanan hesaplaşmanın gerçek nedeni sadece 13 milyonluk alacak mıydı? İstanbul Cumhuriyet Savcı Yardımcısı Nail Celepoğlu'nun haklarında 10 yıldan 30 yıla kadar değişen hapis cezası istemleriyle dava açtığı İbrahim Aydın, Kemal Aras, Adil Cengiz ve Yalçın Güç hakkındaki dava, önümüzdeki günlerde görülmeye başlanacak ve davada bu sorulara yanıt aranacak. Polisçe aranan "kilit adam" İbrahim Aydın yakalandığı takdirde de, soruların yanıtlanması yolunda önemli bir adım atılmış olacak ●

Timur Selçuk: Aydın'ın şirketinde temsilcilik yapıyor, misafirhanesinde kalıyordu

BASIN / BİR YEREL MUHABİR

Haber "renkli" olur!

"Acar gazeteci" Adem Kavas, birbiri ardına uydurduğu haberlerle Türk basınını parlamentoyu ve kamuoyunu günlerce meşgul etti...

Hayatının baharını delikanlıca yaşamaya çalışan Adem, etrafına ilham perilerini toplamış, karıncalanan parmaklarıyla beyaz kâğıda bakarak düşünüyordu. Bugün ne yazmalıydı? Uzun boylu düşünmeye gerek yoktu. İlham perileri hemen bir seçenekler listesi çıkarmışlar, Adem'e "seç birini" diyorlardı..

Nevşehirli Adem Kavas kararını verdi. En çok ilgi görecek haber, bir yanardağ patlaması olabilirdi... Neden Erciyes Dağı patlamasındı?! Evet, bugün sırada Erciyes Dağı'nın patlayacağı haberi vardı: "UBA Nevşehir muhabiri bildiriyor. Erciyes Dağı'nda incelemeler yapan 8 kişilik Hollandalı bilim heyeti, Erciyes Dağı'nın 1999 yılında patlayacağını bildirdiler..."

Bir kelime, biraz renk. Sırf manevi tatmin için ya da "bir karşılık alamamanın hıncından" yazmadık orijinal haber bırakmamıştı: Bir gün bir kadına yılan doğurtuyor, bir gün eşeğe binlerce liralık banknot yediriyor, bazen de hızını alamayıp yurt dışına çıkıyor, Sovyetler'e, "Ortadoğu'yu ele geçirmek için" 50 metre genişliğinde, 85 metre yüksekliğinde tünel kazdırıyordu.

Kimi zaman çok uçtuğunu hissetmiyor değildi. Ama Türkiye'nin en büyük gazeteleri haberlerini kullandığına göre, bu çalışmasından gayetle hoşnut olduklarının bir göstergesi sayılabilirdi. Tuttuğu yolda ilerlemenin hiçbir sakıncası yoktu: "85 çocuğu oldu, hepsi de kız...", "Papağan İmdat hırsızı yakaladı...", "İsa'nın mezarı Nevşehir'de bulundu...", "Zincirle bağlayıp kuyuya sarkıtarak deliler tedavi ediliyor..."

Haberlerini sobanın karşısında "ailesinin getirdiği" çayı yudumlayıp, çocuklarını okşarken yazan Adem Kavas 28 yaşındaydı ve yaklaşık 9 yıllık mesleki deneyime sahipti. Bu süre içinde hizmet verdiği basın kuruluşu hiç de az sayılmazdı. Anadolu Ajansı, Anka, UBA ve birçok büyük gazete, Adem Kavas'ın hizmetinden yararlanmış basın kuruluşlarıydı.

Kavas gazetecilik anlayışını, "Mesela bir toplantıda birisi konuşurken, diğer gazeteciler normal haber olarak o kişinin konuşmasını verir. Ben de o konuştuğu kelimelerden bir şey çıkarır ve ondan bir haber çıkarırım. Yani bir kelime üzerine haberi oluştururum" cümleleriyle özetliyordu. Bu kelime üzerine, haberin nasıl kurulduğunu da şöyle açıklıyordu Kavas: "Haberin yüzde 80'i süsleme, renktir..."

Olmadı Adem... Ancak tüm yeteneklerine rağmen bu cevval gazeteci, Erciyes'i patlatıncaya kadar pek kimse tarafından tanınmıyordu. Adem Kavas, Erciyes'in 1999'da patlayacağı haberini yazınca şeytanın bacağını kıracak ve Meclis'e kadar girecekti. SHP Kayseri Milletvekili Mehmet Öner, "haberin Kayseri'de büyük bir infial uyandırmasına" dayanarak, haberi Meclis'e getirmiş, bir soru önergesi vermişti: "Hollandalı 8 bilim adamı yaptıkları inceleme sonucu, Erciyes Dağı'nın 10 yıl sonra patlayacağını açıklamışlardır. Bunun doğruluk derecesi nedir?" Öyle ya, bir Kayseri milletvekili olarak Kayserilileri düşünmek zorundaydı Mehmet Öner; zaten doğru dürüst yatırım yapılmamıştı Kayseri'ye, bir de bu haber yüzünden, yatırım yapmaya niyetliler de ürkütülmüş oluyordu. Konu çok ciddiydi...

Sonuçta sormuş, soruşturulmuş ve öğrenilmişti ki, ne Türkiye'ye Hollandalı bilim adamları gelmiş, ne inceleme yapmaları için onlara izin verilmiş, ne de Erciyes'te herhangi bir inceleme yapılmıştı.. Ama Adem'di bu, Sovyetler'e Okyanus'ta tünel kazdırdıktan sonra, Hollanda'daki bilim adamlarını Erciyes'e kadar haydi haydi getirirdi!.. Ama her şıkta, gazetelere istediği haberi sokan bu genç gazetecinin zekâsını takdir etmek gerekiyordu ●

Adem Kavas Asparagas

SÖYLEŞİ / ADEM KAVAS

'Gazetecilikte çok çalışmak lazım...'

Nokta *muhabiri, aslen "bakırcılıkla iştigal eden" UBA Nevşehir muhabiri Adem Kavas ile görüştü:*

Nokta: Erciyes'in patlayacağını söyleyen Hollandalıların isimleri yok mu?

Kavas: Almadım, isimleri yok. Makinem olmadığı için de resimlerini çekemedim.

Nokta: Bunca yıllık gazetecisiniz, nasıl böyle bir hata yaparsınız?

Kavas: Tekrar peşlerine düştük, Kapadokya'da aramaya çıktık ama bulamadık. Gitmişlerdi.

Nokta: Hollanda Büyükelçiliği'nin böyle bir bilim heyetinden haberi yok, sizi "işletmiş" olmasınlar?..

Kavas: O olabilir. Ama haber kesinlikle doğrudur. Yani ben Hollandalı adamların görüşlerini aldım. Bir de adamların tipi itibarıyla güvendim.

Nokta: Bir de eşeğin para yemesi haberiniz vardı...

Kavas: Vardı. Tamamıyla doğrudur. Sonra eşeği mezbahada kestiler.

Nokta: Sovyetlerin Ortadoğu'yu ele geçirme planı ve okyanusun altından tünel geçirme haberiniz?

Kavas: O açıklamayı yapan adamı da görüntüleyemedik.

Nokta: Karnından yılan çıkan kadını da görüntüleyemediniz mi?

Kavas: Onun da resmi yok. Yalnız onu resimleyebilirim. Olayı anında resimleyemediğimiz için, yalnızca kadının resmi olabilir burada. Yılanı bulamayız artık. Çıkmış gitmiş, ölmüş mü ne olduğu belli değil.

Nokta: 85 kız çocuğu olan adam haberiniz de doğru mu?

Kavas: Doğrudur.

Nokta: O fotoğrafı başka bir gazetecinin çektiği ve "köyün bütün kızları okuma yazma biliyor", şeklinde haber yaptığınızı, sizin de ondan fotoğrafı alıp böyle bir haber yazdığınızı öğrendik...

Kavas: Onu belgeleriz. Yalnız, olay bölgemizle ilgili değil. Konya makasının orada. Şimdi işim var, siz Ankara'ya dönün, ben bu haberi yapar size yollarım.

Nokta: 80 yaşında kendini sünnet eden, sünnetçi haberinizdeki adamın nüfusta kaydı yok...

Kavaş: Şimdi, adam şahsen buralı değil kendisi yani... Yani Güneydoğulu. Haberi ben burada yaptım ama kendisi güneydoğulu. Nüfusa burada kayıtlı değil.

Nokta: Nevşehir'de bu kadar gazeteci varken, bütün olay yaratan haberlerde sizin imzanız var. Bu, iyi gazeteciliğinizden mi yoksa şansınızdan mı?

Kavas: Yani bilemiyoruz işte. Gazetecilikte önemli olan haber atlatmaktır.

Nokta: Erciyes haberinin Meclis'te konu edilebileceğini düşünmüş müydünüz?

Kavas: Toplumu yakından ilgilendiren bir haber olduğu için Meclis'te de bunun yankısı oldu. Çok önemli bir açıklama, iddia yani. Bu zaten iddiadan başka bir şey değil. Yani bu haber ciddiye alınamaz...

Nokta: Aranan bir gazeteci olsanız hangi gazeteyi tercih edersiniz?

Kavas: Gazetelerden bana teklif gelse, bana maddi açıdan destek olan bir gazeteyi tercih ederim. Güneş olabilir, Sabah olabilir... Milliyet şöyle böyle... Günaydın grubu da olabilir.

Nokta: Bir haber arşiviniz var mı? Bir gazeteye girmenizde yardımcı olur...

Kavas: Çıkan haberlerimden güzel bir arşivim vardı ama, şu anda hepsini yitirdim. Yani hiç yok. Hepsini yitirme şeklim de çok ilginç oldu. Kış günüydü, havalar soğuktu, ben işte idim, soba yanacakmış, karım kâğıt bulamamış onların hepsini yakmış. Onun için kaybettim yani.

Nokta: Aileniz gazetecilik yapmanızdan memnun mu?

Kavas: Memnun olmaları şöyle: Benim gazeteciliğin dışında bir işim var. Yani işimi de gazeteciliği de birarada yürütürüm. Onlar da gazeteciliğin beni maddi yönden tatmin etmediğini biliyorlar. Zaten tatmin etse kendimi gazeteciliğe verir, bu işle uğraşırım.

Nokta: Haberi süslemekten söz ettiniz, nasıl yapıyorsunuz bunu?

Kavas: Şimdi, bir papağan haberim vardı. Aslında iki üç tane papağanlı haberim oldu. Bir tanesinde papağan hırsız yakalatmıştı. Şimdi kadını hırsız soyuyor, bu gerçek. Boynundaki kolyeyi ve bilezikleri çalmak istiyor. Kadın bağırınca polis hırsızı yakalıyor. Olay bu. Böyle yazsan girmeyecek. Biraz renk lazım. Evde papağan olduğu da gerçek. Papağan'ın ismi İmdat oldu. Kadın hırsızı görünce "İmdat, İmdat" diye bağırdı. Papağan da konuşuyor, "teslim ol", demeyi öğrenmiş. Kadın "İmdat" diye bağırınca, papağan da "teslim ol" diye bağırıyor, hırsız da korkup teslim oluyor. Burada sadece bu bölümü renk.

Nokta: Kızınızın fotoğrafını kullanıp "500 bin lira bulunmazsa ölecek" diye haber yaptığınız doğru mu?

Kavas: Yalan. Kim kızını öyle şeye alet eder. O kız da var, gerçek.

Nokta: Bulabilir miyiz?

Kavas: Yok, bulamayız. Nevşehirli bir zengin aldı götürdü, İstanbul'a götürdü. Almanya'da ameliyat ettirmiş, şimdi nerede olduğunu bilmiyorum ama kız kurtuldu.

BİR TOPLATMA

İvanoviç Moskova'ya!

Hükümet, ''men-i muzır neşriyat'' vadisinde atağa kalktı. Nazım Hikmet'in Sovyetler Birliği bürokrasisini sertçe eleştiren ''İvan İvanoviç Var mıydı, Yok muydu?'' oyunu toplatıldı ve hakkında soruşturma açıldı. İçişleri Bakanlığı, soruşturmayı, 1953 yılında Adnan Menderes hükümeti tarafından çıkarılmış bir kararnameye dayanarak yürütüyor! Öte yandan, Playboy ve Playmen dergileri hakkında da ''yurda sokulması yasak yayınlardan alıntı yaptıkları için'' soruşturma başlatıldı.

Nazım, Playboy, Kitab-ı Mukaddes aynı kefede...

Bu arada, bu kez 1941 yılında alınmış bir Bakanlar Kurulu kararı uyarınca, Hıristiyanların kutsal kitabı, Tevrat ve İncil'den oluşan ''Kitab-ı Mukaddes''in satışı da durdurulup yayıncısı hakkında başka bir soruşturma açıldı! Laik Türkiye Cumhuriyeti'nde hükümet, ''kitaplı, semavi dinlere'' hakareti suç sayan yasaları meclisten hızla çıkarırken, bir yandan da kendisiyle çelişkiye düşmüş olmuyor mu?

BİR PORTRE

Mikis Theodorakis

Gelmiş geçmiş en büyük bestecilerden biri. Halkının ezgilerini evrensel boyutlarda yeniden üreten bir usta. Solcu olmasına solcu, öte yandan sağduyulu ve aklı başında bir adam.

''Tahidromos'' dergisine verdiği demeçte, Türk ve Yunan halklarının birbirine çok yakın olduğunu, iki ülkenin yan yana ve birlikte yaşamak zorunda bulunduğunu, Türkiye'yi umacı gibi görmek ve göstermekten vazgeçmeleri gerektiğini, Türk ordusunun Kıbrıs'a kendiliğinden çıkmış olmadığını, sorumluluğun devrik cuntadan kaynaklandığını kabul etti.

''Türk dostu'' gibi görünmekten korkmadan gerçekleri dile getirmeyi biliyor. Papandreu'nun Kıbrıs'ı bir eyalet, Kipriyanu'yu da genel vali olarak gördüğünü açık açık söylüyor.

Yunan standartlarına göre cesur davranıyor. Darısı ötekilerin başına.

BİR ARAYIŞ

''Büyük Anadolu Partisi'' mi?

Sağda yeni bir parti arayışı sürüyor. ANAP ile DYP arasında iki arada bir derede kalan, MDP'de istikbal görmeyen sağcılar, RP ile MÇP'den de uzak olunca, şimdi

BASINDAN YORUMLAR

Patron haklı!

Türkiye'nin patronu Özal. (...) Çalışanların kafaları karışıyor. Rakamları araştırıyorlar. Bilançoya bakıyorlar. Patronun dediği doğru. Şirket batmaktan kurtulmuş.. Kâra bile geçmiş. Gelirler dağ gibi, durumu sağlam. Bankacılar kuyruğa girmiş, şirkete kredi açmak için.

Patron haklı.. Şirket çok iyi durumda.. Çok.

Varsın akşam sofrada et olmasın.. Varsın bakkal, manav, kasap veresiyeyi kessin. Varsın çocukların delik pabuçları su almaya devam etsin. Varsın parası ödenmediği için elektrik kesilmiş olsun.

Patron haklı, şirket iyi durumda. Mutlu ve gururlu olmalı çalışanlar.

Güneri Cıvaoğlu, 29 Ocak, Güneş

"Büyük Anadolu Partisi" gibi alternatifler üzerinde duruyorlar. Bu arada Mehmet Yazar'ın adı da yeniden ısıtılarak ortaya sürülüyor. Bir ihtimale göre Yazar MDP'ye girip başkan olacak. Diğer bir ihtimal de Yazar'ın yeni parti kurup ileride MDP ile birleşmesi. ANAP'tan 20 kadar milletvekili koparıp bambaşka bir yeni parti oluşturarak Özal'la koalisyon olanağının zorlanması da söz konusu. Söylemezoğlu Yazar'a destek olmaya çalışırken, Yazar da her zamanki temkinli tutumuyla "DYP içinde mücadeleye devam" mesajı veriyor. Ama Yazar bu, belli mi olur?

Mehmet Yazar, bakalım "ne yazacak?"

HAFTANIN İNCİSİ

"TÜSİAD bugün, zenginliği Türkiye'de ayıp olmaktan çıkaran ve popüler yapan bir kişiyi başkanlığa seçiyor. Fukaralar kulübünün naçiz bir üyesi olarak hepinizi selamlıyorum."

Ali Koçman

KISA... KISA...

• **Milli Eğitim Bakanlığı,** ilkokuldan başlayarak ortaöğretim sonuna kadar bütün öğrencileri fişlemeyi planladı.

• **İspanya,** Türkiye'nin AET'ye tam üyeliğini destekleyeceğini bildirdi.

• **Türk Lirası**'nın, dünyadaki 102 devletin paraları içinde sadece 4'ünden, Bolivya pezosu, Brezilya kruzeirosu, eski İsrail şekeli ve Peru solusundan daha değerli olduğu Resmi Gazete'de ilan edildi.

BİR FOTOĞRAF

Tarihi bir anı izlemeye gelmişlerdi. Biricik kızları, "uzaya çıkan ilk sivil" olacaktı. Her ana-babaya nasip olmayacak görkemli bir "mürüvvet" sayılırdı bu... Tarihi bir anı izlediler. Her ana-babaya nasip olmayacak bir acıyı, anında, kendi gözleriyle...

TÜSİAD-SA

Arkasında, yani yönetim kurulunda, özel sektörün hemen tüm yıldızlarının bulunmasına rağmen... Hatta, belki de, bundan dolayı "Sakıp Sabancı denemesi" beklenenden de kısa süreli olacaktır. Zira, Sakıp Bey'in şimdi kendi hayatında sergilenen meraklarını ve heveslerini yarın, üzerinde TÜSİAD başkanı sıfatı bulunduğunda da tekrarlaması önce bu ağır topları rahatsız edecektir.

Çünkü TÜSİAD, şahsen Sakıp Sabancı'nın aksine, şovmenliğe değil, ağırbaşlı bir ciddiyete dayanan kamuoyu ilgisine muhtaçtır. (...)

Holdinglerini, şirketler gruplarını, şirketlerini bu kadar iyi yürüten işadamlarının, sıra kendi derneklerine geldiğinde basit doğruları görüp bulmakta aynı mahareti gösterememeleri bir açıdan şaşırtsa da terzinin kendi söküğünü dikemediği atasözü bunun olağan sayılması gerektiğini simgelemektedir.

Metin Toker, 27 Ocak, Milliyet

Adana'nın adı da Adana-Sa olarak değişecek mi?...

Çukura düşmeyelim

Keçeciler'i biz de tenkit ederiz. Amma müstehcenliğe ve Playboy'a karşı çıktığı için değil. Tam aksine bu işte tam iki sene rötar yaptığı için. Dileriz ki Konya'nın mümin evladı bari bundan sonra işe iyi asılsın da, Türk ailesini ve dolayısıyla varlığını tehdit eden bu felakete devlet ve millet dur desin. (...) Böyle bir meselede insanım diyen herkesin, payına düşen desteği vermesi gerekir. Yoksa artık Türkiye'yi bundan sonra Playboy aydınları, Playmen entelektüelleri idare eder taa düşürecekleri çukura kadar. Tarihte böyle çukurlar vardır. Roma, Bizans, Sodom, Gomore... Demek ki sarayını genelev haline getiren Kaligula, gelmiş geçmiş en büyük çağdaş insanmış?

Ergun Göze, 30 Ocak, Tercüman

RENAULT 9

Renault, Türk otomobil alıcısının beklentilerine karşılık veriyor.
"Dünyaca Ünlü Yıldız" Renault 9'un dizel motorlu tipini Türkiye'de üretiyor.
Renault 9 GTD Diesel, herşeyi ile orijinal... motoru sonradan takma değil...

Renault 9 GTD Diesel serisindeki diğer dizel otomobillere oranla çok daha az tüketiyor.
100 km.'de (saatte 90 km. sabit hızda) 4,4 litre... Başka bir deyişle km.de 8,7 TL. yakıyor.

Ayrıca Renault 9 GTD Diesel Renault 9'un benzinli tiplerinin tüm üstünlüklerine sahip...
Motoru sessiz... Gürültü yapmıyor. Performansı yüksek.
Saatte 155 km. sürate çıkabiliyor. Benzinli Renault 9'ların önden çekiş, yol tutuş,
sürüş rahatlığı ve fren emniyeti özelliklerini aynen taşıyor.

DIESEL

ORİJİNAL

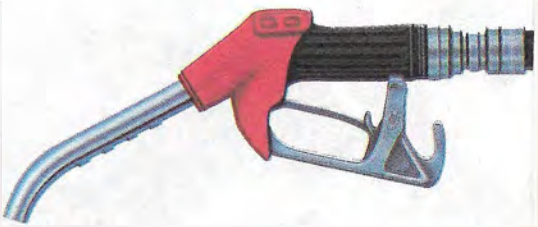

Siz de bir Renault 9 Diesel alın, kazançlı çıkın.
Ayrıntılı bilgi için Renault-Mais Şubeleri'ne
ve tüm Yetkili Satıcıları'na başvurabilirsiniz.

RENAULT

ZAMAN RENAULT'YU

ABD / LİBYA ÇATIŞMASI

Kovboy'a direnen Albay

Libya Devlet Başkanı Kaddafi ile ABD Başkanı arasındaki kronik gerginlik zaman zaman tüm dünyanın yüreğini ağzına getirirken, Reagan'ın bu ülkeye ekonomik ambargo uygulama çağrısına bazı Amerikan petrol şirketleri uymuyor.

"Albay'a hiç kimse deli diyemez" Libya Devlet Başkanı Muammer Kaddafi'yi gün be gün yakından takip eden Avrupalı bir diplomat böyle diyordu. "O deli değil, Avrupa ve Amerika hakkında pek fikri olmamasına rağmen, Birleşik Devletler ile nasıl başa çıkacağını çok iyi biliyor." Aynı diplomat, Kaddafi'nin kendi fikirleri ve hayallerinin peşinde son derece kararlı gittiğini de sözlerine ekliyordu. Bundan 16 yıl önce Libya ordusunda genç bir teğmen iken, Kral İdris'i devirerek başa geçen Muammer Kaddafi, 4 milyonluk

Albay Kaddafi, Reagan'ın ambargo çağrısı gerçekleşirse başına gelecekleri pek düşünmek istemiyor.

geri kalmış bir ülkeye kimsenin ummadığı kadar ün kazandırmıştı.

Albay Muammer Kaddafi'nin uluslararası politikada tek görüşü vardı. Filistin topraklarında yeniden bir Filistin devletinin kurulmasını sağlamak ve parçalanan Arap dünyasını tek bir bayrak altında birleştirmek. Bu görüşler Arap dünyası için yeni birşey değildi. Ne var ki Kaddafi bu amacı gerçekleştirmek için atılan her adımın mubah olduğunu ileri sürerek bir yenilik getiriyordu.

Muammer Kaddafi daha çok gençken bu görüşler, Cemal Abdülnnasır'ın Mısır'da gerçekleştirdiği devrimin sloganları idi. Bu ayın başlarında bir basın toplantısında "Nasır bizim öğretmenimizdi" diyen Libya Devlet Başkanı, "o bir terörist miydi?" sorusunu Batılı gazetecilere yöneltiyordu. Kaddafi'yi anlamak zordu, ama bu konuda Batılı diplomatların birleştiği bir yöntem vardı. "Onu anlamak tanımak için önce hayallerini anlamak gerekir" diyorlardı. Bunun da ötesinde bu hayallerini gerçekleştirmek ve kendisini ayakta tutabilmek için attığı adımları yakından incelemek gerekiyordu.

Libya lideri, 29 yaşındayken Cemal Abdülnnasır'ın çok iyi dostuydu.

Ordusuz bir dünya. Yaklaşık bir aydır, Akdeniz'de ortaya çıkan gerilim nedeni ile tüm dünya kamuoyunun dikkatini üzerine çeken Albay Kaddafi'nin dünya görüşleri diğer liderlerden çok farklıydı. Bu nedenle de kendisine "deli" damgası kolayca yapıştırılıyordu. Bir ordu mensubu olmasına karşın onun hayallerindeki dünyada ordu yoktu. Muammer Kaddafi'nin hayallerini ne pahasına olursa olsun gerçekleştirecek bir adam olduğu da iyi biliniyordu. Libya liderinin son zamanlarda 80 bin kişilik Libya Ordusu'na karşı duyduğu nefret giderek fazlalaşıyordu. Çünkü, ordu içinden kendisine karşı düzenlenen suikast hazırlıklarının sayısı gün geçtikçe artıyordu. Ama bu hazırlıklar eyleme dönüşmeden bastırılıyordu. Libya halkı da 16 yıl önce olduğu gibi kendisini sevmiyordu. Kaddafi bir şeyler yapmak zorundaydı.

Ronald Reagan, Muammer Kaddafi'den nefret etme hastalığına tutuldu.

İlk çare olarak, gerek orduyu sıkı kontrol altına almak, gerekse halkın arasında başgösteren hoşnutsuzlukları yakından takip edebilmek için Kaddafi, devrim komiteleri tarafından yönetilen silahlı milis kuvvetleri kurmuştu. Böylece profesyonel askerleri dengede tutabilecekti. Ancak evdeki hesap çarşıya pek uymamıştı. Libya halkının hoşnutsuzluğunun boyutları giderek artıyordu. Birçok Avrupalı diplomatın görüşüne göre, Kaddafi'nin gücünü artırmak için başvurduğu yöntemler yakın bir gelecekte onun başını yiyebilirdi.

Herşeyin başı para. Muhafazakâr bir Avrupalı diplomata göre, Albay Kaddafi'nin popüler olması ideolojisine değil, ülkenin ekonomik başarısına bağlıydı. İdeoloji nedeniyle ne zaman bir sorun çıksa, Müslüman lider, paralar dağıtarak bu sorunun üstesinden geliyordu. Ne var ki artık bu yöntemi kullanamayacaktı. Çünkü ülkenin ekonomik durumu hiç de iç açıcı değildi. Üstüne bir de Amerikan ambargosu binmişti.

Libya'nın dış borçlarının toplamı 7 milyar doları aşmıştı. Petrol fiyatlarının her gün biraz daha düşmesi ise, bu borçların ödenme sorununu içinden çıkılmaz bir hale getiriyordu. Albay Kaddafi tüm bu

sıkışıklığa rağmen, Sovyetler'den silah alımına devam ediyordu. Söz konusu 7 milyarın, 5 milyarı sadece silah alımından ötürü, Sovyetler Birliği'ne olan borçtu. Fakat ülkesine yönelen "dış tehditler" karşısında, Kaddafi bu silah alımlarının "en hayırlı yatırım" olduğunu sürekli savunuyordu. Söz konusu "dış tehditler"in en büyüğü ABD idi ve Kaddafi'nin Amerika'ya karşı nefreti iyice kronikleşmişti. Kendisini terörist ilan eden ABD'ye cevabı kısa ve kesindi: "Ben bir barış adamıyım. Aksini iddia edeni öldürürüm."

ABD Başkanı Reagan da Muammer Kaddafi'yi çileden çıkarmak-

The Washington Post'tan

tan hiç geri kalmıyordu. Onu sürekli olarak "sorumsuz bir lider" ve "devlet terörizmini yöneten kişi" olarak niteliyordu Reagan. İki liderin birbirlerini suçlamaları ve tehdit etmeleri artık iki ülkenin sınırını aşmış ve uluslararası bir boyuta ulaşmıştı. Ronald Reagan, tüm dünyayı Libya ile ilişkilerini kesmeye çağıracak kadar işi ileri götürüyordu. Bu karşılıklı düşmanlığın köklerini inceleyen Amerikalı yazar John K. Cooley ise öyle düşünmüyordu. "Kaddafi'ye uluslararası terör ağını örmesi için Amerika yardım etti." diyen Cooley, terör aletlerinin ve yöntemlerinin ABD tarafından satıldığını da iddia ediyordu. 1970'li yıllarda CIA eski ajanlarından Edwin Wilson, Frank Terpil, Kevin Mulcahy ve bazı Yeşil Bereliler bizzat Libya'da askeri eğitim yaptırmışlardı.

Akdeniz'in Küba'sı. 1 Eylül 1969 da iktidara gelen Muammer Kaddafi ile ABD yönetimi arasında o dönemlerde Ortadoğu politikası yüzünden ufak tefek sürtüşmeler oluyordu. Ama Kaddafi, Amerikan yüksek teknolojisinin en büyük hayranı olduğu için ülkesinin kalkınması uğruna Amerikalı yatırımcılara kapıları ardına kadar açmıştı. Cooley'e göre, Libya lideri en azından ilk dört yılında "Amerika'nın Akdeniz'deki adamı" olarak görülmüştü. Ayrıca Albay Kaddafi, Sovyetler'in Ortadoğu politikasına en sert biçimde karşı çıkan bir antikomünist idi. Ne var ki bugün hiç bitmeyen gerginliklerden ötürü Libya liderinin tavrı değişmişti. Kaddafi artık ABD'nin Libya'yı "Akdeniz'in Kübası" olmaya zorladığını sürekli tekrarlıyordu. Henüz Libya'da hiç Sovyet üssü yoktu ama Kaddafi bu tehditten vazgeçmeyecekti. Bunu gerçekleştirmekten pek çekinmeyeceği de siyasal gözlemcilerin gözünden kaçmıyordu.

İki ateş arasında kalanlar. Ronald Reagan, Libya'nın ekonomik ve siyasal açıdan aforoz edilmesi için elinden geleni ardına koymuyordu. Libya'da yaşayan 1500 Amerikan vatandaşına 1 Şubata kadar bu ülkeyi terk etmeleri emredilmişti. Bu insanlar Amerika'ya dönme hazırlıklarına başlamıştı. Ne var ki 3 Amerikan petrol şirketi bu emri çok ciddiye almıyordu. Libya'da yaklaşık 1 milyar dolarlık yatırım yapmışlardı. Bunca parayı öylesine feda edecek durumları yoktu bu şirketlerin. Üstelik Amerikalı olmalarına rağmen Kaddafi ile bir sorunları da çıkmamıştı henüz. Marathon Oil, Conoco ve Amerada Hess isimli bu petrol şirketleri, Başkan Reagan'ın emirlerine karşı çıkan ilk ekibi oluşturuyordu.

Reagan'ın ilk kez 1981 yılında Libya'ya uygulamaya başladığı ekonomik ambargo birçok büyük Amerikan şirketinin bu ülkeden ayrılmasına yol açmıştı. Ancak daha önceki ambargolarda hep bir açık kapı bırakılıyordu. Bu boşluk ise bazı "cesur" Amerikan firmalarının Libya'da kalmasını sağlamıştı. Ekonomik gözlemciler bu kez bu açık kapıların kapanma olasılığının çok büyük olduğuna işaret ederek, Kaddafi için en zor günlerin geldiğini kaydediyorlardı. Albay Kaddafi için son ümit Reagan'a karşı çıkan üç petrol şirketindeydi bu gün. 25 milyar dolara mal olacak "yapay nehir projesi"ni gerçekleştirmesi ancak bu üç petrol şirketinin üretimine bağlıydı. Gerek ABD'de gerekse Libya'da tüm gözler bu küçük şirketlere dönmüştü.

"Kaddafi'ye kimse bir şey yapamıyor." 1981-85 dönemi, Beyaz Saray Ulusal Güvenlik Danışmanlığı görevlilerinden Geoffrey Kemp, "herkes Kaddafi'yi konuşuyor. Ama kimse bir şey yapamıyor." diyordu. Görevli olduğu yıllarda binlerce kez "Kaddafi ile nasıl baş edilir" toplantıları düzenlendiğini belirten Kemp, herkesin bir şekilde yan çizdiğini kaydediyordu. Amerikan yönetimi ve kongresi arasında "Kaddafi'nin bir canavar" olduğu konusunda sözsüz bir anlaşma olmasına rağmen, iş eyleme dönüşmeye gelince ortada kimse kalmıyordu. Kemp'e göre, "Asalım, keselim" lafları hep askıda kalıyordu.

Geoffrey Kemp, tüm önerilerin hep lafta kalmasını ise, bugüne kadar Amerika ile Libya arasında başgösteren krizlerin hep değişik nitelikte olmasına bağlıyordu. Önce krizin niteliği iyice anlaşılmalıydı. Daha sonra çözüm yolları birçok kademeden geçecekti. Beyaz Saray, Dışişleri Bakanlığı, Savunma Bakanlığı, CIA ve Hazine Bakanlığı durumu iyice gözden geçirmek zorundaydı. Doğaldı ki bu aşamalarda "Libya krizini çözüm önerisi" bazı bürokratik engellerle karşılaşabilirdi. Sonuçta hep aynı soru gündeme geliyordu: "Kaddafi ile başa çıkmanın tek yolu Libya'ya savaş açmak mı?" Amerikan yönetimi Albay Muammer Kaddafi ile başa çıkamıyordu●

PORTEKİZ / SEÇİMLERDE 2. TURA DOĞRU

Portekizli Evita'nın yanılgısı...

AET'ye tam üye olan Portekiz'de yapılan Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde kimse seçilmedi ama halk, kadınları istemediğini ortaya koydu

Ülke basını tarafından "Portekiz'in Evita'sı" diye lanse edilen Cumhurbaşkanı general Eanes'in karısı Manuela Eanes, cumhurbaşkanı adaylarından Zenha ile kürsüye çıktığında hiç ummadığı bir tepkiyle karşılaşmıştı. Küçük Portekiz kasabasının tutucu ahalisi, seçim konuşmasını bile doğru dürüst dinlemeden, Manuela, namı diğer Evita'ya "kocan nerede?" "sen Katolik değil misin?" diye bağırıp çağırmaya başlamışlardı. Güzel Manuela da, çareyi, tası tarağı toplayıp konuşmasına başka bir kasabada devam etmek zorunda kalmış ama burada da gördüğü tepkiler daha farklı olmamıştı. Sanki bu insanlar, ekimdeki genel seçimlerde kendisini çılgınca destekleyen ve partisini, ülkenin 3. partisi konumuna getirenler değildi. Ama Manuela'nın unuttuğu önemli bir ayrıntı vardı: Portekiz AET'ye girmişti ama henüz Avrupalı olamamıştı. Kampanyayı kocasının ve komünistlerin desteklediği Fransisco Salgado Zenha'nın namına yapması, Portekiz gibi geleneksel değerlerin yaygın olduğu bir ülkede seçmenlerin hiç hoşuna gitmemişti. Zenha, yakın zamana kadar, sosyalist lider Soares'in sağ kolu, yakın dostu, kızının vaftiz babasıydı ama bir süre önce Sosyalist Parti'de hizipçilik yapmış ve bu siyasi manevrasından ötürü ihanetle suçlanmıştı. Manuela, kendisine örnek aldığı gerçek Evita'nın bir an bile kocası Peron'un yanından ayrılmadığını düşünmemesinin bedelini pahalıya ödüyordu. Cumhurbaşkanlığı seçimlerinin birinci turunu kaybetmişti.

Seçimin ilk turunu kaybederek sadece Portekiz'in değil, bütün AET'nin sıkı feministlerini kara yasa boğan, ikinci kadın aday, Maria Lourdes Pintasilgo oluyordu. Arkasında hiç bir siyasi partinin ve fi-

Bir dönemde Soares'in en yakını olan Zenba'nın, Eanes'in yanında yeralması tepkiyle karşılandı

Cumhurbaşkanı karısı da olsa, Portekizliler Manuela Eanes'in kocasız gezmesini kabul etmediler

Maria Lourdes Pintasilgo, "politik dürüstlük, işsizlere iş" sloganı ile işsiz kitleleri bile çekemedi

Freitas Do Amaral'ın ilk turdaki baş döndürücü başarısı yetmedi

nans gücünün desteğini alamadan siyaset sahnesine çıkan bu, sevecen başöğretmen tavırlı, tombul teyze, Manuela gibi, henüz bir kadın cumhurbaşkanı için çok tutucu kalan Portekiz seçmenini ikna edememişti.

Ya Başbakan desteklemeseydi. Cumhurbaşkanlığı seçiminin bir numaralı adamı, oyların yüzde 46'sını alan, sağın adayı Freitas Do Amaral olmuştu. Amerikanvari bir seçim kampanyasıyla çehresi değiştirilmiş, asık suratlı, kalın çerçeveli gözlüklü, koyu Katolik, tutucu hukuk profesörü, bir çırpıda bambaşka bir insan olmuştu. Yeni Freitas, aydınlık yüzlü, hoşgörülü, barışçı, babacan bir kişiydi. Pek kolay olmasa da, tutucu savlarını ve mağrur tavırlarını da -en azından ikinci tura kadar- bir kenara bırakmıştı. Freitas, adeta bir sabun ya da deterjan reklamı gibi lanse edilmişti. "En iyi biz beyazlatırız" dercesine Freitas'ın "Portekiz'i, en Avrupai en istikrarlı biz yaparız" siloganı seçmenlerce çok tutulmuştu.

Freitas'ın parsayı toplamasının ikinci bir nedeni de, tutucu, sağ-sosyal demokrat Başbakan Cavacco Silva'nın kendisine ciddi biçimde arka çıkması olmuştu. Silva'nın, son anda, Freitas'ın yanında televizyon kampanyasına çıkması Portekiz seçmeninin kararının netleşmesinde önemli bir etki yapıyordu. İşbaşında olduğu üç ay boyunca "etkin başbakan istikrarsızlığın en iyi ilacıdır" diyerek başarı kazanan 46 yaşındaki, çiçeği burnunda başbakan, televizyon ekranlarından son 12 yılda, 15 hükümet görmüş Portekiz seçmenini avlamayı başarmıştı. "Eğer siyasi istikrar istiyorsanız, benim doğal müttefikim Freitas Do Amaral'a oy verin" diyen Silva, solun adaylarından herhangi biriyle bu hükümetin programının gerçekleştirilmesine olanak olmadığını söyleyerek işi bitiriyordu.

Soares kefeni yırtıyor. Seçimlerde ikinci tura kalan ikinci aday, Portekiz siyasi literatürüne "politik bir ölü" olarak geçecekken, birden toparlanarak, yediden yetmişe bütün Portekizlileri şaşırtan Mario Soares olmuştu. Çok değil, daha 3 ay önceki seçimlerde, partisinin oylarını neredeyse yarıya indiren, aralıktaki belediye seçimlerinde aynı yenilgiyi tekrar tadan, ülkenin en renkli siyasi kişisinin ikinci tura kalacağını doğrusu kamuoyu yoklamaları bile bilememişti. Gerçi elde ettiği yüzde 25'lik oy oranı solcu Soares için bir "seçim zaferi" değildi ama gene de önemli bir başarı sayılabilirdi. Bu seçim başarısı, yıllar yılı Salazar faşizmine karşı girişilen hareketi yöneten, "direnişin unutulmaz liderine" Portekiz halkının verdiği bir armağandı.

Seçimdeki en büyük yenilgilerden biri de Komünist Partinindi. Birinci turda Zenha kartına oynayan komünistler, adaylarının yarıştan elenmesiyle çok büyük bir ikilemle karşı karşıya kalıyorlardı. Cunhal'ın, Sovyet yanlısı komünistleri "ülkedeki faşist sağ dinamiği, her an harekete geçirebilecek büyük bir tehlike" olarak gördükleri Freitas Do Amaral ile antikomünist olarak tanınan ve sola ihanetle suçlanan Soares'i desteklemek arasında bir seçim yapmak durumunda kalıyorlardı. İki ucu da pek temiz olmayan bu değneğin Soares ucu komünistler için daha ehven-i şerdi. Parti, yaptığı olağan üstü kongre ile, seçmenlerini Soares'i destekleyip desteklememe konusunda serbest bırakıyordu. Komünist Partisi'nin yüzde 16'lık oy potansiyelini değerlendirmek isteyen Soares'in ise, köprüyü geçene, yani ikinci tur seçimlerine kadar, komünistlere dayı demesi bekleniyordu.

16 Şubatta yapılacak ikinci tur seçimlerin öncesinde hava oldukça ısınmıştı. Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde Soares'i, Başbakan Silva'nın yardımıyla yeneceğinden emin görünen Freitas başarılı seçim kampanyasını sürdürürken, ikinci turun "kendisi ve Soares gibi iki demokratik aday arasında olmasından duyduğu memnuniyeti" ifade ediyordu. Bundan böyle Freitas, Soares tipi konuşmalar yaparak Portekizlileri "daha adil ve daha kardeşçe bir Portekiz yaratmaya" çağırırken, Soares de sol oyları birleştirmek arayışı içinde, konuşmalarına daha radikal bir ton vermek zorunda kalıyordu. Ancak, her iki adayın da kartlarına bakılırsa, bu seçimler "tüm yaşamı boyunca demokrasi uğruna mücadele vermiş" Soares'in son seçim serüveni olacağa benziyordu ●

Türkiye'de Osmanlı Bankası'yla başlayan 123 yıllık bir bankacılık geleneği vardır.

OSMANLI BANKASI

"Türkiye'de bir bankacılık geleneği vardır"

Fatma Girik de beyaz camdaki ünlüler geçidinde

Reklamın reklamı olursa...

Sinema sanatçısı Fatma Girik 14 yıl aradan sonra reklam filmine "evet" dedi. Bu kez yeni üretilen bir çikleti tanıtacaktı. Sanatçı, çiklet reklamında oynamak istemediğini ancak senaryo çok cazip olduğu için kabul ettiğini Etap Marmara Oteli'nde düzenlenen basın toplantısında açıkladı. Gazetecilerin kendisine yöneltikleri ücret konusunu ise kesinlikle net olarak yanıtlamadı. Fatma Girik bu konuda reklama çıkan diğer ünlüleri kastederek "Hepsinden fazla aldım, oh olsun..." demekle yetindi. Sanatçı kesin olmamakla birlikte 30 saniyelik filmde kendi sesiyle türkü söyleyecekti: Herşey hazırdı, reklam filminin reklamı da yapılmıştı. Ancak Girik'in güzel gözlerinin denetime takılma ihtimali de yok değildi. Sanatçı bu konudaki görüşünü hoş bir espri ile açıkladı: "Gözüme takılanın gözünü oyarım..."

Başar Sabuncu'dan nazireler

Ünlü İspanyol sinema yönetmeni Luis Bunuel'in "Gündüz Güzeli" (Belle du Jour) filmi sinemaseverlerin zihinlerinden silinmemişti. Fransız romancı Joseph Kessel'in aynı isimli romanından beyaz perdeye aynen uyarlanan bu film şimdi yeniden yapılıyor. Son yıllarda sinemada başarılı adımlar atan Başar Sabuncu, Müjde Ar ile birlikte Kessel'in romanını aynen sinemaya uyarlıyor. Sabuncu, "Gece Gündüz" ismini vermeyi düşündüğü bu filmin esasında Bunuel'e nazire olduğunu söylüyor. Ne var ki yönetmenin belirttiğine göre sonuç Bunuel'den hayli farklı olacaktı. Sabah yediden akşam ona kadar çalışan film ekibi hafta içinde bir gün elektriklerin kesilmesinden faydalanarak soluğu Ece Bar'da almıştı. Müjde Ar, Gülsün Karamustafa, makyöz Beyhan ve oyuncu Serra Yılmaz, Başar Sabuncu'ya eşlik ediyordu. Ece Akyol ve Meltem Sayar'ın da katılması ile kahkahalar yükselen masada kadın sayısı altıya yükselmişti.

Başar Sabuncu "Bu durum da Atıf Yılmaz'a nazire olsun. Bundan böyle yanında altı kadın bulunmadan gezerse bana görünmesin" diyordu.

Başar Sabuncu çapkınlık konusunda Atıf Yılmaz'ı geride bıraktı

Önce sevmek, sonra...?

"Ne var yani... İmar işlemleri usulsüz diye açmayalım mı? Beyoğlu'ndaki binaların çoğu böyle..." Beyoğlu Belediye Başkanı Haluk Öztürkatalay, geçenlerde Beyoğlu'nda açılışını yaptığı Çetinkaya mağazasının bulunduğu binanın kaçak olduğuna dair sorulan soruyu böyle yanıtlamıştı. Söz konusu tarihi binayı 1980 yılında Banker Kastelli almış ve bankerlik hizmetlerini yürütmek için restore ettirmişti. Ancak Kastelli'nin mal varlığının tasfiyesi sırasında bina, işadamı Fehmi Çetinkaya'ya satılmıştı. Beyoğlu Belediye Meclisi Teftiş Heyeti ise daha sonraki bir tarihte bu bina için ilginç bir rapor düzenleyerek çok fazla kaçak tadilat bulunduğunu belirtiyordu. Üstelik raporda belediye mıntıka mühendisinin rüşvet karşılığı bu usulsüzlüklere göz yumduğu bile iddia ediliyordu. Öztürkatalay, "Önce severim sonra döverim" mantığı ile hareket etmiş olmalı ki mağazayı önce açacak, sonra bakalım ne yapacaktı?

Çetinkaya mağazasının açılışı hayli görkemliydi...

İsmet Özel evinde insan resmi bulundurmamaya dikkat ediyor

Özel'in özel görüşleri

"Müslümanlıkta kadın ay halindeyken Kuran-ı Kerim tutamaz, oruç tutamaz. Bu nedenle kadınların dini noksandır." Erkeklerin kadından bir derece üstün olduğunu savunan Müslüman şair İsmet Özel Kadınca dergisi ile yaptığı söyleşide böyle diyordu. Son yıllarda ortaya atılan "Dünya şartları ile İslamiyetin uzlaştırılması" görüşüne de karşı olduğunu belirten Özel, televizyon olayını da hiç doğru bulmuyordu. "Televizyon evimize giren bir casustur" diyordu. Kendi deyimiyle "İslami olmayan mülakatta İsmet Özel, çok kadınla evliliğin, İslami ölçülere sadık kalındığı takdirde bir zaruret olduğunu da ileri sürüyordu. Müslüman şair, Kadınca muhabirinin dayak konusundaki sorusunu ise "netameli" bularak "Bunlar Müslümanların meselesi, sizin değil" diyerek geçiştiriyordu. İsmet Özel, evinde yaptığı söyleşi sırasında foto muhabirinin erkek olması nedeni ile eşini konuklarının yanına çıkarmamıştı. Doğrusu Özel, İslami vecibelere özellikle dikkat ediyordu.

"Buyrun, yoksa atacağız"

Yaşar Holding kuruluşlarından olan Pınar Et, İktisadi Araştırmalar Vakfı ile ortaklaşa "Türkiye'de kırmızı et üretiminin sorunları" isimli bir seminer düzenlemişti. Çeşme Altınyunus tesislerinde gerçekleştirilen bu toplantıda konuklara ikram edilen menü de gerçek bir "kırmızı et" şöleni idi. Seminere sunulan bildirilerde, Avrupa ülkelerinin şu an ellerinde 730 bin ton kadar yıllanmış et bulunduğu ve bu stokların çok düşük fiyatla ihraç edilerek eritilmeye çalışıldığı ileri sürülüyordu. Aksi halde bu etler sokağa atılacaktı.

Sıcağın sıcağı var

Uzun süredir geldi geliyor diye ilgiyle beklenen İngiltere'nin ünlü kadın iç çamaşırları mankeni Julie Canton ilk defilesini Pabetland'a yaptı. Julie Canton gösteri sonunda izleyecilere hoş bir soru yöneltti: "Ben mi sıcağım çamaşırlar mı?" Ancak kadın davetliler bu soruyu duymamazlıktan gelirken, erkekler İngiliz mankenin güzelliği karşısında soluksuz kaldıkları için, Canton bir yanıt alamadı.

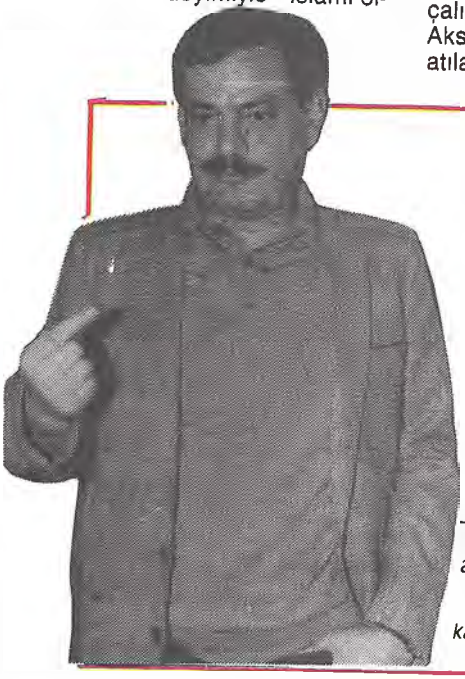

Sultan Sofrası

Egemen Bostancı'nın zaman zaman düzenlediği yemekler sanat çevrelerinde günlerce konuşulan konu olur. Bostancı bu kez ünlü dostlarını Sinema Sevenler Derneği'nde ağırlıyordu. Konuklardan Prof. Hüsrev Hatemi, diğer davetlilerin kendi konularında önemli isimler olduğunu görünce bir teklif getirmişti masaya: "Burada herkes sultan, bari isim koyalım." Derhal kabul edilen bu öneriye göre ünvanlar şöyle sıralanıyordu: Yazar Demirtaş Ceyhun- Sultan-ı nâsirin (düz yazılar sultanı), Selahattin Hilav- Sultan-ı felâsife (felsefeciler sultanı), Ünal Küpeli- Sultan-ı câm-ı beyza (beyaz cam sultanı), Metin Deniz- Sultan-ı çîredestân (ince ustalıklar sultanı), Tanju Gürsu-Sultan-ı levendân (yakışıklılar sultanı), Hilmi Yavuz- Sultan-üş şuarâ (şairler sultanı), Prof. Üstün Korugan- Sultan-ı etibbâ (tabibler sultanı), Egemen Bostancı- Sultan-ı temâşâ (gösteriler sultanı). Söz konusu önerinin sahibi Prof. Hatemi ise kendisine sultanlığı değil vezirliği yakıştırmıştı. Böylece o da vezir-i sultan-ı şuârâ (şairler Sultan-ı veziri) oluyordu. Diğer konuklar da seçilen sultanların Osmanlı sultanları gibi rakiplerine haşin davranmamaları dileğinde bulunuyorlardı.

Sultan-ı levendân, Şubat ayından itibaren televizyonda yayınlanacak olan reklam ve dizi ile 40 yaşın üzerindeki kadınların yüreğini hoplatacak

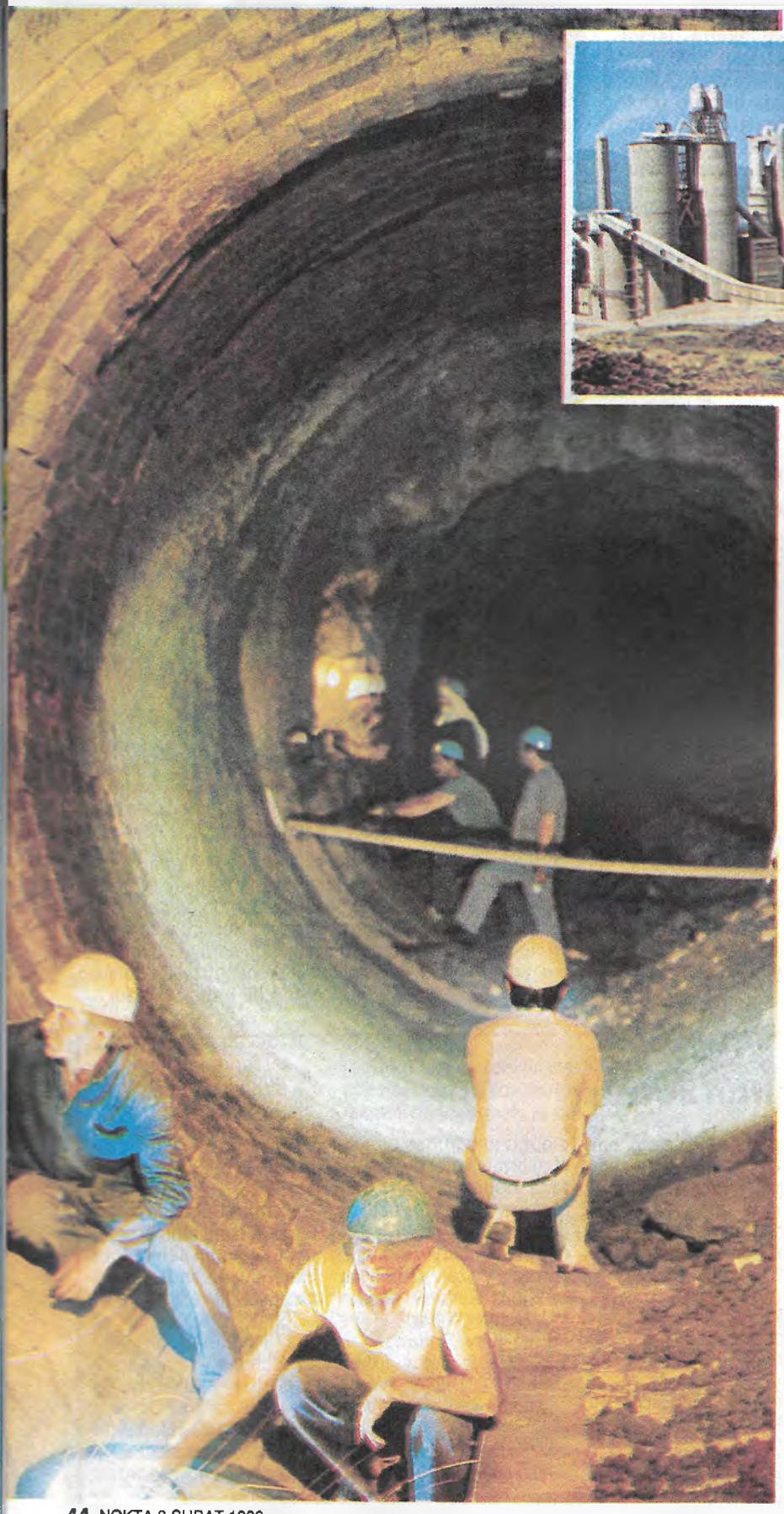

Çimento sektörü en kârlı sektörler arasında (Üstte)
Çitosan'ın işçilerini işsizlik korkusu sarmaya başladı (Yanda)

ÇİMENTO SANAYİİ / SATILIK ŞİRKETLER

Kelepir fiyatına satışlar

DPT, Sema-Metra'nın "çimento sanayiinin özelleştirilmesi" raporu doğrultusunda Batı Anadolu Bölgesi'ndeki fabrikaların hepsine 55 milyar lira değer biçti

—— "Yılda 5 milyar kâr eden bir kuruluşu, nasıl 5 milyara satmaya kalkarlar.. Aklım almıyor bir türlü.."

—— "Dikatli olmak lazım, başımızı arı kovanına mı sokmak istiyorlar ne?"

Tartışmalar uzunca bir süredir devam ediyordu. Saatler saatleri tüketiyor, onların hevesleri de giderek artıyordu. Türkiye'nin en büyük sanayicilerini bir araya getiren, günlerce kulislerde tartışma-

ya iten, parsadan hisse almak için yarıştıran bir şeyler vardı kuşkusuz..

Türkiye İşverenler Sendikası (TİSK) Başkanı Halit Narin, "Öylesine kârlı bir iş ki kaçırılacak gibi değil" diyordu. TÜSİAD Başkanı Sakıp Sabancı ise, "Direksiyonu Sabancı Holding'e verirlerse hepsini satın alacağını" söylüyordu.

Neydi paylaşılamayan? Bu sorunun yanıtı milyonlarca lira ödenerek hazırlatılan bir raporda yatıyordu. Fransız Danışmanlık Şirketi Sema-Metra Council'in "çimento sektörünün özelleştirilmesine ilişkin" hazırladığı rapor Devlet Planlama Teşkilatı'na sunulmuştu. Raporda sunulan cazip öneriler de böylece sanayicilerin nabzının artmasına neden oluyordu.

Tenzilatlı satış. Sema-Metra'nın raporu doğrultusunda Batı Anadolu Bölgesi'nde Türkiye Çimento ve Toprak Sanayii A.Ş. (ÇİTOSAN)'ye ait 5 milyar liradan toplam 55 milyar liraya satılması kararlaştırılıyordu. İşte sanayicileri bu derece telaşlandıran şey de buydu. En kârlı sektörler arasında bulunan çimento sektöründen devlet elini eteğini çekmeye niyetlenmişti. Oysa her biri ortalama 5 milyar liradan satışa sunulması kararlaştırılan 11 çimento fabrikasının 1984 yılındaki net kârı 14 milyar liraya ulaşmıştı. Bunları satın alacak yabancı ya da yerli şirketler çok kısa sürede yatırımı amorti ederek kâra geçebilecekti. Çimento fabrikalarının değerlerinin çok altında "kelepir fiyatla" satışa çıkarılmaları kararlaştırılmıştı. Bu cazip teklif istekli sayısını da giderek artırıyordu.

Sema-Metra'nın önerileri. Sema Metra'nın Türkiye Çimento Sanayii'nin batıdaki fabrikalarının devlete kalmasını, doğudakilerin ise satılmasını öneren görüşünü destekleyen çıkmamıştı. Doğudaki fabrikaların devlete kalması, batıdakilerin özel sektöre satılması fikri ise sanayiciler arasında daha çok destek bulmuştu.

Raporda, "devletin elinde bulunan 22 çimento fabrikasının tümüne özel sektör yüzde 49 ile ortak olsun" diyen Sema-Metra'ya Çimentaş'ın Yönetim Kurulu Başkanı Rasih Somer'in tepkisi "Yüzde 51'den az kabul etmem. Onun aksi devletin müdahalesi demektir. Bu da eski tas eski hamam olur" şeklindeydi.

Sema-Metra'nın raporunda 9 çimento fabrikasının ortağı olan OYAK'ın tüm çimento fabrikalarının yüzde 49'una ortak olması görüşü de yer alıyordu.

"Eti senin kemiği benim olmasın." Sanayiciler arasında çimento fabrikalarının nasıl paylaştırılacağı konusunda görüş birliği yoktu. İstanbul Sanayi Odası Meclis Başkanı ve Çanakkale Seramik Fabrikaları sahibi İbrahim Bodur, devletle özel sektör arasında mutlaka bir işbirliği olması gerektiği görüşünü savunuyordu. Bodur'a göre, çimento sektörünün bu güne değin devlet ağırlıklı faaliyette bulunması onun en kârlı sektörler arasında yer almasını engellememişti. Bodur, "Batıdaki fabrikalar özel sektör ağırlıklı, doğudakiler ise devlet ağırlıklı olmalı. Özel sektörün dinamizminden yararlanılmak isteniyorsa mutlaka birlikte bir denge kurulmalı. Eti senin kemiği benim olmamalı, aksi halde yanlış yorumlara neden olur" diyordu.

Hacı Ömer Sabancı Holding Yönetim Kurulu Başkanı Sakıp Sabancı ise, "Geminin kaptanı olmazsam bu iş olmaz" şeklinde konuşuyordu. Satışların fabrika fabrika yapılmasını isteyen Sabancı şunları söylüyordu: "Satışlar hisse senedi yoluyla olmamalı. Bu şekilde olursa direksiyonun kimde olduğu belli olmaz, otorite olmaz.. Aksi olursa fabrikaları Akçimento'ya ve Çimsa'ma alırım..."

Türkiye'nin en kârlı müesseseleri. TİSK Başkanı Halit Narin de, çimento fabrikalarının Türkiye'nin en kârlı müesseseleri olduğunu belirterek, "Hükümet en kârlı müesseseleri elinden çıkarmak istiyor, bu fikri güzel.. Onlar böyle kârlı kuruluşları satmak isterlerse, biz hemen talip oluruz" diyordu.

Işıklar Holding'in Yönetim Kurulu Başkanı Turgut Işık ise, devletin tümüyle aradan çekilmesi gerektiğini öne sürüyordu. Turgut Işık'a göre, "Özel sektöre devlet müdahale etmemeliydi. Yüzde 49-50 hisse ile almak hiç de akıl kârı değildi."Eskiyle uğraşmanın ömür törpüsü olduğunu ileri süren Turgut Işık, "Bu insanın başını arı kovanına sokmasına benzer. Bu benim kâr anlayışıma ters düşer" diyordu.

Hükümetin cumhuriyet tarihinin en büyük satışına soyunması yalnızca yerli sanayicilerin değil, yabancıların da büyük ilgisini çekiyordu. Sema-Metra'nın danışmanlığını yaptığı Lafarge firması da istekliler arasındaydı. "Kelepir fiyatına" sunulmaya hazırlanan çimento fabrikalarının kimlerin elinde kalacağı ise birkaç ay içinde belli olacaktı.

Bu arada, özelleştirme çalışmaları son aşamaya gelirken, Türkiye Çimento Sanayii personeli arasında da huzursuzluk giderek büyüyordu. Batıdaki fabrikaların özel sektöre devredilmesi halinde çimento sanayiinin merkezinin Sivas'a nakledilmesi düşünülüyordu. Bu da çok sayıda işçinin işsiz kalmasına neden olabilecekti●

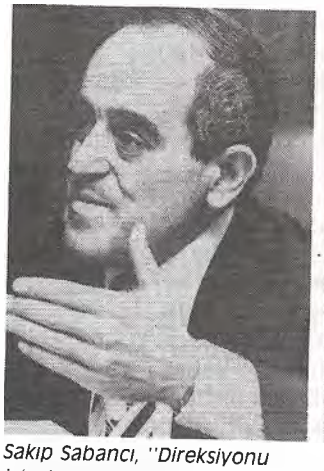

Sakıp Sabancı, "Direksiyonu isterim.."

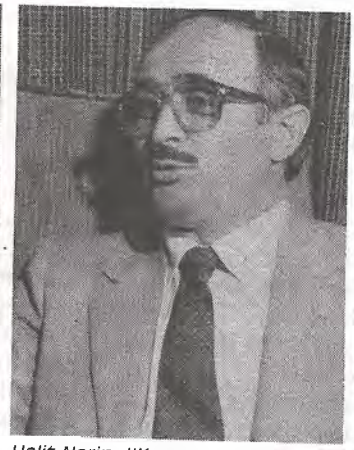

Halit Narin, "Kaçırır mıyım, hepsine talibim"

İbrahim Bodur, "İşbirliği şart."

Mucitlere destek...

Geçtiğimiz günlerde çıkarılan bir kararnameyle, Geliştirme ve Destekleme Fonu'ndan ileri teknolojik projelere kaynak aktarılması hükme bağlandı

"Biz en az 25 sene geç kaldık risk sermayesinde. Bunu daha önce yapabilseydik hem beyin göçünü engellerdik, hem teknolojik açıdan bugünkünden çok daha ileri bir seviyeye gelirdik."

Başbakanlık Başdanışmanı Adnan Kahveci, geçtiğimiz günlerde bir kararnameyle düzenlenen "ileri teknolojik yatırımlara devlet desteği" konusunu **Nokta**'ya böyle açıklıyordu. Uzun yıllardan bu yana beyin göçüne bir türlü çözüm bulunamamış, ilginç projeleri olan nitelikli pek çok kişi üretim yapma düşüncesiyle hep Batı ülkelerine akmıştı. "Mesela" diyordu Kahveci, "ABD'de Japon saatlerinin likit kristallerini ilk üreten firmalardan biri bir Türk firmasıdır. Bu firmanın sahibi, bu işi Türkiye'de başlatabilseydi bizim için daha yararlı olmaz mıydı?"

Beyin göçünden beyin gücüne... İşte artık bu tür projeleri olan bilim adamları ve mühendislerin yurt dışına gitmelerine gerek kalmayacaktı. Çıkarılan kararnameyle ileri teknoloji ile ilgili projelere Geliştirme ve Destekleme Fonu'ndan kaynak aktarılacağı hükme bağlanmıştı. Genetik mühendisliğinden başlayarak, kimya mühendisliği, bilgisayar yazılımı, bilgisayar donanımı, tıbbi cihazlar, elektronik, hassas mekanik ve diğer her türlü ileri teknoloji ve ileri mühendislik alanlarında devlet "mucit"e destek verecekti. Hem de az buz değil... Projenin boyutlarına göre devletin katılımı 150-200 milyon liraya çıkabilecekti. Bundan daha yüksek boyutlu projeler için yatırımcı başka ortak da bulabilirdi. "Devletin de ortak olduğu bir projeye yatırımcılar elbette daha güvenle yaklaşacaklardır" diyordu Kahveci.

Eğer projenin tümü fondan finanse edilmişse, kârı devlet alacaktı. Eğer fon dışı kaynaklar da devreye sokulmuşsa, devlet katılımına göre kârdan pay alacaktı. Ama fondan aktarılan kaynak için geri ödeme koşulu yoktu. Peki ya proje tutmazsa, bu iş için kurulmuş şirket batarsa? "Yatırdığımız para da batacak. Adı da bunun için risk sermayesi ya!.." diyordu Kahveci. Ama teknolojik gelişme hedefleniyorsa, elbet bazı riskler de göze alınacaktı. Riski en aza indirmek için devlet de bazı önlemler alacaktı. Projenin mali ve teknik yönden fizibl olması önkoşuldu. Öntetkikler DPT tarafından yapılacak, teknik fizibilite çalışmalarını ise üniversiteler ya da TÜBİTAK üstlenecekti. Bu koşullarda bile risk tümüyle ortadan kalkmayabilirdi. Kahveci "Bu şirketlerin çoğunun batabileceğine alışmak gerekir. Ama kalanlar çok güçlü birer teknoloji ambarı olacaklardır" diyordu.

Risk sermayesinde başı ABD çekiyor. ABD'de risk sermayesi o denli gelişmişti ki, pek çok tanınmış firma piyasaya risk sermayesiyle giriyordu. Yalnız ABD'de devlet desteği yoktu. Doğrudan sermaye piyasası işin içine giriyor, ileri teknolojik projeler, biraz da riskten hoşlanan özel girişimciler tarafından finanse ediliyordu. Avrupa'da ise risk sermayesi uygulamasına birkaç yıl önce geçilmiş, bu nedenle pek çok Avrupa ülkesinde bu uygulama devlet desteği ile başlamıştı. "Türkiye'de de henüz gelişmiş bir sermaye piyasası olmadığı için, uygulama devlet desteğinde başlayacak" diyordu Kahveci.

Peki şimdiye kadar bir projeyle başvuran olmuş muydu? "Henüz yok ama yılın ikinci yarısında başvuranlar artacaktır. Geliştirme ve Destekleme Fonu'nun kaynakları geniş, fon yılda ortalama 50 projeye kaynak aktarabilir" diyordu Kahveci ve ekliyordu: "Bu sistemin 5-10 yıllık bir uygulamadan sonra yavaş yavaş özel yatırımcıların finanse edeceği bir sisteme dönüşeceğini umuyoruz..."

Devlet "mucit"lere kapıyı açmıştı, uygulamanın tutup tutmayacağını ise zaman gösterecekti... ●

Adnan Kahveci "Beyin göçüne son verilecek..."

KÜÇÜK İLANLAR

GENÇLER ve ÖĞRENCİLER

Sizlere:

- AVRUPA VE AMERİKA'DA GENÇLİK KAMPLARI
- İNGİLTERE ve AMERİKA'DA ÇALIŞARAK TATİL

- İNGİLTERE'DE UCUZ DİL KURSLARI
- ÖĞRENCİ-GENÇLİK İNDİRİM KARTLARI

• 6 AY TÜM AVRUPA TRENLERİNDE GEÇERLİ TREN BİLETLERİ ve DİĞER BİRÇOK ULAŞIM OLANAKLARI İLE UCUZ TATİL İMKÂNI SUNUYORUZ.

Broşür isteyiniz.

GENÇTUR
Turizm Seyahat Acentası
TEL 528 07 34
Yerebatan cad 15/3 34410 SULTANAHMET

1077 TÜRSAB

ANNELER, BABALAR

Çocuğunuz kekeliyor mu, altını mı ıslatıyor, dışkısını mı kaçırıyor, geceleri korkarak uyanıyor mu yada uykusuz mu, konuşmasında veya gelişmesinde gecikme mi var, arkadaşları ile geçinemiyor mu, hırçın ve saldırgan mı, okulda başarısız mı, derslerine karşı ilgisiz mi, dikkati dağınık mı, yoksa okuma ve yazmasında gerilik mi var, çocuğunuzu anlamakta ve tanımakta güçlük mü çekiyorsunuz, onun hakkında çeşitli endişeleriniz mi var?

Çocuğunuz kaç yaşında olursa olsun, ister çocukluk çağı, ister bulûğ çağı, ister yetişkinlik dönemi ruhsal sorunlarının ve sinir sistemi aksaklıklarının teşhis ve tedavisi için:

Dr. SEVİL SÖYLEMEZ
Çocuk Psikiyatrisi Uzmanı
Dr. Esat Işık Caddesi, 111-113/D.9 Kadıköy Anadolu Lisesi Karşısı
KADIKÖY Tel. 336 30 40
Saat 13.30 - 20.00 arası

LONDRA

(İngiliz Hava Yolları ile)
Bir hafta uçak ve otel dahil
290.000 TL. (KDV dahil)
Her Çarşamba, Perşembe, Cuma, Cumartesi, Pazar günleri Londra'da kalış süresi bir aya kadar uzatılabilir.

İngiltere'de Language Colleges
İNGİLİZCE KURSLARI

- Yeni başlayanlardan ileri düzeye kadar her kademe için.
- Ticari, İktisadi, Teknik, Tıbbi İngilizce.
- Bankacılık, Turizm, Bilgisayar, İşletme konularına has özel İngilizce.
- Yöneticiler ve İşadamları için Profesyonel İngilizce.
- Öğrenciler ve talebeler için yaz kursları.

Ayrıntılı bilgi için dünyaca ünlü Ef-Lisan okulları Türkiye Temsilcisi Ulusoy Turizmin uzman kadrosuna danışın broşür isteyin.

ulusoy TURİZM SEYAHAT A.Ş.
İnönü Caddesi 67 Taksim-İstanbul
Merkez Tel: 143 10 94-95-96 149 35 41
Aksaray Şube: 522 81 05-528 20 36

YAPIN

TOPLUMSAL SAVAŞIMDA GENÇLİK

şubat 54. sayı çıktı...

GENÇLERİN DERGİSİ
Yazışma adresi: PK 723 Kızılay - Ankara

SEVİNÇ KOÇAK RESİM SERGİSİ

4 Şubat - 15 Şubat 1986
Devlet Güzel Sanatlar Galerisi

KIZILAY / ANKARA

BERK MÜŞAVİRLİK

İstanbul'un seçkin semtlerinde, Boğaziçi'nin iki yakasında,
KİRALIK / SATILIK
gayrimenkullerinizi değerlendirmek istiyorsanız...

Tel : 338 69 09 - 339 51 12

İstanbul Belediyesi ŞEHİR TİYATROLARI

FATİH (526 53 80)	HARBİYE M ERTUĞRUL (140 77 20)	ÜSKÜDAR (333 03 97)
Henrik IBSEN **NORA** Bir Bebek Evi Çeviren ve Yöneten: Tunç YALMAN (4-5-6-7-8 Şubat)	Anton ÇEHOV / M. FRAYN **DELİ BAL** Türkçesi: Göksel KORTAY Yöneten: Cüneyt TÜREL (4-5-6 Şubat)	Orhan ASENA **YA DEVLET BAŞA YA KUZGUN LEŞE** Yöneten : Nedret DENİZHAN (4-5-6-7-8 Şubat)
M. Engin ERİM **HULUSİ BEYİN KIZLARI** Yöneten : Engin GÜRMEN (9 Şubat Pazar 15.00-18.30'da)	E. Reşit REY - C. Reşit REY **LÜKÜS HAYAT** Yöneten : Haldun DORMEN (7-8-9 Şubat)	Recep BİLGİNER **KARIM VE KIZIM** Yöneten : Perihan TEDÜ (9 Şubat Pazar 15.00-18.30'da)
ÇOCUK OYUNLARI	• SEYİRCİLERİMİZ İÇİN OYUN BİTİMİNDE HER SEMTE İETT OTOBÜSÜ TAHSİS EDİLMİŞTİR.	ÇOCUK OYUNLARI
Muharrem BUHARA **KUKLACI** Yöneten : Deniz UYGUNER (C.tesi-Pazar:11.00'de)	• TİYATRODAKİ ÇİÇELERİMİZİN YANISIRA TAKSİM SANAT GALERİSİ, VAKKORAMA TAKSİM ve KADIKÖY KÜLTÜR MERKEZİ'NDE DE BİLETLERİMİZ SATILMAKTADIR	V. LUDVIG / R. LUCKER **İSLİ, SİSLİ, PİS, PUSLU** Türkçesi : Yücel ERTEN Yöneten : Kahraman ACEHAN İlk ve Ortaokul Çağı Çocukları için (C.tesi-Pazar:11.00'de)

Oyun günleri Salı 18.30, Çarşamba: 15.00, Perşembe: 20.30, Cuma: 20.30
Cumartesi: 15.00-20.30, Pazar: 15.00-18.30

İNGİLİZCE KONUŞUN ÇAĞI YAŞAYIN...

DİLKO

ENGLISH CENTRE

Yeni Dönem

KAYITLARI SURMEKTEDİR

KADIKÖY
Eski İskele karşısı
Sular İdaresi Yolu No: 3
tel: 338 58 47-338 83 10

BAKIRKÖY
Hatboyu Cad. No: 16
tel: 572 21 44-
570 12 70

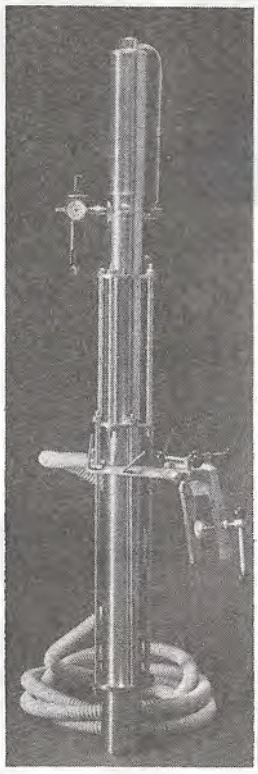

KOZMETİK, GIDA, İLAÇ SANAYİİ İÇİN KROM NİKEL

TRANSFER POMPASI

* Ekonomiktir.
* Zamandan tasarruf sağlar.
* İmalata temizlik getirir.
* Otomatik dolum makinelerinde hassasiyet sağlar
* Her koyuluktaki malı samandra sistemi ile istenilen yere pompalar.

KULP
MAKİNE

PK. 33 Ümraniye-İstanbul - Tel: 335 47 19

Şubat Sayısı

SAÇAK

SİYASET KÜLTÜR EKONOMİ FORUMU

Millî Uzlaşma Anayasası

TÜRKER ALKAN	Öcüsüz Demokrasi
ORHAN BARLAS	Konumuz: Shakespeare
HALİL BERKTAY	Bir Eleştiri Bir Derinleştirme Denemesi
SULHİ DÖLEK	Reklamlardan Kitlelerin Yönlendirilmesine
OĞUZ ERTEM	Petrof'un Potansiyel Trajedisi
MEHMET GÜNDÜZ	Sosyalist Akım ile Sosyal Demokrasi Arasındaki İlişkinin Geçmişi
UĞUR MUMCU ile söyleşi	Dünyada ve Türkiye'de Solun Sorunları
SARA ONGUN-BİROL ŞENKAL	İslamda Cinsellik
DOĞU PERİNÇEK	Sol ve Sağ
CEMAL SÜREYA	Edebiyat Dergileri
BÜLENT TANÖR	Cumhurbaşkanı ve Sıkıyönetim Mahkemeleri

Türkiye'de Bütün Bayilerde — Dağıtım GAMEDA

Osmanlı Dönemi Sonu ve Cumhuriyet'in Başlangıcı
İstanbul'lu bir aileye etkileri

KIZILTOPRAK ANILARI

Nezih H. Neyzi

Bütün kitapçılarda arayınız. Ödemeli gönderilir. (1.000 TL.)

PEVA- Beyoğlu İmam Sok. No:1 İstanbul

YORDAM

UYGULAMALI PSİKOLOJİ HİZMETLERİ

- **Çocuk, ergen ve yetişkinlerde birey, grup ve aile düzeyinde psikolojik danışmanlık ve test uygulaması**

Dr. A. Kadir Özer, Klinik Psikolog
Dr. Serap Özer, Klinik Psikolog

RANDEVU İÇİN: Güzelbahçe Sok. 17/3 Nişantaşı **Tel:** 146 79 15

DEPREM / TEHLİKE BÖLGELERİ, ÖNLEMLER

İstanbul sallanırsa...

İstatistiklere göre, önümüzdeki 10 yıl içinde İstanbul'da şiddetli bir deprem beklenebilir. Çarpık kentleşme ve niteliksiz yapılar şehirde büyük tehlike yaratıyor

"İstanbul'da yeni bir deprem, orta şiddette bile olsa, büyük bir faciaya yol açacaktır! Hele 7-8 şiddetinde bir depremi, düşünmek bile istemiyorum..."

İnşaat Mühendisleri Odası Başkanı Ertuğrul Tığlay, İstanbul'da olası bir depremin yaratacağı büyük tehlike konusunda kamuoyunu uyarmaya çalışıyor. Depremler konusunda araştırma yapan bütün uzman ve bilim adamları da, İstanbul'u büyük bir deprem tehlikesinin beklediği konusunda görüş birliği halindeler... Deprem Araştırma Dairesi Başkanı Oktay Ergünay, ülkemizde yılda en az bir kez, hasar meydana getirecek şiddette bir deprem meydana geldiğini belirtirken, büyük depremlerin de ortalama yüz yılda bir gerçekleştiğini hatırlatıyor. İstanbul'da son büyük deprem 1894 yılında olduğuna göre, yakın bir gelecekte İstanbul'un gene büyük bir depremle sarsılması, üstelik şehirde beklenmedik ölçüde ağır can ve mal kaybı meydana gelmesi mümkün görünüyor!

Aynı konuda **Nokta**'ya görüşlerini bildiren Deprem Mühendisliği Türk Milli Komitesi Başkanı Prof. Dr. Rıfat Yarar da, "Büyük depremlerin arasının açılması, depremin şiddetini artırır. İstanbul'da en son büyük deprem, 8 şiddetindeki 1894 yılı depremidir. Depremleri inceleyen bilim çevreleri, sık aralıklarla hafif depremler olmasını tercih ederler" diyor.

Tehlike kapıya dayandı. Ülkemiz, hemen herkesin bildiği gibi, yeryüzünün en aktif deprem kuşaklarından birinde yer alıyor. Türkiye topraklarının yüzde 92'si bu deprem bölgesi içinde. Toplam nüfusun yüzde 95'i de bu bölgede yaşıyor. Deprem kuşağını oluşturan fay, yani yeryüzü kırığı, bir ucu Varto'da, bir ucu Adapazarı'nda geniş bir kavis çizerek Marmara Denizi'nin altından geçip Şarköy'e kadar uzanıyor. İstanbul da bu kuşak içinde 2. derecede deprem bölgesi sayılıyor. Tarih boyunca büyüklü küçüklü sayısız depreme sahne olmuş, birkaç kez yıkılmış. Depremlerde genellikle büyük taş yapıları ağır hasar gören şehir, ahşap konutlara sahip olması sayesinde sık sık tekrarlayan bu doğal afeti iyi kötü atlatarak "idare etmeyi" başarmış... Ancak, son büyük dep-

İstanbul'da son büyük deprem 1894'te yaşandı

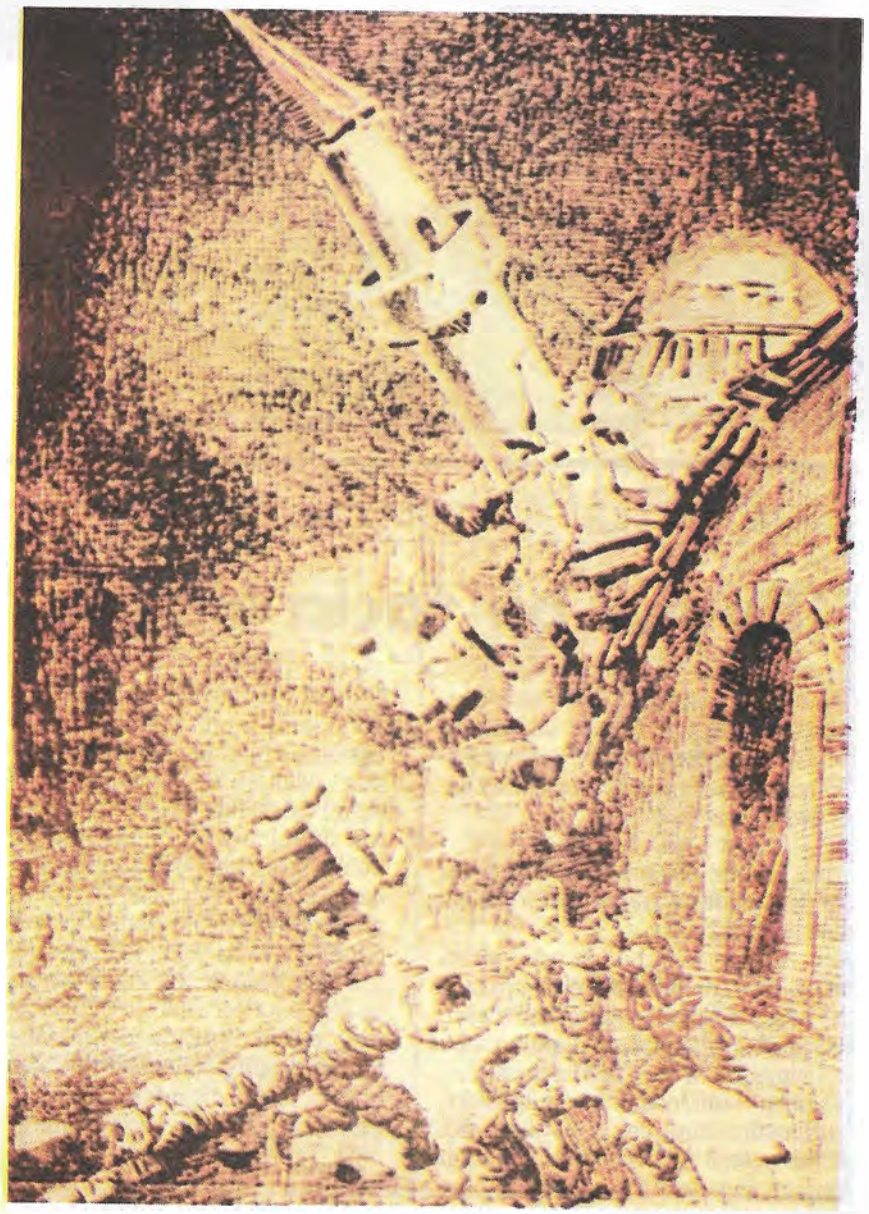

rem olan 1894 felaketinden sonra, özellikle Cumhuriyet döneminde kâgir ve beton yapıların hızla çoğalması, üstelik şehrin tamamen çarpık ve sağlıksız büyüyerek kontrolsuz binaların ortalığı kaplaması, günümüzde, orta şiddette de olsa bir deprem ihtimalinde tehlikeyi büyük ölçüde artırıyor.

Köyden kente göçle hızla nüfusu artan ve konut sorununu olanca ağırlığıyla yaşayan İstanbul günümüzde plansız ve çarpık bir kent görünümünde. İMO Başkanı Ertuğrul Tığlay, "Binalarda kullanılan malzemenin yetersiz ve kontrolsuz olduğuna" dikkat çekerek, İstanbul'un büyük bölümünün depreme dayanamayacağını ileri sürüyor. Aynı konuda, Bayındırlık İskân Müdürü Yılmaz Ergüvenç, "Devlet binaları denetleniyor, ama halk konutları... İstanbul'da deprem mi? Aman, Allah korusun..." diyor.

Yetkili ve ilgililerin kimi işi Allah'a havale ediyor, kimi karanlık bir tablo çizerek olayın önemine parmak basıyor ama, hepsi de tehlikenin kapıya dayandığı konusunda birleşiyorlar. Bu arada, meydana gelebilecek bir depremde İstanbul'un hangi bölgelerinin daha fazla "topun ağzında" olduğunu inceleyip halka geçici iskân sahaları ve su kaynakları gibi acil yardım yolları öneren kişiler de var.

Malzeme bozuk, eksik, yapılar çürük, yetersiz...

Tarih boyunca birkaç kez yıkıldı İstanbul...

Boğaziçi sağlam. Ya Beyoğlu-İstanbul tarafı? Jeoloji mühendisi Akif Emre'nin konuyla ilgili olarak hazırladığı bir raporda, çeşitli deprem derecelerine göre şehrin hangi bölgelerinin ne ölçüde tehlikeye maruz kalacağı araştırılmış. Buna göre, Ortaköy-Kuzguncuk, yani yaklaşık olarak Boğaz Köprüsü'nün kuzeyinde kalan kesim, en sağlam zemine oturduğundan depreme

SÖYLEŞİ / ERTUĞRUL TIĞLAY

'Büyük bir facia olacak!'

İnşaat Mühendisleri Odası Başkanı Ertuğrul Tığlay, deprem ve İstanbul binalarının durumu konusunda* Nokta'*nın sorularını yanıtladı:

Nokta: İstanbul'da olası bir depremde ne gibi sonuçlar ortaya çıkabilir?

Tığlay: İstanbul'da orta şiddette bir deprem bile büyük bir faciaya yol açacaktır. Bunun nedeni, yapılan binalarda kullanılan malzemenin niteliksizliği, ayrıca yapıların kontrolsüz bırakılmasıdır. Demir, kum, çakıl, betonun dozu yeterli mi? Belediye böyle bir kontrol yapmıyor. İstanbul'da konutların yapım şekillerine baktığımız zaman, depreme dayanıklılık koşullarının yerine getirilmediğini görmekteyiz. Nitelikli beton dökülmüyor. Bina çökmesi, kolon kırılmasından olur. Kolon da basınçtan dolayı kırılır. Depremlerde çökmenin temel nedeni demir kopması değil, kalitesiz beton yüzündendir. Bu kadar hayati önemi olan bir malzemenin üretimi, bütün dünyada merkezi sistemle yapıldığı halde, Türkiye'de birkaç firma dışında kontrolsüz olmaktadır. Beton, yerinde üretildiği, fabrikadan çıkmadığı için çok riskli bir olaydır, müteahhitin insafına kalmıştır. Büyük merkezi beton tesisleri kurulup, serbest beton dökümü yasaklanmalıdır.

Nokta: Bu durumda maliyetler artmaz mı? Zaten inşaat sektörü zor durumda.

Tığlay: Evet, ama devlet destek olabilir. Kontrole biz İnşaat Mühendisleri Odası olarak talibiz. Bunu belediyelere öneriyoruz. İzmir'de yapılıyor, İstanbul'da niçin olmasın? İstanbul'da sadece proje bazında denetim var, deprem yönetmeliği sadece bunu getirmiş. Biz kendi üyelerimizi yönlendirerek işi kontrol altına alabiliriz.

Nokta: Aynı konuda, İstanbul Anakent Belediyesi İmar Daire Başkanı Kutlu Güzelsu, "Halkımız sağlam binalarda oturuyor"

karşı en güvenli bölge olarak görünüyor. Boğaziçi'nin ağır hasar görmesi için depremin çok çok şiddetli geçmesi gerekiyor. Bu da uzak bir ihtimal. Ama... Ya asıl yoğun yerleşim bölgeleri? Emre'nin araştırmasına göre, Boğaz Köprüsü hattının güneyi, 4-6 şiddetinde bir depremden fazla etkilenmeyecek gibi görünüyor. Fakat, "depreme dayanıklı binalar olması" kaydıyla, yani kâğıt üzerinde!

İşte bu noktada, İstanbul'daki yapıların dayanıklılık sorunu gündeme geliyor. Sonuç pek iç açıcı görünmüyor ne yazık ki... Anakent Belediyesi İmar Daire Başkanı Kutlu Güzelsu, **Nokta**'ya, "Halkımız 3-4 katlı binanın temelini taşıyan tek katlı evlerde, yani sağlam binalarda yaşıyor" diyorsa da, mühendisler aynı görüşte değiller. Öte yandan Bayındırlık ve İskân Bakanlığı Deprem Araştırma Dairesi Başkanı Oktay Ergünay da, "Biz kaderci bir toplumuz" diyor. "Kalan sağlar bizimdir mantığıyla hareket ediyoruz. Depremin zararlarından korunma, organize bir çalışmayı gerektirir. Bugüne kadar devletin deprem zararlarının azaltılması konusunda belirli bir politikası olmamış, depremler meydana geldikten sonra meseleye yaklaşılmıştır."

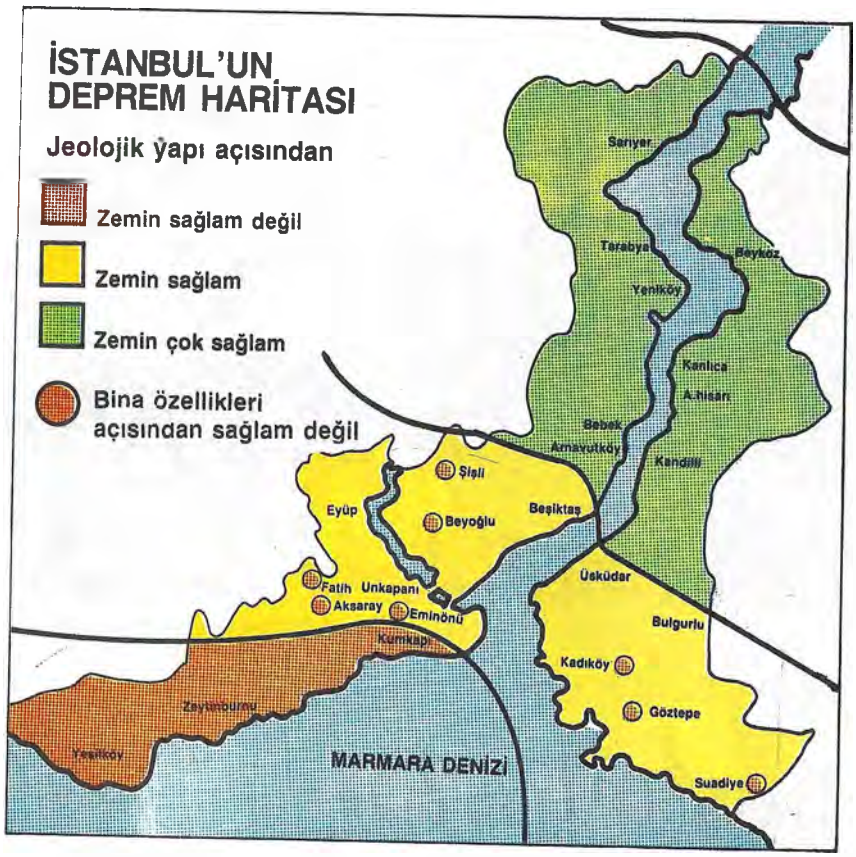

Beton çürük. İstanbul'da yapılan binaların çoğunda kaliteli malzeme kullanılmıyor. Kontrol da söz konusu olmadığından, ortaya en ufak bir sarsıntıda yerle bir olacak son derece tehlikeli yapılar çıkıyor. Beton dökümünde kullanılan çimento bir sanayi ürünü olduğu için pek sorun çıkarmıyor ve belli bir standart tutturulabiliyor, ancak buna katılan kum, çakıl ve su açısından durum hiç de parlak değil. Denizden çıkarılan kumun niteliği istenilen düzeyde tutulamazken, çakılın içinde yüzde 25 oranında deniz kabuğu bulunması, karma sırasında malzemeden çalınması, dökümde karıştırılma oranlarının iyi ayarlanmaması gibi nedenlerle, betonarme binalarda güvenlik, inşaat demirinin sağlamlığına "havale ediliyor." Oysa, deprem uzmanlarının altını çizdikleri gibi, deprem hasarında belirleyici olan demir değil, betonun niteliği.

1975 yılında çıkarılan Deprem Yönetmeliği de, inşaat kalitesinin yükseltilmesi konusunda bir çözüm getiremiyor. Bilim adamları tarafından hazırlanan yönetmelik, Ertuğrul Tığlay'ın deyimiyle "her şeyi ideal şartlar içinde öngören", ancak müteahhit, usta ve kalfaların "hokkabazlıklarını" dikkate almayan yetersiz bir belge olarak kalıyor.

Göstergeler, kesin bir iddia ortaya atılamasa bile, 1990'larda İstanbul'u şiddetli bir depremin beklediği ihtimalini ortaya koyarken, çarpık kentleşme, kötü malzeme, denetimsiz inşaat faaliyetinin oluşturduğu şehir, korunmasız durumda. Bütün uyarılara rağmen, çözüm, "Allah korusun" düzeyinde mi kalacak? ●

İMO Başkanı uyarıyor...

diyor...

Tığlay: Bu kadar sorumsuz bir laf duymadım. Türkiye'de kesinlikle depreme dayanıklı yapı geleneği yoktur. Öyle bol keseden atmak kolay değildir.

Nokta: Siz İMO olarak deprem yönetmeliği konusunda ne düşünüyorsunuz?

Tığlay: Deprem yönetmeliği, projelendirme ve sistem konusunda bir şey getirmiyor. Yönetmelik demire ağırlık vermiştir. Binalar yatay yükten dolayı çöker, deprem de bir yatay yüktür. Ayrıca bizde, "Allah o günleri göstermesin" anlayışı hakim...

Nokta: İstanbul'da deprem olursa...

Tığlay: Orta şiddette bir depremde, büyük ölçüde yapsatçıların inşa ettiği Aksaray, Fatih gibi semtlerde büyük yıkım olur. 7-8 şiddetinde bir depremde, televizyonda bir film seyretmiştik, oradaki facianın yüz misli olur. Yoğun yaşanılan bölgelerde, binalar çökmese bile, o daracık sokaklar dolar, kaçacak yer bulamazsınız. İstanbul çok çarpık kentleşmesi olan bir şehirdir, bu yüzden tehlike büyüktür.

İbrahim İrgören (Ayakta beyaz montlu) Naipler Köyü kazısında kazı ekibiyle birlikte...

DEFİNECİLER / TOPRAĞIN ALTINDAKİ UMUT

Bastığın yeri geçme, tanı!

Toprak altında yatan 500 ton altın değerinde Bizans definelerinin çıkarılmasıyla Türkiye'nin ekonomik sorunlarının çözümleneceği öne sürülüyor...

"Türk ekonomisini düzeltmek için Friedman ya da Keynes'e başvurmaya gerek yoktur... Çözüm kendi topraklarımızın altında yatıyor!"

Bu görüşün sahibi, ne tanınmış bir iktisatçı, ne de iddialı bir politikacı. Turizm ve Gıda Sanayii A.Ş.'nin Genel Müdürü İbrahim İrgören, sözlerini şöyle sürdürüyor: "Yazık bu millete! Bugün dünyanın hiçbir ülkesine nasip olmayan bir zenginliğe sahip olduğu halde, ne hazin tecellidir ki, yıllarca layık olmadığı hayat pahalılığı ve geçim zorluklarıyla mücadele ediyor... Oysa bütün bunları halletmek sanıldığından da kolay."

İrgören'in sözlerinin buraya kadar fazla ilginç bir yanı yok. Ama İrgören, ilk bakışta sanılacağı gibi, turizm ya da gıda sektöründeki kalkınma projelerinden de söz etmiyor. Sorun, madencilik de değil. Konu bambaşka:

"Bugün, bana gelen istihbarata göre, topraklarımızın altında yaklaşık 500 ton külçe altın ve antik para yatmaktadır! Bu değerlerin memlekete kazandırılmasıyla, bütün sorunlarımız kısa zamanda çözülecek, milletimiz dünya milletleri arasında hak ettiği yere oturacaktır."

İbrahim İrgören, bir "defineci". Radyo ve televizyonda kendisiyle yapılan söyleşiler sonucu da, Türkiye'nin dört bir yanından defineciliğe gönül vermiş binlerce vatandaşın umudu olup çıkmış, "definecilerin babası" haline gelmiş...

Ekmek toprağın ağzında. 1914 doğumlu. Yüksek Ticaret Mektebi

mezunu İrgören, Sümerbank'taki memurluk görevinin ardından serbest ticarete atılmış, kendi deyimiyle "Kabiliyet ve istikametten ibaret sermayesiyle" Sultanhamam piyasasında kendine saygın bir yer edinmiş, Leon Fintz adlı tacirin ithal edip satamadığı 40 bin metre poplini "paranızı vitrinlere kaptırmayın" sloganıyla çok ucuza satarak hayli para kazanmış, daha sonra Karamürsel Fabrikaları'nı batmaktan kurtararak mesleğinde emin adımlarla ilerlemeye koyulmuştu. 1967'de devletten aldığı teşvik kredisiyle 5 ortaklı Sapanca Turizm ve Gıda Sanayii'ni kuran İrgören, meyve suyu ve salça ihracatına da el atıyor, Hulki Alisbah ve Cahit Aral gibi önemli sanayicilerin ortaklık tekliflerini elinin tersiyle itiyor, ama çok geçmeden de "topu atıyordu"... Yılmayan İrgören, 1979 yılında bir tatil sitesi kurmak amacıyla gittiği Çatalca'da kendisini bekleyen sürprizi, hayatının böylece bambaşka bir yöne sapacağını o sıralar aklına bile getirmemişti. Çatalcalılar o bölgede büyük bir definenin yattığını İrgören'in kulağına fısıldamışlar, böylece eski gıda ve turizmcinin de, gene kendi deyimiyle, "milli heyecanına amil" bir durum ortaya çıkmıştı birdenbire...

Kaz ki yerin bu yer değildir! Heyecan içinde hemen İstanbul'a dönen İbrahim İrgören, konuyla ilgili bütün kitapları okumaya koyulacak, bir yandan da bu işle uğraşan kişilerle temasa geçecekti. Çok geçmeden, Edirnekapı surlarında gömülü bir altın heykelin izini bulup Turizm ve Kültür Bakanlığı'na ilk kazı başvurusunu yapıyor, ancak İstanbul Arkeoloji Müzesi yetkilileri, "telafisi mümkün olmayan zararlar yaratacağı" görüşüyle "kurtarma çalışmalarına" engel oluyorlardı.

İrgören yılacak adam değildi. Define çıkarmayı aklına koymuştu bir kez. Tekirdağ'ın Naipler köyündeki bir höyükte yaptığı kazıda M.Ö. 4. yüzyıla ait önemli tarihi eserler bulacak, "yaklaşık 20 milyon lira masraf ederek devletimize 4 milyar lira değerinde tarihi eser kazandıracak", ancak devlet kendisine ne masraflarını, ne de "komisyon hakkını" ödeyecekti... Define bulayım derken cepten harcamaya başlamıştı...

İrgören zarara girmişti ama, başarısı TRT aracılığıyla kamuoyuna duyurulunca, "define ihbarları"'da sökün etmeye başlamıştı. İrgören kendisine gelen mektupları, haritaları, kroki ve şifreleri değerlendiriyor, "aklının kestikleri" için de sistemli olarak başvuruda bulunuyordu.

"Basiretsiz arkeolojik görüş." Ancak İrgören'in Cumhurbaşkanı'na, Başbakan'a ve Turizm ve Kültür Bakanı'na çeşitli başvuruları bürokratik engeller yüzünden bu makamlara ulaşamıyor, İrgören'in deyimiyle "basiretsiz arkeolojik görüş" nedeniyle müzeciler kendisine bir türlü kazı izni vermiyorlardı. Sarayburnu açıklarında Bizanslılar tarafından denize atılmış hazineleri çıkarmak için yaptığı başvuru da, "elimizde 70 metre derinliğe inecek sualtı arkeoloğu yoktur" gerekçesiyle geri çevrilmişti.

Oysa İrgören, yasaların ve yasakların "vatandaşı kaçakçılığa ittiğini" savunuyordu. İrgören **Nokta**'ya şöyle diyordu: "Düşünün bir kere. Bu yasalar yüzünden 500 ton altına sahip olamıyoruz. Bu ne demektir, biliyor musunuz? Tam 3 trilyon lira eder! Yani bütçemizin yarısı..." Öte yandan bir yetkili de şu görüşü ileri sürüyordu: "Bugüne kadar hiçbir definecinin başarıya ulaştığı görülmemiştir. Zaten yasalara göre, son 5 Osmanlı padişahından önceki dönemlere ait her şey "tarihi eser' olarak nitelenir ve

İrgören; izin verilirse kaçakçılık önlenir

bulan kim olursa olsun hiçbir hak iddia edemez."

Yeraltı Fatihi Turgut Özal. İbrahim İrgören, karşılaştığı bütün engellerle mücadeleye kararlıydı. 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun değişmesi için elinden geleni yapıyor, Türkiye'de mevcut tam 30 bin definecinin sözcüsü olarak serbest kazı izni için savaşıyordu. Son olarak Başbakan Özal'a da bir mektup yazmış, bir kez daha onun anlayışını sağlamayı denemişti. Mektup, bugüne kadar başardığı işleri ve saptadığı define yerlerini açıkladıktan sonra, şöyle sürüyordu:

"Gelmiş geçmiş hiçbir hükümetin bu konuya sahip çıkmayışı büyük bir talihsizlik olmuştur. Ama inanıyoruz ki, hükümetiniz, yeraltında saklı milyarlık servetlerin devlete kazandırılmasına önayak olacak, sayın iktidarınızın bilinen beynelmilel ticari ve iktisadi basireti ile değerlendirilince devlet ve milletimiz ihya edilecektir. Siz Sayın Başbakanımızın da, 'Anadolu topraklarının yeraltı fatihi' olarak tarihe geçeceğinizi itimadınıza arzetmekten mutluluk duymaktayım." ●

Kaçak kazıda "altın tabut" bulunmuş. Tabutu bulan yakalanınca kazı yarım kalmış...

Güvenli, uyumlu, sağlıklı

Eskiden "problemli çocuk" olarak görülen tek çocukların, kardeşli büyüyenlerden birçok bakımdan daha iyi yetiştikleri saptandı

Tek çocuk ama "sorunlu" çocuk değil

"Ne sevimli çocuk... Kardeşi var mı?"

"Hayır. Tek."

"Eh, yakında ona bir de kardeş gelir herhalde..."

"Hayır, hiç düşünmüyorum. Tek çocuk olarak büyüyecek."

"Yaa, vah vah... Çok yazık."

"Yanılıyorsunuz. Tam tersine... Daha sağlıklı olacak!"

İki kadın arasında, eskiden pek yadırganabilecek bu konuşma tarzı, günümüzde yaygınlık kazanıyor. Ana-babaların endişe kaynağı olan "tek çocuk, sorunlu çocuk" kaygısı, giderek yerini bilinçli olarak tek çocuk isteyen ailelerin serinkanlı tutumuna bırakıyor. Son yıllarda yapılan bilimsel araştırmalar da, tek çocukları "problem çocuk" damgasından kurtarıyor.

Adler yanıldı... Tek çocuk sorunu, 1920'lerde, ünlü psikolog Alfred Adler tarafından ortaya atılmış ve bugün artık geçersizliği kanıtlanan görüşlere dayanıyor. Adler, anne ve babanın başka seçenekleri olmadığından, bütün eğitme heveslerıyle tek çocuklarının "üzerine çullandıklarını", böylece onu yanlış davranış biçimlerine yönelttiklerini, kardeşsiz büyüyen çocuğun da ileride mutsuz, egoist olacağını, insanlarla ilişkilerinde güçlük çekeceğini ileri sürmüştü. Aynı yıllarda diğer birçok psikolog da, tek çocuklarda ruh hastalıklarına yakalanma ihtimalinin kardeşli büyüyenlere oranla daha fazla gözlendiğini, tek çocuğun bencil, hükmetmeyi seven, tahammülsüz, korkak ve topluma yararsız bir kişilik geliştirdiğini iddia ediyordu... Bu görüş, 1970'lere kadar süregeldi. Tek çocukların iyi ana-baba olamayacakları, tek kız çocukların evliliklerinde kocaları tarafından şımartılmak eğiliminde oldukları, ikisi de tek çocuk olan karı-kocanın boşanma ihtimalinin diğerlerine oranla yüksek olduğu Toman gibi ünlü psikologlarca ileri sürüldü.

Ancak, bütün bu olumsuz yargılara rağmen, Batı ülkelerinde tek çocuk sayısında sürekli artış gözleniyordu. Bunda şüphesiz çağımızın yaşam biçiminin, kadının çalışma hayatına girmesinin ekonomik sorunların da payı vardı. Aileler, daha iyi olanaklar sağlayabileceklerini düşünerek tek çocukla yetiniyor, ve onu mutlu etmeyi de başarıyorlardı!

"Korkacak bir şey yok." Günümüzde yapılan bilimsel araştırmalar tek çocuk olgusunun çeşitli yönlerden daha avantajlı olduğunu ortaya koyuyor. ABD'li sosyal psikolog Tony Falbo'nun kolej öğrencileri üzerinde yaptığı bir araştırmaya göre, tek çocuklar en az diğerleri kadar sosyal ve uyumlu, üstelik kardeşli büyüyenlerden daha az ve bencil ve kararlarında daha bağımsız davranabiliyorlar. Ünlü psikolog Weisswange de, tek çocuğun ruh hastalığına yatkın olduğu görüşünü çürüterek, ailenin ilgisinin kardeşlerden biri üzerinde yoğunlaşmasının nevroz tehlikesi doğurabileceğini ispatlıyor. Weisswange, "Ana-baba yapmasa bile, çevre ayrımı körükler, böylece kardeşler arasında kıskançlık doğar" diyerek

Prof. Çiğdem Kağıtçıbaşı "Adler'in tek çocuk üzerine olumsuz yargıları kanıtlardan çok gözlemlere dayanır"

tek çocuğun daha sağlıklı büyüme imkânına sahip olduğunu vurguluyor.

Türkiye'de de "tek çocuk-sorunlu çocuk" görüntüsü değişme yolunda. Bilimsel araştırmalar bu gelişmeyi kanıtlarken, konuyla ilgili yayınlar da kitapçı vitrinlerinde belirmeye başlıyor. Boğaziçi Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Çiğdem Kâğıtçıbaşı, tek çocukların ve çok çocuklu ailelerde de ilk doğanların zihinsel gelişim yönünden daha hızlı ve daha başarılı olduklarını ifade ediyor. Prof. Kâğıtçıbaşı'nın araştırmalarına göre, sonradan doğan her çocuk anneyle iletişim kurmada diğerleriyle rekâbete girdiğinden zihin gelişmesi olumsuz etkileniyor. Annenin ilgisi azalırken çocuk genellikle ağabey ve ablalarına bırakılıyor, bunlar da anneden elbette "daha düşük entelektüel düzeyde" oldukları için küçük kardeş gerektiğince gelişemiyor.

Prof. Kâğıtçıbaşı, Adler'in yargılarının kanıtlardan çok gözlemlere dayandığını ve "kural olamayacağını" belirtiyor. Aslında, Adler'in arkadaşı ve hatta "ustası" Freud da tek çocuğun "daha sağlıklı" olacağı görüşünü ortaya koymuş bulunuyor... Freud, "Annesinin tartışmasız biricik sevgilisi olan bir insan, bu fatihlik hissini ömür boyu taşır, başarısından emin olur ve bu güven onu başarıya götürür" demiş...

"Paylaşmayı seviyor." Bilim adamlarının "tek çocuğu yücelten" bu düşüncelerini destekler gibi, tek çocuklu anneler de durumdan hiç şikâyetçi görünmüyorlar. **Nokta**'ya tek çocuğuyla paylaştığı yaşamını anlatan Ziynet Köprücü, 9 yaşındaki oğlu Memet'i şöyle tanıtıyor: "Oğlum bütün aileden ilgi gördüğünden, kendine güvenli bir kişilik geliştirdi. Kararlarında yaşının elverdiği derecede bağımsız. Doğru olduğuna inandığı noktalarda taviz vermiyor!" Memet'in kesinlikle bencil olmadığını belirten Köprücü, "Paylaşmayı ve vermeyi o denli seviyor ki," diyor, "Bu tutumun beni zaman zaman rahatsız ettiği bile oldu."

9 yaşındaki tek çocuk Memet Köprücü, arkadaş seçiyor ve arkadaşıyla çok iyi bir uyum içinde. Ana-babanın ilgisini bir kardeşle paylaşmak zorunda kalmadan, sıcak bir ortam içinde büyümüş. Kendisi de bir tek çocuk olan anne Ziynet Köprücü, çok bağımsız bir insan olduğunu, kararlarını tek başına aldığını, yanlış yapmaktan kesinlikle çekinmediğini belirtirken, aynı özellikleri oğlunda da gözlediğini söylüyor. Baba C. Engin Köprücü de başlangıçta ekonomik nedenlerle tek çocuğa taraftar olmuş. Ama Memet büyüdükçe, az da olsa endişe ettikleri "tek çocuk, sorunlu çocuk" probleminin varolmadığını fark etmişler.

Başka bir tek çocuk annesi, Tülin Sezgin de, **Nokta**'ya, 18 yaşındaki kızı Elif'in "Çok sağlıklı bir ruhsal gelişme gösterdiğini" övünerek açıklıyor. Sezgin, "2-3 kardeşli ailelerde ana-baba ne denli kaçınırlarsa kaçınsınlar, çocuklar arasında bir tercih yaparlar" diyor. "Çevre de bu ayrımı körükler. Çocuklar arası kıskançlık baş gösterir ve bu, ruhi bozukluklara kadar gidebilir." Öte yandan Sezgin, çocuğun tek veya kardeşli olmasının aslında fazla belirleyici olmadığı, kafa yapısı ve ruh sağlığı olumlu anababanın yetiştirdiği çocuğun ya da çocukların sorun olmayacağı görüşünü de ileri sürüyor. Tek çocuk sahibi olması kendi seçimi sonucu değil, "elde olan şartlarla tek çocuğun daha sağlıklı büyüyeceğini düşünmesi" nedeniyle. Nitekim Elif de sevecen, her şeyini bölüşmeyi bilen bir çocuk olmuş.

Kitabı var. Batı'da olduğu gibi ülkemizde de tek çocuk olgusu yaygınlık kazanır, tek çocuğun sorun edilmesinden giderek vazgeçilirken, bu konuda bilimsel yayınların yanı sıra, pratik el kitapları da yazılıyor. AFA Yayınları'nın "Yeni Anne Baba, Yeni Çocuk" dizisinden çıkan "Tek Çocuk" adlı kitap, Alman pedagogu Ewa Rossberg'in kaleminden tek çocukları ve yetiştirme biçimlerini inceliyor, ailelere yararlı bilgiler veriyor. Rossberg, "Kardeşsiz çocuğun korkulacak bir olay olmadığını" kanıtlarken, çeşitli örneklerle tek çocuklu ailelere, karşılaşabilecekleri sorunları ve çözüm yollarını gösteriyor.

Tek çocuk konusunda yanlış ve önyargılı görüşler terk edilirken, insanlar da çeşitli nedenlerle tek çocukla yetiniyor, üstelik bundan kaygı duymuyorlar ●

Tülin Sezgin tek çocuğu Elif le. Kızı sağlıklı, annesi mutlu

Arkadaşımız Yusuf İslam ile Londra'daki 'karargahın'da Nokta için görüştü

SÖYLEŞİ / CAT STEVENS

"Kuran'ın plağını yapacağım"

"Dünya çapında tanınan bir 'süper star' dedikleri bir sanatçı olmuştum. Plaklarım milyonlar satıyor, birbiri ardına altın plaklar satıyordum. Dünyevi başarılar, şöhret ve para kazanmakla birlikte hiç mutlu değildim." 1970'li yılların gözde pop müzik sanatçısı Cat Stevens, büyük bir arayış içine girdiğini anlatıyordu. Taoizmden, Budizme, meditasyondan komünizme kadar hemen her alanda iç dünyasındaki kargaşaya 'dur' diyecek bir güvenlik alanı aramıştı kendisine. Ancak ne zaman ki, kardeşi bir tesadüf eseri kendisine Kuran-ı Kerim'in bir tercümesini hediye etmişti, işte o zaman İslamiyetle kucaklaşmış, kendisini huzurun kollarına atmıştı; iç kanaması dinmişti!

Yeni adı, yeni kimliği, yeni görüşleriyle Yusuf İslam'la bir söyleşiyi Mehmet Öğütçü, **Nokta Dergisi** *adına bunu gerçekleştirdi. Öğütçü, Yusuf İslam ile görüşen ilk Türk gazetecisi olarak, bu Müslüman karargâhın kapısını çaldığında, karşısına bambaşka bir Cat Stevens çıkmıştı; 39 yaşında 'yaşlı' bir Müslümandı Yusuf İslam. Tüm görüşme boyunca, yanından yardımcısını -iri kıyım, takkeli bir Türk Müslümanını- ayırmamıştı. Ömer adındaki bu Türk, din kardeşinin bazı soruları yanıtlamasına bile karışıyordu. Ne zaman ki, "Türkiye'de İslami hareket canlanma eğilimi gösteriyor. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?" sorusu soruldu, o zaman Yusuf İslam apar topar Ömer Bey*

Cat Stevens, artık dünya turuna konser vermek için değil, vaaz vermek için çıkıyor

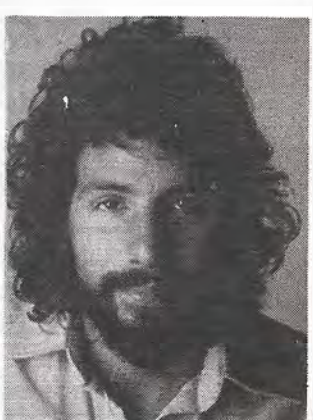

"Arapça'da müzik diye bir sözcük yok. Hz. Muhammed hadislerinde hiç müzikten söz etmemiş."

tarafından ikindi namazına götürüldü, böylece söyleşi sona erdi.

Müslümanlar kervanına adım atan Cat Stevens'in **Nokta** *ile görüşmesini sunuyoruz:*

Nokta: Müslüman olduktan sonra hemen adınızı değiştirdiniz. Neden özellikle Yusuf İslam adını seçtiniz?

Yusuf İslam: Kuran'da Yusuf hakkındaki bölümü okurken ağlamaya başladım, kalbimin açıldığını hissettim. Bu isim benim için Kuran'ın açılmasına bir anahtar işlevi gördü.

Nokta: Neydi sizi İslam'da böylesine çeken, İslam diniyle ilk tanışmanız nasıl oldu?

İslam: Etnik kökenim nedeniyle başlangıçta İslamla hiç ilgilenmemiştim. Babam Kıbrıslı Rum'du. Rumlarla Türkler arasındaki tarihi düşmanlık doğal olarak İslama kuşkuyla bakmama yol açıyordu. İslamla tanışmam Kudüs'ten dönen kardeşimin hediye olarak getirdiği bir Kuran-ı Kerim tercümesi aracılığıyla oldu. Kudüs'ün tepesine bir taç gibi oturmuş olan Mescid-i Aksa camiini gezen kardeşim, daha önce ne kilisede, ne de sinagogda hissetmediği bir huzura eriştiğini söylüyordu. Camide başka hiçbir yerde bulunamayacak şeyler vardı. Tam benim aradığım şeyler.

Nokta: Peki siz yaşam tarzınızı değiştirmeyi ne ölçüde başardınız?

> "İslamda tarikat bölünmelerine karşıyım. Şu anda hiçbir tarikat üyesi değilim."

Müzik dünyasından ve eski dostlarınızdan kopmak güç olmadı mı?

İslam: Kuran'ın mesajını hazmetmeye çalışırken çevremle tüm bağlarımı kesmiştim. Kendimi diğer insanlardan uzak tutuyor, zaman zaman günlerce odama kapanıyordum. Eskiden yapmakta olduğum birçok şeyi artık yapmadığım için dostlarım benim giderek tuhaflaştığımı düşünmeye başladılar. Kuran'ı okuyup hazmetmem bir yıldan fazla zamanımı aldı. Artık benim için başka hiçbir seçenek yoktu, aradığım yol Tanrı'nın buyruğuna boyun eğmekten geçiyordu.

Esas amacım öbür dünyada başarıya ulaşmak olmuştu. İslami prensipleri yaşamıma tatbik etmeye, namaz kılmaya başladım. O sıralar hâlâ müzik yapıyor, dünya çapında konserlere çıkıyordum. Ancak, bu tür yaşam tarzına ve sahne müziğine olan ilgimi bütünüyle yitirmiştim. Plaklar yapmaya devam ettim. Hatta İslamdan sonraki ilk ve son plağımın başına "Bismillahirrahmanirrahim" ibaresini koyduk. Bu 1978 yılı başında oluyor. Bir Müslüman olarak her konuda İslami örgütlere ihtiyacım vardı. Ulema ve imamlarla görüşmeye, onlardan nasıl gerçek Müslüman olunacağını öğrenmeye başladım. İslamda müziğin yeri sorunu işte o zaman ortaya çıktı.

Nokta: Peki nasıl bir yanıt aldınız bu soruya?

İslam: Sahnede şarkı söylememem gerekiyormuş. Müzik bir in-

sanın kendini başkalarının gözünde yükseltmesi ilahlaştırması sonucunu doğuruyordu. Oysa İslami karakter herkesin mütevazı olmasını gerektirir. Bu açıklama bana mantıklı göründü. Bu arada plak yapabileceğim söylendi.

Nokta: Şu andaki durumunuz nasıl, hâlâ müzik yapıyor musunuz?

İslam. Hayır. İslamda müziğin yerini daha sonra kendim inceledim. Ve bu konuda çelişen hükümlere rastladım. Müziğin, plak şeklinde bile olsa icra edilip edilmediği hususu açık değildi. İslami literatürü özellikle hadisleri okudukça, enstrüman kullanmanın sakıncalı olduğunu öğrendim. Derhal gitarı bıraktım. Bakın müzik karmaşık bir konu. Bir kere Arapçada müzik diye bir sözcük yok. Hz. Muhammed de hadislerinde hiç müzikten söz etmemiş. Bence müzikten para kazanmak haysiyetli bir iş değil.

Nokta: Müziği, benimsediğiniz dini yayma yolunda bir araç olarak kullanmayı hiç düşündünüz mü?

İslam: Evet, düşünmedim değil. Fakat, İslamı benimsediğim andan itibaren dikkatli davranmayı öğrendim. Milyonlarca insan benim yaptıklarımı taklit etmek isteyebilirdi. Yaptığım her şey göklere çıkarılacaktı. Ve bu fikri bir süre için erteledim. Yavaş yavaş müzik yapmayı bırakarak tüm vaktimi İslamı incelemeye ve Müslüman topluluklara pratik yardım elini uzatmaya verdim. Londra'da bir İslami okul kurulmasına yardımcı oldum, hâlâ benzeri faaliyetler içindeyim. Kuran o kadar güzel ki belki birgün plağını yapmam mümkün olabilir.

Nokta: Erkeğin dört kadınla evlenmesi, iki kadının şahitliğinin mahkeme önünde tek bir erkeğinkine eşit tutulması... Bütün bunlar kadın-erkek eşitliğine aykırı değil mi? İslamiyetin kadın ve evliliğe bakışı konusunda ne düşünüyorsunuz?

İslam: Verdiğiniz örnekler Kuran'dan gelişigüzel alınmış basit noktalardır. Onlar başka şeylerle ilgilidir. Önce poligami olayını alalım, bence poligami günümüzde bile erkek doğasının bir parçası. Bazı ülkelerde tek evlilik var gibi gözükebilir. Fakat uygulamada tek bir karısı olan Batılı bir erkeğin belki beş metresi ya da kız arkadaşları olabilmektedir. Dünyaya poligamiyi İslam getirmedi. Sadece erkeğin sahip olabileceği kadın sayısını sınırladı. Aslına bakacak olursanız dünyadaki Müslümanların yüzde 99'u tek eşle evlidir. Kadının yargı ve öteki şeylerde eşitliği konusuna gelince, kanımca İslam kadınlara daha önce sahip olmadıkları birçok haklar sağlamıştır. Hatta bugün Batı belli konularda İslama yetişmeye çalışmakta. Ben İslamdan önceki hayatımda evlenmeyi tasavvur bile edemeyeceğim bir

> "Önce sahneyi, sonra gitarı bıraktım. Bence müzikten para kazanmak haysiyetli bir iş değil."

kadınla evlendim. Batı'da olduğu gibi sadece kadınlık özellikleri nedeniyle evlenmiyorsunuz bir kadınla. Haklarını vermek zorundasınız. Kadının geçimini sağlamalı, koca olarak tüm ihtiyaçlarını temin etmelisiniz. Karımın babası Türk, annesi Afganlı. Benim babam da Kıbrıslı Rum, annem İsveçli. Bu durumda çocuklarım gerçek anlamda çok uluslu. Yani gördüğünüz gibi pratik yaşamda tek bir ümmeti gerçekleştirmişiz.

Nokta: Bugün İslam alemine bakan birisi birbirinden çok farklı siyasi örgütlenme biçimleri görecektir. İran ve Pakistan'da İslam Cumhuriyeti, Cezayir'de İslam Sosyalizmi, Libya'da yeşil devrim amaçlayan bir Cemahiriye, Suriye ve Irak'ta Baas Parti diktatörlüğü, Suudi Arabistan'da Monarşik İslami yönetim, Türkiye'de Laik Cumhuriyet... Mevcut görünüm sizin idealize ettiğiniz İslam tanımına uyuyor mu?

İslam: İslamda kesinlikle milliyetçiliğe yer yoktur. Her şey işte burada düğümleniyor. Ne yazık ki bugün Müslümanlara karşı bir propaganda savaşı yürütülmektedir. Birbirlerinden farklı olduklarını, farklı milliyetlere bağlı bulunduklarını yaymaya çalışmaktadırlar. Halbuki, hepimizin de bildiği gibi, Müslümanlar tek bir ümmet teşkil ederler. Arada sadece dil farklılığı vardır. Bence Arapça tüm Müslümanların ana dili olmalıdır. Evet bugün Müslümanlar farklı ülke ve devletlere bölünmüşlerdir. Ancak İslamı kendilerine yaşam tarzı haline getirmiş iyi Müslümanlar dünyanın her tarafında hâlâ mevcuttur. Öteki Müslümanlar da İslamı yaşamlarında daha çok tatbik ederlerse o zaman dünyayı daha hızlı değiştirmek mümkün olacaktır. Değişim Hz. Muhammed'in gösterdiği yolun dışına çıkmadan gerçekleştirilmelidir. İslamın birçok yerde baskı altına alınması çabaları zaman içinde sufi tarikatlarını doğurmuştur.

Nokta: Tarikatlardan söz etmişken.. İslam'da tarikatların yeri olduğuna inanıyor musunuz? Sizin de Nakşibendi tarikatı mensubu olduğunuz söyleniyor.

İslam: Hayır. Ben kesinlikle böyle bir bölünmenin karşısındayım. Hangi tarikattan olduğumu sorduklarında 'Ben Hz. İbrahim'in dinindenim' diyorum. Hz. Muhammed insanları tarikatlara değil tek bir dine davet ediyordu. Lakin kendilerini şu ya da bu şeyh ile özdeşleştirenlere de hoşgörü ile bakıyorum. Ancak İslam tektir. Bu itibarla şu anda hiçbir tarikat mensubu değilim.

Nokta: Başkanı olduğunuz İslami örgütün giderleriyle, kendi yaşamınızı nasıl karşılıyorsunuz?

İslam: Yaptığım yatırımlarla. Hâlâ plaklarımdan belli bir gelir akmakta. Biliyorsunuz çok zengin bir insandım. Plaklarım iyi satıyordu. Başka hiçbir gelir kaynağım yok●

MÜZİK BESTE KORUMA T.A.Ş.

Besteciye destek

Aralarında Zülfü Livaneli, Sezen Aksu, Mazhar Alanson'un da bulunduğu 97 sanatçıyla sözleşme yapan BESKO adlı şirket eser sahiplerinin telif haklarını korumayı amaçlıyor

"Besteci Saadettin Kaynak, geçirdiği beyin kanamasından sonra, yaşamını felçli olarak sürdürmüştü. Koşuyolu'ndaki küçücük bir evde yalnız olarak yaşıyordu. Hastalığı gitgide artıyordu; bakıma muhtaçtı ama ilaç parası bulamıyordu. Merhum, dahiliyeci Ahmet Rasim Onat'ın çabalarıyla, son günlerini, Haydarpaşa Numune Hastanesinde kendisine ayrılan bir odada geçirebildi. Münir Nuretin Selçuk da son günlerini, küçük bir maaşla geçirmek zorunda kaldı. Sanatçıların durumu çok hazindir efendim."

Türk müziğin ünlü isimlerinden Alaaddin Yavaşça'nın eski bir İstanbul efendisi üslubuyla, söylediği bu sözler, sanatçıların, yıllardır yürütülen çabalara karşın, telif hakları konusunda somut adımlar atılamadığından, gelecek güvencesinden ne denli yoksun kaldıklarını gözler önüne seriyordu.

İşte BESKO, bu gidişe bir son vermek amacıyla, bundan 1 yıl önce kurulmuştu. Amacı, yurtiçinde ve yurtdışındaki eser sahiplerinin Türkiye'deki haklarının, karşılıklı anlaşmalarla korunmasıydı. Kuruluşun Genel Müdürü Cahit Barış'ın deyişiyle, "yaratıcıları korunmasız bırakmamak için örgütlenilmiş ve bu hedefe uygun olarak çalışmalara başlanmıştı." Bugüne kadar, aralarında, Mazhar Alanson, Sezen Aksu, Erol Sayan, Zülfü Zivaneli gibi tanınmış sanatçıların da bulunduğu 97 eser sahibi (söz yazarı, besteci, editör, uyarlayıcı ve düzenleyici) ve 6 yabancı plak firmasının mali haklarının korunmasını üstlenmişti.

Telif hakkı yalnızca besteciye: Kurum uygulamasına göre, eser sahibinin eser üzerindeki hakkı, radyo televizyon, "umuma icra ve mekanik çoğaltım alanlarından" doğuyordu. Bu alanlardan doğan mali haklar, eser sahibinin ölümünden sonra, 50 yıl için, varislerine geçerek devam ediyordu.

Mazhar Alanson

Sezen Aksu

Zülfü Livaneli

Bu tür uygulamalar, dışarıda uzun süreden beri görülmekteydi. Örneğin, 1937 yılında ölen ünlü Fransız besteci Maurice Ravel'in "Bolero" adlı eseri için, varislerinin bir yıl içinde topladıkları para, 2,5 milyon Fransız Frankı'na ulaşmıştı.

Bütün dünyada ve ülkemizde, eser sahibi denildiğinde akla, besteci, söz yazarı, editör, uyarlayıcı ve düzenleyici gelmesine karşın, TRT, bir eserin, sadece bestecesine ait olduğunu düşünüyordu. 5846 sayılı yasanın geçici 4. maddesi gereğince, TRT, 1980'den bu yana kullanılan eserlerin telif ücretini 1985 sonuna kadar ödemekle yükümlüydü. Ama, TRT'nin Genel Müdür Yardımcısı Vekili Kenan Yanralı, söz yazarı Selim Aru'nun, konuya ilişkin başvuru dilekçesine verdiği yanıtta, sadece bestecilere telif ödeyeceklerini belirtiyordu.

Cahit Barış: "Sanatçının tüm varlığı eserleridir."

Reklamların maliyeti artıyor: Cahit Barış BESKO'nun, eser sahipleriyle sözleşme yapmasından sonra, gazino, lokal, restoran, kafeterya, otel-motel, diskotek, gece kulübü kuaför salonu gibi yerlerle görüşmüştü. Burada çalınacak olan, "koruma altına alınmış" bestelerden de belirli bir yüzde alınması konusunda anlaşma yapılması düşünülüyordu. Bu konuda yapılması düşünülen işlem, örneğin gazinolardan, günlük gelirlerinin yüzde 6'sı talep edilerek, bu miktarın yüzde 27'sinin BESKO'ya, hizmet payı olarak ayrılması, yüzde 73'ünün ise, hak sahipleri arasında paylaştırılması şeklindeydi. Bunun yanı sıra, tüm reklam ajanslarıyla ilişkiye geçen BESKO yetkilileri, haklarının korunmasını üstlendikleri müzik parçalarının kullanıldığı reklam filmleri için, ajansların, gösterim başına TRT'ye ödedikleri ücretin yüzde 1'ini talep ediyorlardı. Şu ana kadar, Pars McCann reklam ajansının, Samur halıları reklam filminde, CBS firmasına ait olan Star Wars film müziğinin, Jumbo reklamında, yine CBS'nin, haklarını almış olduğu "Take Fire" albümünden bir parçanın, Vakıflar Bankası reklamında ise, Phonogram firmasının haklarını almış olduğu "Atlantis" albümünden bir parçanın kullanıldığını saptanmış ve ajanslarla anlaşma yapılmıştı●

BASKETBOL / LİGDE DURUM

Bana hakemimin oyunu mu bu?

Basketbol liginin bitmesine beş hafta kaldı. Düğüm daha kısa zamanda çözülecek gibi görünürken, "hakem oyunlarından" yakınmalar artıyor...

Türkiye deplasmanlı basketbol liginin bitmesine, play-off'un başlamasına 5 hafta kala, ligin başında ve dibinde kimlerin bulunacağı, play-off'a kimlerin girebileceği açıklığa kavuşmadı... Belli olan bir tek şey var: Takımlar ligi başarılı ya da başarısız olarak tamamlayacaklar ama, hakemler işi götüremeyecekler!

Müthiş final, bu yıl Fenerbahçe-Galatasaray arasında oynanmayacak.

Basket liginde zirve için üç takım mücadele ediyor: Efes Pilsen, Çukurova ve Galatasaray. Bir hafta önce yapılan değerlendirmelerde, deplasman maçları gözönüne alınarak Çukurova birinci, Galatasaray ikinci, Karşıyaka üçüncü, Efes de dördüncü olacak gibi görünüyordu... Ancak Efes Çukurova'yı yenip Karşıyaka "berbat bir oyun çıkararak" Eczacıbaşı'na yenilince, hele Galatasaray da "patırtılı" bir maçtan sonra Hortaş'ı devirince Karşıyaka şansını kaybetti, Efes'in "malı götürmesi" ihtimali bile belirdi! Çukurova da üçüncü olabilir. Zirveyi belirleyecek "kilit maçlar", Galatasaray'ın Karşıyaka ve Efes'le yapacağı karşılaşmalar olacak.

Sporun çektiği hakem yüzünden... Futbolda olduğu gibi, baskette de hakemler hemen her maçın sonucuna etki etmeyi başarıyorlar! Galatasaray-Eczacıbaşı maçında hakem Gökhan Günalp düdük çalmaktan trompetçi Louis Armstrong'a dönerken, önceki haftanın Galatasaray-Eczacıbaşı maçında sadece sekiz düdük çalan Can Bolgi, geçen hafta Efes-Çukurova karşılaşmasında daha birinci dakikada Billy'ye çaldığı ofansif faul ve ardından teknik faul ile maçın sonucunu daha başından belirledi... Nitekim, ikinci yarının büyük bir bölümünde Billy'siz oynayan Çukurova maçı kaybetti ve zirveyi de kaçırmış oldu.

Klasmanda "hakem gayretiyle" yerinden edilen bir başka takım da Yenişehir Hortaş. Galatasaray maçının ilk devresinde 15 sayıyla önde giden Hortaş, iki acemi İzmir hakeminin yetersizliğinin kurbanı oldu. Galatasaray, hakemlerin acemiliğinden yararlanıp maçın "spor" yerine "itiş kakış" düzeyini hayli yükseltirken, çalınmayan faullerin "itici gücü" bu takıma farkı birkaç dakikada kapattırıverdi! Bütün basketbol yazarları, uzun süredir ilk defa söz birliği ederek günlük basında bu rezaleti eleştiren yazılar yayınladılar. Galatasaray resmen "maçı çalmıştı..."

Ertan Yüce "hüdayınabittir"... Ancak, büyük basketbol otoritesi

Ertan Yüce, aynı fikirde olmayacaktı elbet. TRT'nin spor programlarında basket maçlarını özetleyen Yüce, söylentilere göre, Yenişehir yöneticisi Arman Talay ile "kozunu paylaşmak" için maçın üç pozisyonunu seçmiş, bunlarda hakem kararlarının doğru olduğunu öne sürerek bütün maçın da böyle geçtiği izlenimini vermek istemişti. Bazı iddialara göre televizyondan yayınlanan bu pozisyonlarda

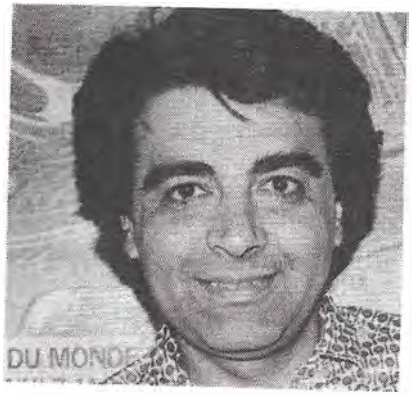

Ertan Yüce, hakemleri temize çıkardı!

"kırpıntı" bile yapılmıştı! Hortaş yöneticileri, Ankara'da yaptıkları basın toplantısında TRT'nin ve Ertan Yüce'nin tutumunu şiddetle protesto ediyor, bu tür "Bizans oyunları" devam ettiği takdirde ligden çekilebileceklerini açıklıyorlardı.

Tavan böyle, ya taban? Basket liginin "dibinde" ise, play-off'a kimin girebileceği tartışması sürüyor. Tofaş, Beşiktaş ve Fenerbahçe arasındaki çekişmede, İzmir'de Hilal'e yenilen Beşiktaş davayı kaybetmiş gibi görünüyor. Ancak bu maçın "temiz" bir maç olduğu, tahminlerin aksine hiçbir hakem oyunu yapılmadığı, Beşiktaş Antrenörü Hurşit Baytok tarafından bile kabul ediliyor. Büyük bir ihtimalle Fenerbahçe yedinci, Tofaş da sekizinci olarak ligi bitirecekler. Kesin sonuçlar Beşiktaş-Fener ve Tofaş-Fener maçlarıyla belirlenecek. Öte yandan Tofaş yöneticileri de basına verdikleri demeçlerde hakem oyunlarından yakınıp tedbir alınmasını istiyorlar.

Aslında, maçın hakemlerini tayin edenlerin de, en az bu beceriksiz hakemler kadar suçlu oldukları görülüyor. Hakem tayin eden komitenin başkanı Topuzoğlu'nun takımı, ikinci ligde oynayan Beslenspor bile hakemlerden şikâyetçi olduğuna göre, rezaletin tartışma götürür tarafı kalmıyor ●

Gene hakemlerimiz!..

Mali, Maritius adlı ülkeleri bilir, yerlerini haritada gösterebilir misiniz?.. Haydi diyelim coğrafya kültürünüz kuvvetli.. Bu ülkelerde futbol oynandığını duydunuz mu hiç?.. Ya da dünya futbolundaki yerlerini.. Kosta Rika, Guatemala'da futbol ne kadar oynanıyor peki?.. Bunların hakemleri, Dünya Kupası'nda maç yönetmek üzere FIFA tarafından görevlendirildiler de..

Tabii, tabii.. FIFA Hıristiyan dünyasının elinde.. Bunlar da Hristiyan ülkeler.. Peki ya, Suudi Arabistan.. Tunus.. Suriye.. Bunlar İslam.. Futbollarının da bizden ilerde olduğunu iddia edemezsiniz herhalde.. Bunların hakemleri de Meksika'da düdük çalacak.. Ya biz?.. 78'de yoktuk.. 82'de yoktuk.. 86'da da yok olacağız..

Hakem beylerimiz "Futbolumuzun kalitesi de hakemlerimizin şanssızlığı" buyurmuşlar.. Tam tersi doğru oysa.. Hakemlerimizin kalitesi, futbolumuzun şanssızlığı..

Bugün bu ülkede çağdaş futbol oynanmayışının tek sorumlusu hakemlerimizi FIFA Dünya Kupası'na çağırmamakla, sadece haklı olmakla kalmıyor, bir de bize iyilik ediyor.. Bu hakemler, bizde çaldıkları düdükleri, bir de Meksika'da çalarlarsa, vay Türkiye'nin başına gelene... Zor ayıklarız pirincin taşını..

***

Biz yıllardan beri "Kritik maçlara yabancı hakem" diyoruz.. İki sebeple diyoruz.. Bir maçın selameti açısından.. Öteki, bizim halkımız, gerçek hakemin ne olduğunu görsün de, hakem diye önlerine çıkan herkesi yutmasın diye..

İşte özellikle bu ikinci sebebin farkında olduklarından, takke düşüp de kel görünmesin diye, bir milliyetçilik edebiyatının ardına sığınıp kıyameti koparıyorlar, "istemezük" diye kazanlar kaldırıyorlar.. "Hodri meydan" diyecek yürekleri yok..

***

Elin hakemi ile bizimkinin futbol anlayışı, hakemlik anlayışı ters bir defa.. Adamlar, görevlerinin, sahada mümkün olduğu kadar güzel, mümkün olduğu kadar fazla futbol oynatmak olduğunu biliyorlar.. Bizimkilerin ise bir tek hedefi var.. Maçtan kazasız belasız sıyrılıp, gözlemcinin bol keseden verdiği 90 puanı almak ve gelecek maçı yeniden yönetmek..

Adam, düdük çalmamak, oyunu kesmemek için elinden geleni yapar. Antifutbolla kendisini düdük çalmaya zorlayanların da canına okur. Çünkü seyircinin düdük çalan ve oyunu 10 saniyede bir kesen hakemi değil, sahadaki futbolu seyretmeye geldiğini bilir. Bırakın ortayı, adamın yan hakemi bile avantajı kollar.. Göz önüne getirin. Ofsayt taktiği için savunma hızla ileri fırlayıp, rakibin dört beş oyuncusunu geride bırakmışken, top açılırsa bizim yan hakemin hemen bayrağı kalkar, ortanın da düdüğü çalar. Adamın yan hakemi, topu izler.. Top savunma yapan takımda kalıyorsa, bayrağını kaldırmaz bile, oyunu kesmemek için..

Bizde bir bek, bir forveti 20 kere indirir. 20 kere faul çalınır. 21 incide, artık tekme ve çelmeden oynayamaz hale gelen forvet, tepesine çıkan kanı ile rakibe ya da "Allah göstermesin "hakeme bir şey söyler, bir işaret yaparsa, kırmızı kart kafasında patlar..

Rakibin ayağını kırarsınız.. Cezanız fauldür. Rakip çenenize yumruk atarken, hakem aleyhinize faul verdi diye kızıp topu taca vurursanız, hakeme hakaretten kırmızı kart görürsünüz. Üstelik suçunuz hakeme karşı işlendiğinden, para ile de kurtulamazsınız. Çünkü bu ülkede yasalar, futbolu oynayanları değil, katledenleri koruyacak şekilde hazırlanmıştır.

Çağdaş futbol oynamak istersiniz. Verkaça girersiniz.. "Ne olur, ne olmaz" diyen hakem ofsaytı çalar.. Çağdaş futbol oynamak istersiniz. Kanat akını yaparsınız. Daha top kale sahasına süzülürken "Ne olur ne olmaz' 'diyen hakem, faulü çalar..

Bütün bunların üstüne bir de eyyamcılığı ekleyin.. Ev sahibi takımın 12.nci futbolcusu olmayı, içinden gizli gizli takım tutmayı ekleyin.. Artık ayyuka çıkan ağırlanma iddialarını ekleyin..

Hakemlerimiz, hakem komitelerimiz, hakem derneklerimiz, FIFA'nın kararına karşı ipe sapa gelmez savunmalara gireceklerine, bunun gerçekçi bir uyarı olduğunu kabullenip kendilerine çeki düzen versinler.. Yoksa daha 2 bin yılına kadar biz Dünya Kupası sahalarına çıkamayız.

Hıncal ULUÇ

İşkence

İşkence görenler anlattılar, inanılmadı. Umarız, bu son **Nokta**'dan sonra işkence yapanlara inanırlar. İnsanlar ki; Osman Yılmaz gibi, işkence gördükten sonra "ANAP yetkilileri istedikleri kadar işkence yoktur desinler. Ben de bir ANAP'lı olarak var diyorum..." demesinler. Yani, işkencenin varlığına inanmak için işkenceye maruz kalmasınlar.

Mahmut Karakuş-ANKARA

İşkenceci polisin bizzat derginize gelerek yaptığı insanlık dışı ve utanç verici bu eylemlerini itiraf etmesi gerçekten insanı derin derin düşündürüyor. İnsan onuru ve değerinin bu katillerin gözünde hiçe sayıldığı ortadadır. Sayfalarınızda şekillendirilmiş bulunan yöntemlerin, gençlerimize insanlarımıza uygulanan bu utanç verici muamelelerin sadece birkaçıdır. Yine de bazıları "hapisten kaçmaya çalışırken demir parmaklıklara takıldı" veya "pencereden düştü beli kırıldı" veyahut da "karakola gitmemek için polise karşı direnirken düşüp beyin kanaması geçirdi" gibi sözler söyleyip "Türkiye'de işkence yoktur" diyecekler.

Hilmi Yazıcıoğlu-İSTANBUL

İçimizdeki örgüt

Kuzey Kutbundan Güney Kutbuna, Hawaii Adalarından Kanarya Adalarına kadar her yerde,hemen her faaliyette, az veya çok CIA vardır. Bu normaldir. Önemli olan buna karşı çok uyanık olmak, bilerek bunlara alet olmamaktır. 12 Mart'tan sonra kimler hangi etkenlerle, hangi tavsiyelerle görevsiz bırakıldılar veya hangi görevlere getirildiler; CIA veya yardımcı kuruluş elemanları devlet ve etkili kesimlerde kimlerle hemen temas ve dostluk kurmaya çalıştılar, kurdular; bunların bir kısmını bile ortaya çıkarabilirseniz pek çok gerçek gün ışığına çıkacaktır.

Süleyman Pişkin-İSTANBUL

Edebiyat ödülleri

Tüm edebiyat ödüllerinin seçici kurulda adil bir seçim sonucu verildiğini düşünürdüm ve üyelerin herhangi bir dış baskıya kapılmadan akıl ve vicdan özgürlüklerine bağlı kalarak seçim yaptıkları kanısındaydım. Fakat ne yazık ki, yazınızdaki çeşitli örnekler bu düşüncemi doğrulamıyor ve ödüllerden sonra ortaya çıkan çeşitli skandallar ödül olayına kuşku ile bakılmasına yol açıyor. İster istemez bu kuşku edebiyat alanına da kayıyor. Çünkü ödüllere gölge düşünce, edebiyat eserlerine de gölge düşer.

Hüseyin Nesanır-ANKARA

Genelevler

Genelev konusundaki yazınız için sizleri kutlarım. Gerçi konu, gerek basın gerekse de TRT'de zaman zaman işlenmiş bir konu. Fakat yazınızda batağa düşenlerin dramatize edilmiş tablolarından uzak, konuya objektif, yani hem oraya giden kitle, hem de orada çalışanlar açısından bir yaklaşım mevcut. Özellikle nüfusun genç kesimince okunması gereken aydınlatıcı bir yazı.

İsmail Hakkı Dura-ANKARA

Kökü dışarda kulüpler

Lion ve Lioness kulüplerden "kökü dışarda kulüpler" diye bahsetmişsiniz. Bu ve bunun gibi derneklerin bayağı hayırlı işlerde bulunduğu, herkese yardım ettiği bir gerçek ama çoğu kişiler bu kulüpleri iyi tanımıyor ve "sosyete kulüpleri" diye geçiştiriyorlar. Yıllardan beri bu kulüplerin faaliyetlerini izler ve yararlı bulurum. Bazıları biraz fazlaya kaçsalar bile hayırlı işlerde ya da eğlenceli dakikalarda bulunmak isteyenler için bu kulüpler büyük bir fırsat.

Nilüfer Paykoç-İZMİR

Derinkuyu'da heykeller

Derinkuyu halkına çağdaş olanaklar sunan Hakkı Atamulu, aynı zamanda Derinkuyu'nun turizm gelirine katkıda bulunmuştur. Bu çağdaş olanakların sadece Derinkuyu'da değil Türkiye'nin her yerinde olmasını, bu amaçla devletimizin ve halkımızın desteklerini bekliyoruz.

Alican Demirkesen-İSTANBUL

Kan filtresinden musluk hortumu

Konuyla ilgili yazıyı okurken midemin ağzıma geleceğini hissettim sanki. Böyle bir faaliyet sonucu üretilen o virüslü şeyleri kullandığımızda ne hale geleceğiz acaba? Kullandığımız da malum ya: Halkın sağlığıyla oynanmasının sorumluluğunun kimlere ait olduğunu merak ediyorum doğrusu.

Rasim Çevik-İSTANBUL

Böbrek tedavisinde kullanılan filtreler yakılarak imha edilmiyor... Yıkanıp hortum yapılıyor!..

Hakemler

Anlaşılamayan nokta, hakemler hisleriyle mi, yoksa başka nedenlerle mi hareket ediyor. Eğer bir futbolcu yaptığı çirkin hareketin cezasını görmezse daha kötülerini deneyebilir. Avrupa'da böyle futbolculara çok ağır ceza verilir, isterse adı Uwe Seeler olsun. Bir de hakemlerin isimlerinin maçtan önce açıklanması çok sakıncalı bence. Maçın hakemi sahaya çıktığı zaman belli olmalıdır, değil mi?

Saffet Onikiler-GEBZE

Yabancı düşmanlığı

Son zamanlarda F.Almanya'da Neo-Nazilerin Türklere karşı koma ve ölümle sonuçlanan saldırılarının çoğaldığını sanırım biliyorsunuz. Umarım Türklerin buradaki ırkçılık ve yabancı düşmanlığı karşısındaki sorunlarıyla yakından ilgilenirsiniz ve derginizde biz "Alamanya Beyleri" denilen kişilere de biraz yer ayırırsınız.

Şükrü İlgin-HAMBURG

Okuyucu Mektupları için adres

Nokta Dergisi Okur Mektupları Gelişim Yayınları

Levent / İSTANBUL

ABONE KOŞULLARI

Yurt içi
6 aylık 7.000 TL.
1 yıllık 14.000 TL.
Abone bedellerinin 128 139 no'lu Nokta Süreli Yayınlar A.Ş. posta çeki hesabına yatırılmasını rica ederiz.

Yurt dışı
(Yıllık-uçak postasıyla)
Avrupa ve Ortadoğu: 65 ABD Doları
ABD ve Uzakdoğu: 108 ABD Doları
Abone bedellerinin Yapı ve Kredi Bankası Nişantaşı Şubesi 615 147/6 no'lu hesaba transferini rica ederiz

Eksik sayılar için adres:
Klodfarer Caddesi No 25,
Cağaloğlu-İstanbul Tel: 527 74 64

Kıbrıs fiyatı: 450.- TL.
Almanya fiyatı: DM. 4.00

İletişim Yayınları

Bilinmeyen yönleri, özel hayatıyla

PAZARTESİ BAYİLERDE

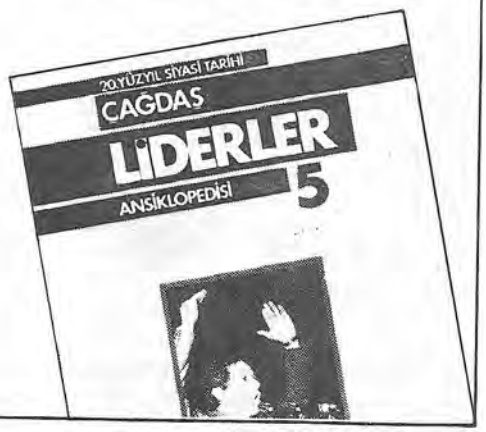

SOLDAN SAĞA: 1. 1889-1980 yılları arasında yaşamış, yüksek öğrenimini Almanya'da tamamlanmış, Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Felsefe Bölümü'nde uzun yıllar öğretim üyeliği yapmış, **Felsefe Yazıları** ve **Bilimin Işığında Felsefe** adlı yapıtlarıyla tanınmış Türk felsefecisi - Yağmur suyunun biriktiği çukur yer. **2-** Aza - Dalgalı parıltılar verilmiş olan bir tür kumaş - Japonya'da bir kent. **3-** Betona delik açmakta kullanılan sivri uçlu bir aygıt - Brom elementinin simgesi - Ufak yeşil yaprakları yenilen bir kır bitkisi. **4-** Çok hızlı koşabilen bir Afrika antilopu - Altından sopa gösterilir - Yüz, çehre. **5-** Konya ilinde bir baraj - Bir renk - Hoşa giden duygulanım. **6-** İlkel toplulukların inandıkları doğaüstü güçlere verilen ad - Ahırlarda iki hayvan yeri arasında bölmelik diye konulan kalın sırık - Fırın temizliğinde kullanılan ucuna bez bağlı sırık. **7-** Karakul kuzusunun kıvırcık ve parlak postu - Afrika'da yaşayan bir antilop. **8-** Tayland'da, Malakka Yarımadasını Çinhindi Yarımadasına bağlayan kıstak - Üzerine rayların yerleştirildiği, yere enine konmuş ağaç ya da demir parça. **9-** Asıl adı **Muhammed Bin Abdurrahman** olup **Mukaddeme** adlı yapıtında tarihe sosyolojik bir anlayış getirmiş; dinin, insanların sosyal hayatının ürünü olduğunu ileri sürmüş ünlü Arap tarihçisi ve filozofu - Enerji. **10-** Kiloamper'in kısa yazılışı - Bir çeşit arkalıksız ve alçak koltuk - Eski Türklerde **şaman, baksı, kam, ozan** gibi adlar da verilen büyücü şairler için kullanılan bir başka sözcük - 1888-1950 yılları arasında yaşamış ünlü bir karikatürcümüz. **11-** Odaların dışarıya doğru çıkmış, kapalı balkon durumundaki kısmı - Özsu. **12-** Ceylan - **"Harezmli Yolu"** da denilen, ortaçağda ondalık sayı sistemine göre yapılan ve son zamanlarda belirli herhangi bir kurala bağlı bulunan her türlü hesap işlemi. **13-** Bir renk - Dişi koyun - Trabzon'un doğusunda oturan halka verilen ad - Satrançta birtaş. **14-** Japon halk türkülerine verilen ad - Boruları döndürmeden eklemeyi sağlayan bağlantı parçası - Kökboyasıgillerden, güzel kırmızı renk veren kök. **15-** Arap harflerininin en çok kullanılan el yazısı biçimi - Kaygılı - Kimi mantarlarda üreme organı.

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1- Konusu eski paraların ve madalyaların incelenmesi ve koleksiyonu olan bilgi alanı - Hindistan'da yaşayan yabani sığır. **2-** Ahenk - İskambilde birli - Yağlı güreşte pehlivanların ayrıldığı beş derecenin ikincisi. **3-** Eğlencelerde savrularak kullanılan, renkli kâğıttan yapılmış uzun ve ince şerit - Kâfi gelmeyen - Bir renk. **4-** Takadan büyük bir çeşit Karadeniz kayığı - Kapalılık, belirsizlik. **5-** İlaç - Bir nota - V. yüzyılda Avarlar'dan ayrılıp güçlü bir devlet kuran Türk ulusu. **6-** Cennette bulunduğuna inanılan kökü yukarıda, dalları aşağıda büyük bir ağaç - Ellerde hiçbir sakatlık olmamasına karşın ruhsal nedenlerle yazma yetisini yitirme - Aleut takımadalarında adalar grubu. **7-** Eşek - Havarileriyle yediği son yemekte İsa'nın kullandığı tas - Türklerin Karadeniz'deki ırmak kıyılarının korunmasında, Kazakların kıyılara saldırmakta kullandıkları altı düz gemi. **8-** Şarkı, türkü - Tütün dizmek, kurutmak ve işlemek için kullanılan üstü kapalı sergi - Bir nota - Asya'da bir ülke. **9-** Hasırdan örülmüş kulplu torba - Divan edebiyatında kullanılan, maniye benzer bir koşuk - Radyumun simgesi. **10-** Bir haber ajansının kısa yazılışı - Birtakım bitkilerden elde edilen mavi boya maddesi. **11-** Bir İngiliz yüzey ölçüsü birimi - Cılız, zayıf - Eskiden yangın yerine giden tulumbacılara yol açmak için bağıran görevli. **12-** Ulaşma, kavuşma - **Havva**'nın Batı dillerindeki adı - Bir ilimiz. **13-** Dilek - Sarı renkte ve cam parlaklığında doğal demir ve magnezyum silikat - Hahnyum elementinin simgesi. **14-** Kiraya verilerek gelir getiren mülk - Bit gibi asalak böceklerin yumurtası - **Merih** gezegeninin bir başka adı. **15-** Sıcak iklimlerde yetişen ıtırlı bir bitki - Sıcakkanlı, sevimli.

Hazırlayan: Sedat YAŞAYAN

Geçen haftanın çözümü

Şenola düğün şenola...

Davullar çaldı. Köçekler oynadı. 6 katlı pasta yenildi. Ve ANAP'ın tek bekar bakanı Veysel Atasoy binlerce kişinin huzurunda dünya evine girdi. Gelinle damadın şahitleri Bay ve Bayan Özal idi. Gerçi kızlarının düğününde bulunamamışlardı, ama Atasoy'un düğününde kendi çocuklarının mürüvvetini görüyormuş gibi mutluydular. Evet, Atasoy'un düğünü geçen haftanın iki önemli olayından biriydi. Olayların ilki, işkencecinin itiraflarıydı. İkincisi de işte bu düğün. Galiba, bazı refiklerimize göre düğün haberi daha da önemliydi ki, daha önceki haberlerinde işkence konusunda ne kadar hassas olduklarını göstermelerine karşın, pazar günü yalnızca düğün haberini kullanmışlardı. Biz ise, düğünden önce baskıya girdiğimiz için bu haberi kullanamamıştık. Ama çok pişmanız... Onun için bu hafta hiç değilse test sayfamızı onlara ayırdık!...

1. Prens Charles ile Lady Diana'nın düğünleri, tarihin ilk TV'den "naklen yayınlanan düğün töreni" oldu. Dünyanın her yerinden birbirinden ünlü konuklar gelmişti, ama en büyük ilgiyi, Lady D'nin yaşlı ama müthiş çarpıcı üvey annesi çekiyordu. Kimdir üvey annesi?

a) Jeanne Moreau
b) Barbara Cartland
c) Agatha Christie
d) Terry Moore

2. Tarihin en kalabalık düğünü de 1982 yılında Seul'de yapıldı. Tam 5 bin 837 çift, bir jimnastik salonundaki törende, aynı anda "evet" diye bağırarak evlendi. Bu çiftlerin ortak özelliği neydi ki, böyle toplu evlenmişti?

a) Damatlar aynı bölükte askerdi
b) Gelinler öksüz olduğu için devlet evlendiriyordu
c) Tümü de tutukluydular
d) Bir tarikatın mensuplarıydılar

3. Her çift için kendi düğünü "unutulmaz"dır. Ama Monaco Prensi Rainier ile Grace Kelly'nin düğünü gerçekten unutulmazdı. O kadar ki, yıllar sonra bu ünlü çiftin hayatı filme alındı ve düğün sahnesi bir kez daha yaşatıldı. Filmde Grace'i kim canlandırdı?

a) Cheryl Ladd
b) Farah Fawcett
c) Romy Schneider
d) Meryl Streep

4. Giovanni Vigliotto adlı bir maceraperest, tarihe "aynı anda birden fazla kişiyle evli olma" rekorunu kırarak geçti. 1949-1981 arası evliliklerinde en ilginci, aynı gemide 4 kadınla birden "evlenip" kadınları kuşkulandırmamasıydı. Kaç kadınla evlenmişti dersiniz?

a) 50 c) 104
b) 83 d) 155

Veysel ve Işın Atasoy yılın düğününde

5. Vigliotto şu ünlü sözü ya duymamıştı ya da aldırmıyordu: "Her kadın evlenmeli, her erkek de evlenmemeli." Tahmin edeceğiniz gibi bu söz bir erkeğe ait. Kim olduğunu biliyor musunuz?

a) Disraeli c) Goethe
b) Kennedy d) Tacitus

6. Galiba bu ünlü söz, "gelinler beyaz giyerken erkeklerin karalara büründüğü" yolundaki esprilere kaynaklık etmiş. Ama gelinler her zaman beyaz giymiyordu. Örneğin Türklerde ancak 2. Abdülhamit zamanında beyaz giyilmeye başlanmıştı. Daha önce gelinler ne giyerdi?

a) Altın rengi kaftan
b) Kırmızı cibinlik
c) Siyah örtü
d) Gökkuşağı renklerinden bürümcük

7. Dünyanın ilk düğünü, bundan tam 3585 yıl öncesine ait. Tabii bu, saptanabilen ilk düğün. Belgesi de düğün töreninin tüm ayrıntılarıyla resmedildiği bir vazo. Resimlerde damat gelinin peçesini açıyor. Bu damatla gelin nereliydi dersiniz?

a) Ankaralı
b) Mezopotamyalı
c) Atinalı
d) Mısırlı

8. Düğün dernek, evlilik derken son sorumuzu da boşanmayla ilgili soralım. Malum, özellikle çağımızda boşanma pek çokları için vaka-yı adiyeden sayılıyor. Peki, rekorlar kitabına geçen en genç yaşta boşanma olayında Amerikalı çiftin hangi yaşta olduklarını biliyor musunuz?

a) 65 c) 88
b) 73 d) 91

Yanıtlar: 1) b, 2) d, 3) a, 4) c, 5) a, 6) b, 7) a, 8) c.

KUTU KUTU / Salih MEMECAN

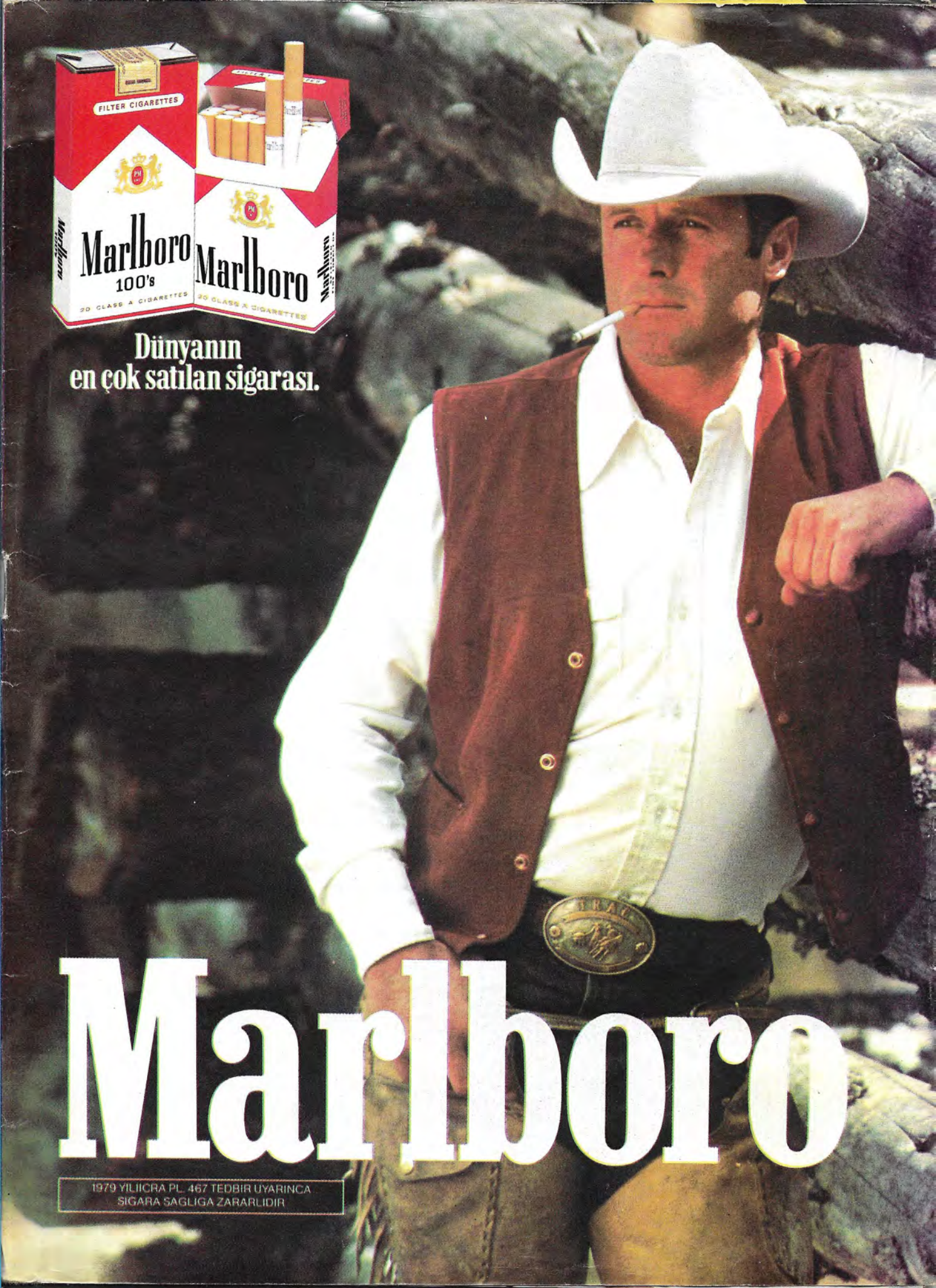
FILTER CIGARETTES
Marlboro
100's
20 CLASS A CIGARETTES
Marlboro
20 CLASS A CIGARETTES
Marlboro
Dünyanın
en çok satılan sigarası.
Marlboro
1979 YILIICRA PL. 467 TEDBIR UYARINCA
SIGARA SAGLIGA ZARARLIDIR

DERİMOD
DERİMOD